

T.C.

UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI

ANONİM ŞİRKETLERDE İSKAT MÜESSESESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜVENÇ ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ÖZEROĞLU

ANKARA

2020

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI

ANONİM ŞİRKETLERDE İSKAT MÜESSESESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜVENÇ ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ÖZEROĞLU

ANKARA

2020

KABUL VE ONAY

Güvenç ŞAHİN tarafından hazırlanan "Anonim Şirketlerde Iskat Müessesesi" başlıklı bu çalışma, 27.04.2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Fatma Tülay KARAKAŞ -Başkan

Dr.Öğr.Üyesi Ömer Faruk ÖZEROĞLU- Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Nurdan ORTAÇ- Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TOMANBAY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

† Tezimin 5 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

27/04/2020

Güvenç ŞAHİN

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın yűrűtűlmesi sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrűbeleri ile bana yol gűstererek desteęini esirgemeyen ve her konuda aydınlanmama yardımcı olan danıőmanım Dr. Őęr. Ŭyesi Őmer Faruk ŐZEROęLU'na yoęun çalıőmalarım sırasında sabır gűsterdięi ve bana katlandıęı için eőim Duygu'ya, çalıőmama izin verdięi için kűuk kızım Nil'e, motivasyon desteęi için mesai arkadaőlarıma ve çalıőmam sırasında kűuk veya bűyűk yardımını esirgemeyen herkese teőekkűr ederim.

ÖZET

ŞAHİN, Güvenç, Anonim Şirketlerde İskat, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.

Tezimiz, giriş ve sonuç bölümleri hariç dört bölüm olarak hazırlanmıştır. Birinci bölümde anonim şirkette pay sahibinin ıskatı kavram olarak ele alınmış, benzer müesseselerle karşılaştırması yapılmış ve ıskatın hukukî niteliğine değinilmiştir. İkinci bölüm, ıskatın koşulu ve uygulanmasının anlatıldığı bölümdür. Üçüncü bölümde ıskat kararı ve sonuçları, özellikle pay sahibi ve şirket bakımından incelenmiştir. Dördüncü bölümde ıskatın hükümsüzlüğü ve buna karşı başvurulabilecek hukukî yollar açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anonim şirket, ıskat, şirketten çıkma, çıkarılma, sermaye koyma borcu.

ABSTRACT

ŞAHİN, Güvenç, Dismissal of the Joint Stock Companies, Master's Thesis, Ankara, 2020.

Our thesis contains four chapters without introduction and conclusion parts . In the first chapter, we rehandle the definiton , the legal nature of the dismissal , compare with the similar establishments and mention the legal characteristics of dismissal. In the second chapter, we studied the condition and the implementation of dismissal. In the third chapter, the conclusions of dismissal is examined by both shareholder's side and corporation's side. In the fourth chapter, nullity and preventions of nullity is explained.

Keywords: Joint Stock Company, dismissal, discharge and exclusion of partnership, capital commitments payable.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	2
ISKATIN TANIMI, BENZER MÜESSESELERLE KARŞILAŞTIRILMASI VE HUKUKİ BOYUTU	2
1.1. ISKAT KAVRAMI	2
1.1.1. Iskatın Tanımı.....	4
1.1.2. Kanun Koyucunun Konuya Bakış Açısı	5
1.1.2.1. Anonim Şirkete Tanınmış Kanuni Bir Hak Olması.....	5
1.1.2.2. Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi Sonucu Uygulanacak Yaptırımlardan Birisi Olması	5
1.1.2.3. Sadece Sermaye Koyma Borcunda Temerrüde Düşülmesi Sebebiyle Uygulanabilmesi	6
1.1.2.4. Iskatı Düzenleyen Hükümlerin Emredici Niteliği	8
1.2. ISKATIN ÇIKARMA MÜESSESESİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	9
1.2.1. Genel Olarak.....	9
1.2.2. Kollektif ve Komandit Şirketlerde Çıkarma	10
1.2.3. Limited Şirketlerde Çıkarma	11
1.2.4. Kooperatif Şirketten Çıkarma.....	13
1.2.5. Anonim Şirketten Çıkarma.....	16
1.3. ISKATIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	19
1.3.1. Genel Olarak.....	19
1.3.2. Iskatın Esas Sözleşmedeki Yeri ve TTK m.340 Kapsamında Değerlendirilmesi	21

BÖLÜM II	26
ISKATIN UYGULANMA KOŞULLARI VE ISKATIN UYGULANMA	
USULÜ	26
2.1. ISKATIN UYGULANMA KOŞULLARI.....	26
2.1.1. Sermaye Koyma Borcunun Ödenmesinde Temerrüde Düşülmesi.....	27
2.1.1.1. Sermaye Koyma Borcu.....	27
2.1.1.2. Sermaye Koyma Borcunun İfa Edilmesi	33
2.1.1.2.1. İfa Zamanı.....	35
2.1.1.2.2. İfa Yeri.....	38
2.1.1.2.3. Sermaye Koyma Borcunun Takasa Konu Olması	38
2.1.1.2.4. Sermaye Koyma Borcunun Zamanaşımına	
Uğraması	39
2.1.1.3. Sermaye Koyma Borcunu Yerine Getirecek Kişi.....	40
2.1.1.4. Sermaye Koyma Borcunun İfası İçin Pay Sahiplerine	
Çağrıda Bulunulması	41
2.1.2. Yönetim Kurulu Tarafından Ödeme İçin Yeniden Çağrı ve İhtar	
Yapılması.....	43
2.1.3. Yönetim Kurulu Tarafından Ödeme İçin Bir aylık Süre Verilmesi	44
2.1.4. Pay Sahibinin Bir Aylık Süre İçerisinde Ödeme Yapmaması.....	45
2.2. TEMERRÜDE DÜŞEN PAY SAHİBİNE KARŞI UYGULANABİLECEK	
YAPTIRIMLAR	46
2.2.1. İcra Takibi Yapılabilir ya da İfa Davası Açılabilir.....	47
2.2.2. Gecikme Faizi Mutlak Suretle İstenir	49
2.2.3. Tazminat (Munzam Zarar) Talep Olunabilir	51
2.2.4. Cezai Şart İstenebilir	53
2.2.5. Iskat Yaptırımı Uygulanabilir.....	55
2.2.5.1. Iskatın Uygulanmasında Eşit İşlem İlkesinin Önemi	57
2.2.5.2. Iskat İhtarının Şekli Ve İçeriği	59
2.2.5.2.1. Iskat İhtarı.....	59
2.2.5.2.2. İhtarın Şekli	59
2.2.5.2.3. İhtarın İçeriği	61
BÖLÜM III.....	63
ISKAT KARARI VE ISKAT KARARININ SONUÇLARI	63
3.1. ISKATIN UYGULANMA ZAMANI	63

3.2. ISKAT KARARI	64
3.2.1. Yetkili Organ	64
3.2.2. Kararın Şekli.....	64
3.2.3. Karar Alınması	65
3.2.4. Kararın Hukuki Niteliği.....	66
3.2.5. Iskat Kararının Pay Sahibine Bildirilmesi.....	66
3.3. ISKAT KARARININ SONUÇLARI	67
3.3.1. Iskatın Pay Sahibi Açısından Sonuçları	67
3.3.1.1. Pay Sahipliğinin Kaybedilmesi	67
3.3.1.2. Yapılan Kısmi Ödemelerin ve Bu Ödemeler Sonucu Kazanılan Hakların Kaybedilmesi.....	68
3.3.1.3. Pay Sahibinden Temerrüt Faizi ve Cezai Şartın İstenebilmesi.....	69
3.3.2. Iskatın Şirket Açısından Sonuçları	71
3.3.3. Iskat Edilen Pay Sahibinin Sorumluluğu.....	72
BÖLÜM IV	74
ISKATIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ VE BUNA KARŞI BAŞVURULABİLECEK HUKUKİ YOLLAR.....	74
4.1. ISKATIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ.....	74
4.1.1. Yokluk	75
4.1.2. Mutlak Butlan.....	76
4.1.3. İptal Edilebilirlik	78
4.2. KARARA KARŞI BAŞVURULACAK HUKUKÎ YOLLAR.....	80
4.2.1. Iskat Kararının Genel Kurulda Tartışılması	80
4.2.2. Yokluğun ve Butlanın Tespiti Davası Açılması.....	80
4.2.3. İptal Davası Açılması	81
SONUÇ.....	83
KAYNAKÇA	86
ÖZGEÇMİŞ.....	91

KISALTMALAR

Batider	Bankacılık ve Ticaret Hukuku Dergisi
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
bkz	bakınız
C	Cilt
dn	dipnot
E	Esas
ETK	Eski Ticaret Kanunu
Genel Gerekçe	Türk Ticaret Kanunu Genel Gerekçesi
HD	Hukuk Dairesi
İBK	İsviçre Borçlar Kanunu
İİK	İcra ve İflas Kanunu
K	Karar
Kanun	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
m	Madde
MK	Medeni Kanun
N	Numara
s	Sayfa
Sa	Sayı
SerPK	Sermaye Piyasası Kanunu
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
vb	ve benzeri
vd	ve devamı
Y	Yıl
Yar	Yargıtay

GİRİŞ

Anonim şirketler pay sahiplerinin sınırlı sorumlu olmasından başka bir ifadeyle şirket borçlarından dolayı hiçbir şekilde pay sahiplerine başvurulamamasından dolayı en çok tercih edilen şirket türü olmuştur.

Anonim şirketlerde sermaye koyma borcu pay sahipliğinin en önemli şartıdır. Bir kimsenin sermaye getirmeden anonim şirkette pay sahibi olabilmesi imkansızdır. Pay sahiplerinin anonim şirkete karşı tek bir borcu vardır o da taahhüt ettikleri sermayeyi getirmektir.

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin sınırlı bir şekilde sorumlu olmalarından dolayı şirket sermayesi alacaklılar ve şirket tüzel kişiliği bakımından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Türk Ticaret Kanunu'nda kanun koyucunun, şirket mal varlığının korunmasına özel bir önem verdiği ve bu kapsamda bir çok düzenleme yaptığı görülmektedir. Söz konusu düzenlemelerden beklenen etkiyi görebilmek için öncelikle pay sahiplerinin sermaye koyma borçlarını yerine getirmeleri gerekmektedir. İşte tam da bu noktada karşımıza ıskat çıkmaktadır. Anonim şirketlerde ıskat müessesesi ile, pay sahiplerinin sermaye koyma borçlarının yerine getirilmesi sağlanarak, yine pay sahiplerinin taahhüt ettikleri pay bedelini ödemedede temerrüde düşmesi durumunda şirketi zarara uğratmalarına engel olunur.

Iskat sonuçları oldukça ağır bir yaptırımdır. Anonim şirket tarafından bu yaptırımın keyfi bir biçimde kullanımı pay sahiplerinin şirketteki varlığını tehdit eder. Bu yüzden ıskat kanun koyucu tarafından emredici hükümlerle düzenlenmiştir.

Iskat anonim şirketlerde sıkça başvuru olan bir yöntem olmasına rağmen Türk Ticaret Kanunu'nda sadece iki maddeyle düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemenin yeterince açık olmadığı ve yoruma açık olduğu görülmektedir. Bu yüzden de konuyla ilgili yapılan araştırmada Yargıtay kararları ve doktrindeki görüşlere sık sık başvurulmuş müessesenin öğretide ve uygulamadaki seyri ve farkları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM I

ISKATIN TANIMI, BENZER MÜESSESELERLE KARŞILAŞTIRILMASI VE HUKUKİ BOYUTU

1.1. ISKAT KAVRAMI

Iskat pay sahipliğinin kaybedilmesi sonucunu doğuran hallerden birisi olup anonim şirketler hukukuna özgü şahsına münhasır bir hukuki kurumdur¹. Iskat, anonim şirketlerde pay sahipliğinden çıkarılma sonucunu doğuran durumlardan biri olup, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan diğer çıkarılma durumlarından farklılık göstermektedir. Buna göre iskat, anonim şirketlerde menfaat çatışmalarını çözmek için değil, pay sahiplerinin sermaye koyma gibi bir borcu yerine getirmesi için yapılmış bir düzenlemedir.

Anonim şirketler, hukuksal açıdan herhangi bir engel bulunmayan bütün konularda ve her türlü iktisadi amaç doğrultusunda faaliyet gösterebilir (TTK m.271/1). Fakat iktisadi faaliyetlerin yürütülebilmesi için mutlaka belirli bir sermayenin olması gerekmektedir. Bundan dolayıdır ki sermaye, bütün şirketlerde olduğu gibi anonim şirketler için de oldukça önemlidir.

Anonim şirketlerde sermaye, pay sahiplerinin taahhüt ettiği değer neticesinde sağlanmaktadır. Bu nedenle pay sahiplerinin taahhütte bulunduğu değerleri belirtilen tarihte yerine getirmesi, şirketin varlığını sürdürmesi ve alacaklılar açısından önem arz etmektedir.

Anonim şirketlerde sınırlı sorumluluk ilkesi ve tek borç ilkesi gereğince pay sahibinin anonim şirkete karşı tek borcu taahhüt ettiği sermayeyi getirmektir². Pay sahibinin taahhüt ettiği sermayeyi ödemesiyle herhangi bir sorumluluğu kalmaz³. Söz

¹ Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 2, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s.1829.

² Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapevi, 4. Basım, İstanbul, 2015, s.384; Tekinalp, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapevi, 2. Basım, İstanbul, 2012, s.223

³ Çetiner, Selma, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2017, s.273; "...Kural olarak ortaklar, anonim ortaklığın borcundan dolayı sorumlu değildir. Eğer ortaklar, sermaye borçlarını ödemiş iseler, bu borcu ödemekle yükümlüdürler...". Yar. 11 HD 31.01.1994 tarih ve E.3308 K.561 sayılı kararı, (Eriş, Gönen, Açıklamalı-İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2017, s.2485)

konusu borç Türk Ticaret Kanunu m.480/1’de “Kanunda ön görülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez” hükmü ile ifade edilmiştir. Anonim şirketlerde sınırlı sorumluluk ilkesi gereğince alacaklılara karşı şirket tüzel kişiliği sorumlu olmakla birlikte alacaklılar doğrudan pay sahiplerine başvuramamaktadır.

Sermaye alacaklılar açısından çok önemlidir. Bu yüzden kanun koyucu tarafından sermayenin korunmasına ilişkin bir takım tedbirler öngörülmüştür⁴. Kanun koyucu bunun için sadece esas sermayenin korunmasına ilişkin değil, sermaye taahhütlerinin de kanun ve esas sözleşme çerçevesinde yerine getirilmesi için bir takım hükümler getirmiştir. Örneğin; Türk Ticaret Kanunu m.339/2-c ile esas sözleşmede şirketin sermayesi ile her payın itibari değerinin ve bunların ödenmesinin şekil ve şartlarının belirlenmesinin zorunlu olduğu, m.344-345 ile nakden taahhüt edilen payların nasıl ve ne şekilde ödeneceği ve m.480-483 ile pay sahibinin pay bedelini ifa borcu ve ifa etmemenin sonuçları bu yönde yapılan düzenlemelerdendir.

Kanun koyucu; sermayenin şirket, alacaklılar ve ilgililer açısından büyük önem taşıması nedeniyle sermayenin asgari getirilme koşullarını, miktarını ve sermayenin getirilmemesi durumunda ortaya çıkacak sonuçları ayrı olarak düzenlemiştir. Buna göre zamanında yerine getirilmeyen sermayelerden kaynaklı yaptırımlar Türk Ticaret Kanunu m.482-483’te düzenlenmiştir.

’Pay sahiplerinin sermaye koyma borçlarını yerine getirmelerini sağlamak amacıyla yapılmış bir düzenleme olan ıskat, bu yaptırımların içerisinde en ağır olanıdır⁵. Anonim şirketler hukukuna göre ıskatın amacı, yalnızca sermaye borcunun yerine getirilmemesine ilişkin bir yaptırım uygulanması değil, aynı zamanda esas sermayenin temin edilmesi ve muhafaza edilmesidir⁶.

ıskat ve çıkarılma kavramları birbirinden farklıdır. ıskatın uygulanmasıyla karşılıkları zamanında ödenmeyen paylar için pay sahipliği sıfatı ortadan kalkar. ıskat

⁴Şirketin tescilinde sermayenin tamamının taahhüt edilmiş olması (TTK m.335), aynı katılma paylarının değerinin bilirkişilere tespit ettirilmesi (TTK m.343), itibari değerden aşağı bedelle pay senedi satılmaması (TTK m.347), anonim şirketin kendi paylarını iktisap edememesi (TTK m.382) gibi hususlar bu tedbirlere örnek olarak gösterilebilir.

⁵ Çelik, Aytekin, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, 4 Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s.92.

⁶Göle, Anonim Ortaklıklarda Nakdî Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrüt, BTHAE, Ankara,1976, s.126.

sonucunda çıkarılma sonucunun ortaya çıkabilmesi için ıskat prosedürünün uygulandığı pay sahibinin şirkette başka payının kalmaması veya bu kişinin sahip olduğu bütün paylara ıskat yaptırımının uygulanmış olması gerekir. Zira ıskat pay sahibine değil münferit pay veya paylar üzerindeki pay sahipliği sıfatına uygulanmaktadır. Çıkarılma kavramı ise ortaklık sıfatını tamamen sona erdiren bir yaptırımı ifade eder.’

1.1.1. İskatın Tanımı

Arapça kökenli bir kelime olan ıskatın Türk Dil Kurumu sözlüğünde kelime karşılığının “düşürme, aşağı atma ve çıkarılma” olduğu görülmektedir⁷. İskat, sermaye borcu ödemelerinde pay sahiplerinin temerrüde düşmesi durumunda, pay sahiplerinin iştirak taahhüdünden⁸ ve yaptığı kısmi ödemelerden⁹ doğan haklarından yoksun bırakılması ve payının satılıp yerine bir başkasının alınması şeklinde tanımlanabilir¹⁰.

6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu yürürlükteyken ıskat kavramı, Yargıtay kararlarının birçoğunda “çıkarılma” ya da ihraç” olarak ifade edilmiştir¹¹. Ancak ıskat kavramı ile çıkarılma kavramı aynı anlama gelmemekte ve ıskat yaptırımı her zaman çıkarılma ile sonuçlanmamaktadır. İskat uygulaması ile çıkarılma sonucunun doğması için ilgili pay sahibinin tüm paylarının ıskata maruz kalması ve ıskat sonucu paylarının satılması neticesinde şirkette hiçbir payının kalmaması gerekmektedir. Bu da ıskatın şirketler hukukunda yer alan diğer çıkarılma hallerinin dışında kalmasına neden olmaktadır¹².

6762 sayılı eski Ticaret Kanunu’nda ıskat kavramına yer verilmemiş olup Türk Ticaret Kanunu m.483’de ıskat kavramına açıkça yer verilmiştir. Bu yüzden söz konusu yaptırımı tanımlarken ihraç ya da çıkarma kavramlarının kullanılması uygun değildir.

⁷Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ankara, 2005, s.916.

⁸Pay sahibi, ıskat sonucu iştirak taahhütnamesinde belirtilmiş olan pay sahiplerinin almayı taahhüt etikleri pay miktarı ve bu paylara karşılık pay sahibine sağlanacak menfaatlerden yoksun kalır.

⁹ TTK m.344 gereği nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde 25’i tescilden önce ödenir kalanı ise tescili izleyen 24 ay içinde yapılır.

¹⁰ Şenocak, Kemal, Anonim Ortaklıkta İskat Kararının Sonuçları, GÜHFD, c.11, 2007, s.280.

¹¹ Yar.11.HD 11.06.1990 tarihli ve E. 1990/798, K. 1990/4612 sayılı kararı, Yar.11.HD 13.11.1980 tarihli E.1980/4561, K.1980/5242 sayılı kararı. (Tekinalp, Ünal/Poroy, Reha/Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar Hukuku 2, Vedat Kitapçılık, 13. Baskı, İstanbul, 2017, N.1060)

¹² Değirmenci, Cenker, Anonim Ortaklıkta İskat, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s.20. Ayrıca Sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesiyle ilgili TTK 529 ve KoopK m.27’deki düzenlemeler bile TTK m.482 ve m.483’de düzenlenen ıskatla pek çok konuda farklılıklar içermektedir.

1.1.2. Kanun Koyucunun Konuya Bakış Açısı

Anonim şirketlerde bazı hallerde pay sahipliğinden çıkarılmaya sebep olan ıskat, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen diğer çıkarılma hallerinden farklı olarak sermaye koyma borçlarının yerine getirilmesi sağlamak maksadıyla düzenlenmiştir.

Pay sahipleri tarafından taahhüt edilen sermayenin tasarruf işlemleriyle ödenmesi ve korunması şirket tüzel kişiliği ve alacaklılar için çok önemlidir. Bunun korunması ve temini için Türk Ticaret Kanunu m.483'de düzenlenen ıskat yaptırımı emredici bir şekilde düzenlenerek ve anonim şirkete tanınmış bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.2.1. Anonim Şirkete Tanınmış Kanuni Bir Hak Olması

ıskat, anonim şirket tüzel kişiliğine Türk Ticaret Kanunu m. 483 gereği kanunen tanınmış bir haktır. Söz konusu hak Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olduğu için esas sözleşmede düzenleme olmasa bile bu hak şirket tarafından kullanılabilir. Ancak ıskatın kanunda düzenlenmiş olması ıskatın, sermaye koyma borcunda temerrüde düşen tüm pay sahiplerine uygulanmasının zorunlu olduğu anlamına gelmez. Yönetim kurulu organ sıfatıyla şirketin menfaatlerini gözeterek ve özen yükümlülüğü kapsamında kararını vermek zorundadır. Eğer yönetim kurulu özelden sermayeyi koruma amacını, genelde de şirket menfaatlerini göz ardı ederek özen yükümlülüğüne aykırı hareket edip ıskat kararı vermediği takdirde sorumluluğu doğabilecektir¹³.

1.1.2.2. Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi Sonucu Uygulanacak Yaptırımlardan Birisi Olması

Pay sahipleri esas sözleşmede sermayeyi oluşturan paylardan kaç âdetini satın alacağını belirtir; borçlanır. Bu işlem payların taahhüdü olarak adlandırılmaktadır¹⁴. Payların taahhüdü ile sermayenin tamamı kurucular tarafından taahhüt edilmiş olur. Pay taahhüdü payların, pay sahipleri tarafından satın alınmasına ilişkin bir borçlanma işlemidir.

¹³ "Yönetim kurulu üyeleri kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar." (TTK m.553)

¹⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s.185.

Sermaye koyma borcunun süresinde yerine getirilmemesi sonucunda pay sahibine uygulanacak yaptırımlar Türk Ticaret Kanunu m.482-483’de düzenlenmiştir. Söz konusu maddelere göre pay sahibi tarafından sermaye koyma borcu zamanında yerine getirilmezse, aynen ifa davası, gecikme faizi, tazminat, icra takibi ve cezai şart gibi yaptırımlar¹⁵ yanında ıskat da uygulanabilecektir.

Yönetim kurulu temerrüde düşen pay sahibine uygulanacak yaptırımı seçmek konusunda takdir yetkisine sahiptir. Bu kapsamda yönetim kurulu temerrüde düşen pay sahibini ıskat etmek yerine icra takibi ya da ifa davası yollarından birine de başvurabilir¹⁶. Ancak şirket aynı anda hem icra takibi hem de ıskata başvuramaz¹⁷. Buna karşılık yönetim kurulu icra takibinin ya da ıskatın herhangi bir aşamasında söz konusu yaptırımlardan vazgeçip diğerini uygulayabilir. Fakat ıskata başvurulmuşsa bu aşamadan sonra sadece pay bedelinin ödenmeyen kısmı için icra takibi yoluna başvurulabilir¹⁸.

1.1.2.3. Sadece Sermaye Koyma Borcunda Temerrüde Düşülmesi Sebebiyle Uygulanabilmesi

Sermaye koyma borcu, esasen anonim şirket pay sahibinin tek borcudur. Anonim şirketlerde bir kişinin sermaye koymadan pay sahibi olması imkânsızdır. Burada pay sahiplerinin tek borcu, ödemeyi taahhüt ettikleri sermaye borcudur. Anonim şirketlerde şirketin tasfiye edilmesi veya şirketin sonlanması sermaye koyma borcunu ortadan kaldırmaz¹⁹. Bununla birlikte, pay sahiplerinin şirkete getirdikleri sermaye daha sonra geri iade edilmez²⁰. Ancak tasfiye payına ilişkin hakları saklıdır(TTK m.480/3).

¹⁵ Konuyla ilgili detaylı açıklama 2. Bölüm-II. Kısımda yapılmıştır.

¹⁶ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1055.

¹⁷ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1060; Değirmenci, s.19.

¹⁸ Battal, Ahmet, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan İskat Prosedürü (TTK m. 408) ile ilgili Yargıtay Uygulaması, Ticaret Hukuku Yargıtay Kararları Sempozyumu, Sayı 9, 9-10 Haziran 2000, BTHAE. s.59.

¹⁹ Göle, s.70; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 1, N.434.; Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler, İstanbul Fakülteler matbaası, İstanbul, s.182; Ayrıca Yargıtay’ın bu yönde kararı da mevcuttur. Yar.11. HD 17.04.1978 tarih ve E.1983, K.2023 sayılı kararı. (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.117 dn:97)

²⁰ Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s.633; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1050; “...Pay sahibinin şirkete sermaye olarak verdiğini geri talep edemeyeceği, ortaklık ilişkisinin mevcudiyetine ilişkin önceki tarihli mahkeme kararının kesin delil niteliğinde olduğu...” Yargıtay 11. HD 24.12.2014 tarih ve 10446\20344 sayılı kararı, (Kendigelen, Abuzer, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin Kararları, Oniki Levha Yayınları, 2018, s.284.) ; Aynı şekilde. “...Anonim şirketlerde, pay sahibinin şirkete verdiği ana para, yani şirket esas sermayesinin karşılığı istenemez...” Yar.11. HD 06.04.2004 tarih ve E.8845 K.3643 sayılı kararı. (Eriş, s.2485.)

Sermaye koyma borcu daha ziyade şirketin kuruluş aşamasında ya da esas sermaye artırımında düzenlenen esas sözleşmesi veya iştirak taahhünamesi ile ortaya çıkar(TTK m. 128 ve 459)²¹. Sermaye koyma borcu, pay sahibinin taahhüt ettiği pay ile sınırlıdır.

Pay sahibinin sermaye koyma borcu bakımından temerrüdünden söz edebilmek için sermaye koyma borcunun muaccel olması gerekmektedir. Sermaye koyma borcunun muaccel olmaması durumunda pay sahibinden sermaye koyma borcunu ifa etmesi istenemez.

Sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi halinde pay sahibine uygulanacak yaptırımlar “ıskat” adı altında Türk Ticaret Kanunu m.483 ’de düzenlenmiştir²².

Sermaye koyma borcunda temerrüt dışındaki nedenler ıskatın bir koşulu değildir. Pay sahibinin ıskat edilmesinde temerrüt faizinin ödenmemesi, cezai şartın yerine getirilmemesi, ikincil yükümlülüklerin giderilmemesi²³ ya da hakkı olmadığı halde aldığı kâr payının iade edilmemesi bir koşul olamaz. Bu kural, esas sözleşmede yer alan diğer düzenlemelerin²⁴ ve sadakat borcunun²⁵ ihlal edilmesi durumunda da geçerli olmaktadır.

Ayrıca şirket esas sözleşmesi ile düzenlenmesi mümkün olmayan, kanunun esas sözleşme ile düzenlenmesini uygun görmediği ya da sınırladığı konu ve hususlarla

²¹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1023; Göle, s.40.

²² Göle, s. 116.

²³ TTK m.480\4 gereği istisnaen belli koşullar altında esas sözleşmeye konulacak hükümle pay sahiplerine konusu para olmayan ve belirli zamanlarda tekrarlanan bir takım ikincil yükümlülükler yüklenebilir.

²⁴ Yargıtay bir kararında “Anonim ortaklıkta bir ortağın ortaklıktan çıkarılması, ana sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça yalnız TK’nın m.407 hükmüne göre sermaye koyma borcunu yerine getirmemesi hâlinde söz konusudur.” diyerek sermaye koyma borcu dışında başka şeylerinde ıskatın koşulu olacağını kabul etmiştir. (Y. TD. 16.1.1968 66-4479/243), Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.97; Çamoğlu, haklı sebeple çıkarmanın anonim ortaklıkta da mümkün olduğunu savunmaktadır. Çamoğlu, Ersin, Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebep ile Çıkarılması, İstanbul, İÜY, 1976, s. 64, dn:11.

²⁵ Kanunda açıkça belirtilmemiş olmakla birlikte kaynağını dürüstlük kuralından ve TTK m.437’den alan sadakat yükümlülüğünün de anonim şirket pay sahiplerinin ek yükümlülüğü olduğu kabul edilebilir. Çünkü her ne kadar pay sahibine ödeme yükümlülüğü yüklenmese de şirketi oluşturan ortak iradenin bir gereği olan bu yükümlülük uyulmaması halinde şirketin gerçekleştirmek istediği ortak amacın gerçekleşmesine engel olur.

ilgili düzenlemelerin yapıldığı pay sahipleri sözleşmesinin²⁶ ihlal edilmesi de ıskatın koşulu olamaz²⁷.

1.1.2.4. İskatı Düzenleyen Hükümlerin Emredici Niteliği

İskat, pay sahibine ağır sonuçlar getiren bir yaptırımdır. Bundan dolayı ıskat emredici hükümler çerçevesinde düzenlenmiştir.

İskatın amacının esas sermayenin temini ve korunması olması ve emredici bir şekilde düzenlenmiş olması nedeniyle ıskatın esas sözleşmeyle bertaraf edilmesi mümkün değildir. Ayrıca esas sözleşmeye hüküm konularak sermaye koyma borcu haricinde başka nedenlerle ıskat uygulanabileceğinin kararlaştırılması mümkün değildir²⁸.

İskatın uygulanmayacağı esas sözleşmeyle kararlaştırılmaz²⁹. Esas sözleşmeye ıskatın uygulanmayacağına ilişkin hüküm getirilmesi, sermaye koyma borcunda temerrüde düşen mütemerrid pay sahibine karşı icra takibi ve ifa davalarının sonuçsuz kalması durumunda sermayenin temin edilememesi sonucunu doğurur. Oysaki sermaye koyma borcunu ödemedi temerrüde düşen pay sahibinin, ödeme imkanı bulunmadığında ıskatla paylarının üçüncü kişiye satılarak sermayenin temini sağlanabilir.

Aynı şekilde, ıskat edilmiş pay sahibi tarafından pay bedeline karşılık yapılan kısmi ödemelerin iade edilmesini öngören ya da konuya ilişkin yönetim kuruluna takdir yetkisi veren bir esas sözleşme hükmü de emredici nitelikteki Türk Ticaret Kanunu m.519/2-b karşısında geçersizdir³⁰. Zira kanun koyucu ıskata maruz kalan pay sahibinin

²⁶ Pay sahipleri sözleşmesi kanunla düzenlenmemiştir. Bu nedenle sözleşme hakkında şekil serbestisi hükümleri uygulanır (TBK m.12) Pay Sahipleri Sözleşmesi, pay sahipliği haklarının kullanılmasını ve pay sahiplerinin ortaklığı yönetimi ile ilgili konuları ele alır. Sözleşmeye taraf olan kişileri hukuken bağlar. Pay Sahipleri Sözleşmesi tek tarafa ya da iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak kurulabilir. Pay sahipleri arasında özel olan ve yönetimle ilgisi olmayan konuların kararlaştırılması, ortaklıkla ilgili konularda gizlilik ve güvenlik sağlanması gibi konularda yapılabilir. Profesyonel bir şekilde hazırlanacak olan pay sahipleri sözleşmesi ortaklar arasında oluşacak birçok ihtilafı önceden önleyecek ve uyuşmazlıkları kısa sürede çözecektir.

²⁷ Okutan, Gül Nilsson, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Sözleşmeleri, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 2004, s.344.

²⁸ İkinci, Hüseyin, Anonim Şirketlerde Sermaye Koyma Borcunun Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi, 2010, 280266, s.153.

²⁹ Tekinalp karşı görüşte olup esas sözleşmeyle ıskatın uygulanmayacağına kararlaştırılabileceğini görüşündedir. Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062.

³⁰ Teoman, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku Cilt 1, Kazancı Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 94.

paylarının satışı sonucu ortaya fazlalık çıkması durumunda bile söz konusu bu fazlalığın ıskat edilen pay sahibine ödenmeyerek yedek akçe olarak ayrılacağını Kanun'un 519/2-b maddesinde belirtilmiştir.

1.2. ISKATIN ÇIKARMA MÜESSESESİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

1.2.1. Genel Olarak

Şirketler hukukunda şirketle pay sahibi arasındaki hukuki ilişkiyi sona erdiren çeşitli sebepler mevcuttur. Bir ortağın şirketle olan ilişkisinin sona ermesi genel olarak şirketten çıkma, şirketten çıkarılma veya şirketin feshi şeklinde gerçekleşir. Şirketten çıkma, çıkarılma ve şirketin feshi konuları her şirket türü için farklı şekillerde düzenlenmiştir.

Şirketler hukukunda şirketten çıkarılma, bir ortağın ortaklık haklarının kendi istek ve iradesi dışında elinden alınması anlamına gelir. Sermaye şirketleri içerisinde yer alan anonim şirketlerde şirketten çıkarılma konusuna doğrudan doğruya yer verilmemiştir. Ancak ıskat yaptırımının uygulanması sonucu, şirketten çıkarma sonucunun doğabilmesi mümkündür.

Kollektif ve komandit şirketlerde çıkarılma Türk Ticaret Kanunu m.254, 255, 256 da düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu m.254'de yapılan düzenleme ile Kanun'da öngörülen çıkarılma hallerinden ilki olan ortaklardan birisinin iflası düzenlenmiş daha sonra m.255'de ise haklı sebeple ortağın şirketten çıkarılması düzenlenmiş ve son olarak m.256 da ortaklığın feshi bildiriminde ortağın şirketten çıkarılma hali düzenlenmiştir. Bunların dışında ortak esas sözleşmede yer alan açık bir kurala dayanarak da çıkarılabilir.

Limited şirketlerde çıkarmaya ilişkin temel düzenleme Türk Ticaret Kanunu m.640'da yapılmıştır. Anılan Kanun m.640/1'e göre şirket sözleşmesinde öngörülen nedenlerin gerçekleşmesi sonucu ortak, şirketten doğrudan genel kurul kararıyla çıkarılabilir. Limited şirketlerde çıkarılma hallerinden bir diğeri ise sözü edilen Kanun'un m.640/3'de düzenlenen haklı sebeple çıkarmadır.

Anonim şirketlerde çıkarmaya ilişkin düzenlemeler ise Türk Ticaret Kanunu m.208, 531 ve 483'de yapılmıştır. Anılan Kanun'un m. 208 hükmü ile anonim

şirketlerde haklı sebeple şirketten çıkarılma müessesesi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre dürüstlük kurallarına aykırı hareket eden ve şirketin işleyişini engelleyen pay sahipleri mahkeme kararıyla şirketten çıkarılabilir. Türk Ticaret Kanunu m.531 ise azlığa anonim şirketlerin haklı sebeple feshini talep etme hakkı tanınmıştır. Azlığı korumak amacıyla düzenlenmiş olan anonim şirketlerin haklı sebeple feshi, davacı pay sahibinin şirketten çıkarılması ya da şirket tüzel kişiliğinin sona ermesine sebep olabilir. Türk Ticaret Kanunu m.483 ise sermaye koyma borcunu ödemeyen pay sahibinin ıskat edilmesini düzenlenmiştir.

1.2.2. Kollektif ve Komandit Şirketlerde Çıkarma

Kanun koyucu Türk Ticaret Kanunu'nun 254-255 ve 256'ncı maddeleri ile şirketten kanuni çıkarılma hallerini düzenlemiştir. Bunların dışında ortak esas sözleşmede yer alan açık bir kurala dayanarak da çıkarılabilir. Bu maddelerde yer alan kanuni çıkarılma hallerinde temel amaç şirketin sona ermesine engel olmaktır³¹.

Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen çıkarılma hallerinden ilki ortaklardan birisinin iflasıdır (TTK m.254). Bu durumda müflis ortak diğer ortakların oy birliğiyle (iflas eden ortak hariç) şirketten çıkarılabilir. Esas sözleşmede bu kararın çoğunluk tarafından alınacağı da düzenlenebilir. Türk Ticaret Kanunu m.254 son cümleye göre ortakların iflas eden ortağı çıkarma hakları esas sözleşmeye hüküm getirilerek ellerinden alınabilir. Bu durumda ortağın iflası üzerine Kanun'un m.243/1 hükmünde belirtilen kollektif şirketin sona ermesi uygulama alanı bulur ve kollektif şirket sona erer.

Türk Ticaret Kanunu m.255'de düzenlenmiş olan çıkarılma hallerinden bir diğeri ise haklı sebeple ortağın şirketten çıkarılmasıdır. Ticaret Kanunu m.255/1'e göre şirketin feshi ortaktan doğan sebeplerden ötürü talep edilmek zorunda kalırsa diğer tüm ortaklar bu ortağı şirketten çıkarma ve şirketin devamı kararı alabilirler. Esas sözleşmede bu kararın çoğunlukla alınması düzenlenebilir.

Çıkarma kararı, çıkarılan ortağa noter aracılığıyla tebliğ edilir ve çıkarılan ortak, şirkete karşı noterce tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içerisinde açacağı bir iptal davasıyla çıkarma kararının iptalini isteyebilir (TTK m.255/2). Söz konusu 3 aylık süre

³¹ Şener, Oruç Hami, Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayınevi, 4.Baskı, Ankara, 2019, s.251.

Türk Ticaret Kanunu m.255/2’de belirtildiği üzere hak düşürücüdür. Yani dava açılmadan 3 aylık süre geçmişse çıkarma kararı kesinleşir.

Kanundan doğan son çıkarılma hali ise Türk Ticaret Kanunu m.256’da düzenlenmiştir. Süresiz şirketlerde, ortaklardan biri ortaklığın feshi bildiriminde bulunduğu takdirde, diğer ortaklar feshi kabul etmeyerek ortağı şirketten çıkarıp ortaklığın kendi aralarında devam etmesine karar verebilirler. Bu durumda çıkarılan ortak haklarını Türk Ticaret Kanunu m.260’da belirtilen kurallar çerçevesinde şirketten alır.

Komandit şirketlerde ortaklar arasındaki ilişkiler özel olarak düzenlenmemiş, kollektif şirket hükümlerine yollama yapılmıştır (TTK m.328). Bu yüzden kollektif şirketlerde geçerli olan düzenlemeler, komandite ve komanditer ortağın çıkarılmasında da uygulanır.

1.2.3. Limited Şirketlerde Çıkarma

Limited şirketlerde çıkarmaya ilişkin temel düzenleme Türk Ticaret Kanunu m.640’da yapılmıştır³². Anılan Kanun m.640/1’e göre şirket sözleşmesinde öngörülen nedenlerin gerçekleşmesi sonucu³³ ortak, şirketten doğrudan genel kurul kararıyla çıkarılabilir. Şirket sözleşmesinde yer alan çıkarılma nedenleri yeterli açıklıkta düzenlenmelidir. Açık olmayan koşullar şüphe halinde şirket aleyhine yorumlanır³⁴. Çünkü çıkarılma gibi ağır bir yaptırımın gerçekleşebilmesi için esas sözleşmedeki hükümlerin herhangi bir şüpheye yer vermeyecek şekilde düzenlenmiş olması gerekmektedir. Yani esas sözleşmede soyut ve belirsiz kavramlar bulunursa ve buna dayanılarak ortak şirketten çıkarılırsa bu çıkarılma işlemi geçersiz olacaktır.

Şirket esas sözleşmesinde bulunan çıkarma nedenlerinden birisinin gerçekleşmesi durumunda, genel kurul (ortaklar kurulu) söz konusu ortağı şirketten çıkarabilir. Kanun koyucu genel kurulca alınan söz konusu kararı önemli kararlar başlığı

³² Limited şirketlerde ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin TTK 640’daki temel düzenleme yanında TTK m.636/3 ‘de de benzer bir düzenleme vardır. TTK m.636/3 limited şirketlerde haklı sebeple fesih davasını düzenlemekte ve bu dava sonucunda ortağın şirketten çıkarılmasını olanak sağlamaktadır.

³³ Limited şirketlerde esas sözleşmede yer alan şirketten çıkarma nedenlerinin ilk şirket ana sözleşmesinde yer alması gerekir. Ancak çıkarılma nedenleri sonradan da şirket ana sözleşmesine eklenebilir. Söz konusu eklemenin yapılabilmesi için TTK m.621/3’ e göre şirket sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliğiyle karar alması gerekir.

³⁴ Şener, s.772.

altında belirtmiştir (TTK m.621/1-h). Bu yüzden genel kurul bu kararı Türk Ticaret Kanunu m.621/1’de belirtilen yeter sayılarla almak zorundadır. Ayrıca kararın alınması aşamasında şirketten çıkarılacak ortak da oy kullanabilir; çünkü Türk Ticaret Kanunu m.619’da düzenlenen oy hakkından yoksunluk durumları arasında çıkarılma durumu ön görülmemiştir.

Çıkarma kararı noter aracılığıyla ilgili ortağa bildirilir(TTK m.640). Ortak, kararın noter tarafından kendisine tebliğ edilmesinden itibaren 3 ay içinde şirket aleyhine karşı iptal davası açabilir.

Limited şirketlerde çıkarılma hallerinden bir diğeri ise Türk Ticaret Kanunu m.640/3’de düzenlenen haklı sebeple çıkarmadır. Haklı sebebe örnek olarak ortağın; sadakat yükümlüklerini yerine getirmemesi, davranışlarıyla şirketin menfaatlerine zarar vermesi, ortaklara haksız fiil ika etmesi örnek gösterilebilir³⁵. Ayrıca Yargıtay bir kararında ortağın davranışlarının şirket faaliyetlerini sekteye uğratması ve karşılıklı güveni kırmasını haklı sebep olarak göstermiştir³⁶. Türk Ticaret Kanunu m.640/3’deki düzenlemeye göre şirketin talebi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanarak şirketten çıkarılması mümkündür. Bu davanın açılabilmesi için genel kurulun çıkarma yönünde kararının olması şarttır³⁷. Ortağın şirketten çıkarılmasını mahkemeden istemek, anılan Kanun’un m.616/1-h hükmüne göre genel kurulun devredilmez yetkilerinden biridir. Genel kurulun söz konusu kararı, Türk Ticaret Kanunu m.621-1/h’de sayılan önemli kararlardan birisi olduğu için ağırlaştırılmış yeter sayılarla alınmak zorundadır.

Limited şirketlerde sermaye koyma yerine getirmeyen pay sahibine TTK m.585 gereği anonim şirkete ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda limited şirket ortağının sermaye koyma borcunu yerine getirmemesi halinde

³⁵ Taşdelen, Nihat, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklıklardan Çıkma Çıkarılma ve Fesih, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s.224.

³⁶ “...Bir ortağın davranışları şirket faaliyetlerine sekte vuracak ve ızzar edecek ve karşılıklı güveni ortadan kaldıracak nitelikte ise ortağın objektif iyi niyet kurallarına göre ortaklıktan çıkartulmasına karar verilmesi gerekir...” Yar. 11. HD 11.06.2001 tarih ve E.3297 K.5291 sayılı kararı (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.61 dn:261)

³⁷ Karar alma zorunluluğu TTK m.640/3’de düzenlenmemiş olup, TTK m.616/1-h ve TTK m.621/1-h ‘de ki düzenlemelerden böyle bir karar alma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

TTK m.482 ve 483'üncü madde hükümleri uygulanır³⁸. Dolayısıyla anonim şirketlerle birlikte limited şirketlerde de ıskat uygulanabilir³⁹.

Limited şirketten ayrılan ortak Türk Ticaret Kanunu m.641 kapsamında ayrılma akçesi talep etme hakkını elde eder⁴⁰. Bu düzenlemeye göre ortak, şirketten ayrıldığı takdirde esas sermaye payının kural olarak gerçek değerine uyan ayrılma akçesinin kendisine ödenmesini talep hakkını elde eder. Ancak şirket ana sözleşmesinde yer alan nedenlerle çıkma halinde, şirket sözleşmesine hüküm getirilerek ortağın ayrılma akçesi gerçek değerden farklı olarak belirlenebilir(TTK m.641/2).

1.2.4. Kooperatif Şirketten Çıkarma

Türk Ticaret Kanunu m.124/1'de kooperatiflerin ticaret şirketi olduğu düzenlenmiş olmakla birlikte kooperatiflere m.124/2'de şahıs ve sermaye şirketi ayrımında kooperatiflere yer verilmemiştir. Kanun koyucu kooperatiflerin kendine has özellikleri nedeniyle ve amacı itibarıyla diğer şirket türlerinden farklı olması nedeniyle ayrı bir kategoride değerlendirmeyi uygun görmüş ve kooperatife ait düzenlemeleri 1163 sayılı Kooperatif Kanunu ile yapmıştır.

Kooperatiflerde de diğer şirket türlerinde olduğu gibi ortaklık sıfatı çıkma ve çıkarılmayla kaybolmaktadır.

Kooperatiften çıkma ortağın; kendi isteğiyle (KoopK. m.10), ölümüyle (KoopK. m.14/1), payının başkasına devredilmesiyle (KoopK. m.14/2), ortaklık sıfatının bir görev veya hizmetin yerine getirilmesine bağlı olması durumunda bu görev veya hizmetin sona ermesi (KoopK. m.15) ile ve ortakların şahsi sorumlulukların

³⁸ "...Dava, sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkindir. Ancak dava açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK'nın 585'inci maddesi atfiyla uygulanması gereken aynı yasanın 482 ve 483'üncü maddelerinde sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortağın şirketten ne şekilde çıkarılacağı gösterilmiştir. Bu durumda, davacı şirketin bu lazımiyeye riayet etmeden mahkemeye dava açması doğru olmadığı gibi, mahkemece de bu konuda yasada özel düzenleme yapıldığı gözden kaçırılarak haklı sebebin gerçekleştiği gerekçesiyle çıkarmaya karar verilmesi doğru görülmemiş ve kararın davalı ortak yararına bozulması gerekmiştir..." Yar.11. HD 19.06.2015 E.4514 K.8567 sayılı karar. (Eriş s.2501.)

³⁹ TTK'da 15 Şubat 2018 tarihinde yapılan değişiklikle "nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi şartının limited şirketler bakımından uygulanmayacağı" TTK m.585/1 'in son cümlesine eklenmiştir.

⁴⁰ Türk Ticaret Kanunu'nun 641 ve 642'nci maddelerinde düzenlenen ayrılma akçesi şirket ortağının çıkma veya çıkarılma suretiyle şirketten ayrılması sonucunda hak kazandığı bir tutar olup, ayrılan şirket ortağının esas sermaye payının gerçek değeri üzerinden hesaplanmaktadır.

ağırlaştırılması ya da ek ödeme yükümlülüğü getirilmesi durumunda (KoopK. m.52) gerçekleşir.

Kooperatiften çıkarılma ise KoopK. m.16 ve m.27’de düzenlenmiştir. Söz konusu iki hükmün amacı kooperatifin varlığını korumaktır. KoopK. m.16 ana sözleşmede açıkça gösterilen sebeplerin varlığı durumunda ortağın çıkarılmasını, KoopK. m.27 ise sermayeye katılma borcunu ve diğer ödemelerini yerine getirmeyen ortağın ortaklık sıfatının kendiliğinden kaybını düzenlemektedir⁴¹. Doktrinde KoopK. m.27 kapsamındaki bu son işlemin bir çeşit ıskatı ifade ettiği belirtilmektedir.⁴²

KoopK. m.16/1’de esas sözleşmede açıkça gösterilmeyen nedenlerle ortakların ortaklıktan çıkarılamayacağı belirtilmiştir. Dolayısı ile çıkarılma sebebinin açık ve net bir şekilde esas sözleşmede belirtilmesi zorunludur. Kanun koyucu m.16/1 ile çıkarmayı esas sözleşmede öngörülen sebeplerle sınırlandırmış ve ortakların keyfi uygulamalarla kooperatiften çıkarılmasına engel olmak istemiştir. Kooperatiften çıkarma yetkisi genel kurulda olmakla birlikte genel kurul bu yetkisini yönetim kuruluna devredebilir⁴³. Çıkarma kararı mutlaka gerekçeli olmalıdır ve tutanaklarla tespit edilmeli veya ortaklar defterine geçirilmelidir⁴⁴. Çıkarma kararının onaylı bir kopyası, çıkarılan ortağa bildirimde bulunmak üzere 10 gün içinde notere gönderilir. Çıkarılan ortak, karar genel kurul tarafından verilmişse tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içinde itiraz davası açarak kararın iptalini talep edebilir. Eğer çıkarma kararı yönetim kurulu tarafından verilmişse tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içinde genel kurula başvurarak karara itiraz edebilir veya doğrudan doğruya mahkemeye başvurabilir(KoopK. m.16/4). Çıkarılan ortak genel kurul kararına karşı KoopK. m.53’e göre iptal davası açabilir. Çıkarılan ortak ayrılma payına hak kazanır.

Kooperatiflerde esas sözleşmede sayılan nedenlerin dışında çıkarılma kararı alırsa, yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluğu ortaya çıkar. Yönetim kurulu üyeleri 3 aydan 2 yıla kadar hapis ve 30 günden 300 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar (KoopK. Ek.m.2/2).

⁴¹ Arpacı, Abdülkadir, İçtihatlı Kooperatif Kanunu ve Açıklamaları, Temel Yayınları, İstanbul, 1995, s.123.

⁴² Tekinalp, Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sıfatının Kazanılması ve Yitirilmesi, s.162.

⁴³ KoopK. m.16/2 açık hükmüne göre ortaklıktan çıkarma yetkisi kooperatif genel kuruluna aittir. Kooperatif genel kurulu bu yetkisini, yönetim kuruluna ana sözleşme ile verebilir.

⁴⁴ Tekinalp, Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sıfatının Kazanılması ve Yitirilmesi, s.155.

KoopK. m.27’de ise nakdi edimlerini yerine getirmeyen ve kooperatifi mali çıkmaza sokan ortakların ortaklık sıfatının kaybı düzenlenmiştir. Buna göre kooperatifin amacının gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, parasal yükümlülüğünü yerine getirmeyen ortağın ortaklık sıfatının kendiliğinden düşer. Anılan maddede ortaklık sıfatının kendiliğinden kaybı, sermayeye katılma borcunda ve sair ödemelerde temerrüdüne bağlanmıştır. Sermayeye katılma borcu kooperatif esas sözleşmesine göre belirlenir. Diğer ödemelerde kastedilen ise, ortaklık sıfatı sebebiyle doğmuş bulunan borçlardır. Bu borçların kapsamına; yıllık ödenti, aidatlar ve ek ödemeler girer.⁴⁵

KoopK. m.27’de uyarınca ortağın ortaklık sıfatı kendiliğinden kaybı emredici bir usulle düzenlenmiştir. Buna göre, ortaklık münasip bir süre içerisinde sermayeye katılma borcunu ve diğer ödemelerini yerine getirmesi; yazılı olarak ve elden, taahhütlü mektupla, eğer bunlar mümkün değilse ilanla bildirilir. İsteğe rağmen ortak borcunu ifa etmemişse, kendisine aynı koşulları taşıyan ancak bir ay içerisinde ödeme yapılmaması halinde ortaklık sıfatının kendiliğinden kaybedileceğini belirten ikinci bir ihtar gönderilir. İkinci ihtarın gönderilmesinden itibaren bir ay içerisinde borcunu ifa etmeyen ortak, ortaklık sıfatını kendiliğinden kaybeder.

Ortaklık sıfatının kendiliğinden kaybı sonucu ortağın kooperatife yapmış olduğu kısmi ödemelerden doğan haklarını kaybetmez⁴⁶. Çünkü KoopK. m.17/3 yapılan düzenleme genel bir düzenleme olmakla birlikte ilgili kanun maddesinde ve çıkan veya çıkarılan ortağın sermayesinden kısmen veya tamamen yoksun bırakılacağı hakkındaki şartların hükümsüz olduğu belirtilmiştir. Yargıtay’ın da aynı görüşte olduğu görülmektedir⁴⁷. Ayrıca Yargıtay ortağın ödemiş olduğu aidatın tamamının iadesinin değil ayrılmanın gerçekleştiği yılın bilançosuna göre hesaplanacak olan masraf hissesinin düşüldükten sonra kalan kısmının iade edilebileceğini, bu hakkınında bilançonun genel kurulda kabul edilmesini müteakip bir ay sonra kullanılması gerektiğine karar vermiştir⁴⁸.

⁴⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N.1846.

⁴⁶ Can, Mustafa Erdem, Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları, Gazi üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.11, 2007, s.89; Demir, Remziye, Kooperatif Ortağının Hak ve Yükümlülükleri, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2019, s.51.

⁴⁷ “...Davacının usulüne uygun çıkma isteğini yönetim kuruluna öngörülen sürede bildirmesi nedeni ile çıkmanın gerçekleşmesinin kabulü ile ödediği aidatların iadesine ilişkin talebin değerlendirilmesi gerekirken, davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir...” Yar. 11. HD 05.02.2007 tarih ve E.2007/369 ve K.2007/1315 sayılı kararı. (Demir, s.52.)

⁴⁸“...1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17. ve kooperatif tip anasözleşmesinin 15. maddesine göre,

1.2.5. Anonim Şirketten Çıkarma

'Pay kavramı üzerine inşa edilmiş olan anonim şirketlerde kişisel unsurlara asgari düzeyde yer verilmiştir. Anonim şirketlerde diğer şirketlerden farklı olarak kişisel unsurlar, şirketin sona ermesi konusunda önem taşımaz ve pay sahiplerinin kişilikleri anonim şirket açısından hüküm ifade etmez. Anonim şirketlerde önemli olan pay kavramı olduğu için pay sahiplerinden birinin ölümü, iflası, kısıtlanması, payının haczi gibi durumlar anonim şirket tüzel kişiliğinde hiçbir değişiklik meydana getirmez. Pay sahiplerinin şahsı ile alakalı sebepler pay sahipliği sıfatının kaybı sonucunu doğurmaz.'

' Türk Ticaret Kanunu m.208'deki düzenleme anonim şirketlerde haklı sebeple şirketten çıkarılma müessesesini getirmiştir. Bu düzenlemeye göre dürüstlük kurallarına aykırı hareket eden ve şirketin işleyişini engelleyen pay sahipleri mahkeme kararıyla şirketten çıkarılabilir. Ancak bu düzenleme anonim şirketlerde yaygın bir uygulama değildir. Pay sahiplerinin haklı sebeple şirketten çıkarılabilmesi için şirketin sermaye ve oy hakkı açısından yüzde doksanına sahip bulunan pay sahiplerinin bu konuda mahkemeden talepte bulunmaları gerekmektedir. Bunun dışında anonim şirketlerde esas sözleşmeyle şirketten çıkarma sebeplerinin düzenlenmesi mümkün değildir⁴⁹.

Anonim şirketlerde gerçek anlamda şirketten ayrılma sonucunu doğuran tek durum payın devridir⁵⁰. Dolayısıyla anonim şirketlerde pay sahipliğinden ayrılma sadece pay sahiplerinin şahsında değişme şeklinde gerçekleşebilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerdeki menfaat ihtilaflarının çözümüne yönelik pek çok düzenleme yapılmıştır. Türk Ticaret Kanunu m.531 ile azlığa anonim şirketlerin haklı sebeple feshini talep etme hakkı tanınmıştır. Haklı sebeple fesih davası açma hakkını, menfaat ihtilaflarının çözümüne ilişkin diğer yollardan ayıran en önemli özellik, bu hakkın çoğunluk üzerinde caydırıcı bir etki oluşturarak diğer çözüm yollarının sonuç vermesinde de katkısının bulunmasıdır. Haklı sebeple fesih davası açma hakkının en önemli yönü, bu davalarda mahkemelerin taleple bağlı olmayıp menfaat ihtilaflarının ortadan kaldırılmasına ilişkin duruma en uygun düşen çözüm

*kooperatiften ayrılan ortak ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacak masraf hissesi düşüldükten sonra bakiyesinin iadesini talep hakkını haiz olup, bilançonun genel kurulca kabulü suretiyle kesinleşmesinden itibaren bir ay geçtikten sonra bu hak talep edilebilir...."*Yar HGK. 16.04.2014 tarih ve E.2013/23-1616 K.2014/540 sayılı kararı.(www.uyap.gov.tr)

⁴⁹ Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.67.

⁵⁰ Çamoğlu, Ersin, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul, 2007, s.668.

yolunu kendiliğinden uygulayabilmeleridir. Bu dava sonucunda mahkemelerin vereceği kararlardan birisi de davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmasıdır⁵¹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile anonim şirketlerde şirketten çıkarılmaya ilişkin getirilen diğer bir düzenleme ise m. 141’de belirtilen birleşmeye ilişkin hükümler arasında yer almaktadır. Bu düzenleme gereğince şirkette problem yaratan, birleşme kararına karşı çıkan pay sahipleri bazı şartların gerçekleşmesi durumunda şirketten çıkarılabilmektedir.”

Şirketler topluluğu bünyesinde dolayısı ile anonim şirketlerde de karşı karşıya kalınan bir diğer çıkarılma durumu ise hakim şirketin hakimiyetini, bağlı şirketi zarara uğratacak şekilde kullanması durumunda söz konusu olur. Hakim şirketin hakimiyetini hukuka aykırı olarak kullanması durumunda bağlı şirkette ortaya çıkan zararın hakim şirketçe denkleştirilmemesi durumunda, bağlı şirketin tüm pay sahipleri, hakim şirketten zararın tazmin edilmesini isteyebilir. Hakim şirket tarafından denkleştirme yapılamaması durumunda bağlı şirketin pay sahipleri mahkemeye müracaat ederek meydana gelen zararın giderilmesini isteyebilir. Mahkeme talep üzerine veya resen zararın tazminine, davacı pay sahiplerinin paylarının hakim şirketçe alınmasına, ya da duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüm yoluna başvurabilir (TTK m.202/1-b). Mahkeme tarafından hakim şirketin, bağlı pay sahiplerinin paylarının alınmasına karar verilmesi durumunda şirketten çıkma gerçekleşir.

Iskat konusu da anonim şirketlerde şirketten çıkarılma başlığı altında incelenebilir. Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunu zamanında yerine getirmeyen ortağa karşı uygulanabilecek yaptırımlardan birisi ıskattır. Iskat yaptırımını başlı başına pay sahipliğinden ayrılma sonucunu doğurmaz. Ancak ıskat yaptırımının uygulanmasından sonra pay sahibinin anonim şirkette payı kalmıyorsa pay sahipliği, ıskata maruz kalan pay sahibi açısından ortadan kalkar. Buna rağmen pay sahipliği bir mevki olarak şirket nazarında varlığını devam ettirir⁵².

“Yukarıda belirtilen Türk Ticaret Kanunu’nun ilgili düzenlemelerinin tamamı şirketten çıkarılma sonucunu doğurmaktadır. Ancak bu düzenlemelerin uygulama alanları ve şartları birbirinden farklıdır. Bu düzenlemelerin bir kısmı (TTK m.208’deki hâkim pay sahibinin çıkarma hakkı, TTK m.141’deki ortağı çıkararak birleşme

⁵¹ Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.73.

⁵² Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.69.

prosedürü ve TTK m.202/1-b'de belirtilen hâkimiyetin hukuka aykırı kullanılması halinde söz konusu olan şirketten çıkarılma prosedürü anonim şirketlere özgü düzenlemeler olmayıp diğer ticaret şirketlerinde de uygulama alanı bulabilir. Bu düzenlemelerden ortağı çıkararak birleşme prosedürü bütün ticaret şirketlerinde söz konusu olabilirken hâkim pay sahibinin çıkarma hakkı sadece sermaye şirketlerinde uygulanabilir.”

’Şirketten çıkarılmaya ilişkin düzenlemelerin karar mekanizmaları da farklıdır. Hâkim pay sahibinin çıkarma hakkı, hâkim durumun hukuka aykırı kullanılması ve haklı sebeple şirketin feshi davası sonucunda söz konusu olan çıkarılma hallerinde şirketten çıkarılmaya mahkeme tarafından karar verilirken, ortağı çıkararak birleşme prosedüründe şirketten çıkarılma genel kurul kararıyla gerçekleşir.”

’Iskat dışındaki çıkarılma sonucunu doğuran hususların tamamı anonim şirketlerde çoğunluk ile azınlık arasındaki menfaat ihtilaflarının çözümüne ilişkindir. Iskat ise, pay sahipleri arasındaki menfaat ihtilaflarını çözmeyi amaçlamamakta, esas sermayenin korunmasına hizmet etmektedir. Çıkarılma, menfaat ihtilaflarına ilişkin diğer çözüm yollarının sonuç vermemesi veya anonim şirketin feshine engel olmak amacıyla uygulanır.”

’Iskat ile çıkarılmaya ilişkin düzenlemeler arasında bir takım farklılıklar vardır. Iskat belirli bir pay üzerindeki pay sahipliğine uygulanan bir yaptırımdır. Kanun’da belirtilen çıkarılma hallerinde ise ıskatın aksine belirli bir pay veya paylar üzerindeki pay sahipliği değil belirli bir pay sahibinin elindeki paylar dikkate alınmakta ve bu payların tamamı çıkarma işlemine tabi tutulmaktadır. Kanun’daki çıkarılmaya ilişkin hükümler pay değil, pay sahipliğinden hareket etmektedir. Iskatta pay sahipliği sıfatı devam ederken, çıkarılma hallerinde pay sahipliği sıfatı tamamen sona ermektedir. Sonuç olarak; şirketten çıkarma müessesesiyle gerçekleştirilmek istenen şeyin, haklarını kötüye kullanan, birleşme işlemine karşı çıkan pay sahiplerinin şirketle ilişkisinin kesilmesi olduğu sonucuna ulaşabiliriz.”

1.3. ISKATIN HUKUKİ NİTELİĞİ

1.3.1. Genel Olarak

İskatın hukuki niteliğine baktığımızda ıskatın uygulandığı paylarda pay sahipliğini sonlandırmasından ötürü anonim şirketlerde çıkarılmaya neden olan diğer durumlar ile⁵³ şahıs şirketlerindeki ve limited şirketlerdeki çıkarılma durumlarının benzer olduğu görülmektedir. Şirketten çıkarılmada “sermaye koyma borcunun ödenmesinde temerrüde düşülmesi”, tüm ticari şirketler için geçerli bir sebep olarak kabul edilmiştir. Buna karşın ıskat, bu yaptırımın uygulanması neticesinde pay sahibine hiçbir ödemede bulunulmaması ve hatta bazı hallerde pay sahibinin şirkete olan borcunun devam etmesinden ötürü⁵⁴(TTK m.483/3) diğer şirketlere ilişkin düzenlenen çıkarılmalardan farklıdır⁵⁵.

Anonim şirketler dışındaki şirketlerde çıkarılma durumları, sermayenin korunması amacı gütmeyişinden, çıkarılan ortak ayrılma payını eksiksiz olarak almaktadır⁵⁶ (TTK m.203, 530/2, 551/4). İskatta ise pay sahibinin yaptığı kısmı ödemeler ile bunların doğurduğu haklardan mahrum kalması ve pay satışının kapatamadığı açıklardan sorumlu olması söz konusudur. Burada pay satışından kaynaklanan fazlalık pay sahibine ödenmez⁵⁷. Ortaya çıkan bu fazlalık, Türk Ticaret Kanunu m.519/2-b’de “yedek akçe adı altında ayrılacaktır” şeklinde düzenlenmiştir.

Anonim şirketler dışındaki şirketlerde çıkarılma yaptırımı doğrudan ortaklara uygulanmaktadır. İskatta ise paylara yönelik bir yaptırım söz konusudur ve pay sahipliğini sona erdirmektedir. Başka bir ifade ile ıskat paya uygulanır pay sahibi ıskat edilir⁵⁸. Dolayısıyla ıskat edilen pay sahibi anonim şirkette başka paylara sahip ise pay sahipliği sıfatı devam etmektedir. Ancak burada kişinin paylarında azalma olmasından

⁵³ TTK m.141/2, m.202/1/b, m.208 ve m.531

⁵⁴ Anonim şirketlerde bazı şartların gerçekleşmesi durumunda ıskata maruz kalan ortağın dışında önceki seleflerinin de sorumluluğu yoluna gidilebilir (TTK m.501).

⁵⁵ Baştuğ, İrfan, Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması, Ege Üniversitesi Yayınları, 1966 s.8; Tekinalp, Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sıfatının Kazanılması ve Yitirilmesi, s.162; Değirmenci, s.19.

⁵⁶ Göle, s.116 dn.161; Baştuğ, s.8; Çamoğlu, Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebepçe Çıkarılması, s.175,

⁵⁷ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda limited şirketten çıkarılan ortağın payının satışı gerçekleştirildikten sonra elde edilen paradan ortağın borcu kesildikten sonra geri kalanı ortağa iade edilmektedir.(ETK m.530/2)

⁵⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.638; Hırş, Ernst, Ticaret Hukuku Dersleri, 3. Basım, İstanbul, 1948, s.275.

ötürü anonim şirketteki haklarında ve borçlarında da bir değişiklik olması söz konusudur. Buna karşın, şahıs şirketlerindeki çıkarılmalarda ortaklık sıfatı ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla ıskat, şahıs şirketleri açısından çıkarılma olarak değerlendirilememektedir.

Doktrinde ıskatın hukuki niteliğine ilişkin bazı görüşler ileri sürülmüştür. Bunlar⁵⁹;

- Sözleşme cezası,
- Pay sahibinin temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeden dönüş,
- Borçlu temerrüdü,
- Ortaksal nitelikleri haiz kendine özgü bir hukukî kurum şeklindedir.

Tekinalp ve Göle' ye göre hukuki bakımdan ıskat, sadece anonim şirketlerde borçlu temerrüdüne yönelik uygulanan, bir yaptırımdır⁶⁰. Göle, aynı zamanda ıskatın hukuki niteliği bakımından iki taraflı sözleşmelerdeki feshe benzediğini, ancak ıskatın hukukî niteliğinin fesih ile açıklanamayacağına kanaat getirmiştir. Yazar, feshin iki taraflı sözleşmelerde uygulanabildiğini, ancak pay sahipleri ile şirket arasında iki taraflı bir sözleşmenin olmadığını belirtmektedir. Ayrıca feshin taraflar arasındaki ilişkiyi tam anlamıyla sonlandırması söz konusu olduğundan, tarafların birbirlerine verdiği her şeyi geri vermesi gerekmektedir. Iskatta ise farklı olarak pay sahibinin yaptığı ödemeleri geri alması, şirketin ise pay sahibine daha önce yapmış olduğu kar payları ödemelerini geri istemesi söz konusu değildir⁶¹. Iskatta ayrıca taraflar arasındaki ilişki tam olarak sona ermez, bazı hallerde bir mühlet daha sürebilir ⁶²(TTK m.483/3).

İskatın uygulanmasında temerrüde düşülen sermaye koyma borcunun nakdi ya da aynı olmasının bir önemi yoktur. İskat Alman Hukuku'nda sadece nakdi sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda uygulanırken, İsviçre Hukuku'nda ki uygulama ise Türk Hukuku ile aynıdır⁶³.

⁵⁹Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1061; Göle, s.117 dn:162.

⁶⁰Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1061; Göle, s.116, 117; Tekinalp, s. 162.

⁶¹Göle, s.117.

⁶² İskat edilmiş eski pay sahibinin, yeni pay sahibinin yapmış olduğu ödemelerden açık kalan tutar için şirkete karşı sorumludur.

⁶³ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1065.

İskat, pay sahipliğini sona erdiren bir yaptırım olmasında ötürü emredici olarak düzenlenmiştir⁶⁴. Düzenlemenin emredici nitelikte olduğu, yaptırımın uygulama alanında ve uygulama şeklinde görülmektedir. Buna göre Türk Ticaret Kanunu m.482’ de ıskatın sadece “sermaye koyma borcunun” taahhüt edilen zamanda ifa edilmemesi durumunda uygulanabileceği belirtilmektedir.

Ticaret hayatındaki ortaklıklar incelendiğinde ıskatın birebir aynısı olan ve aynı sonuçları doğuran başka bir düzenlemeye verilmemiştir. Bu yüzden ıskatı anonim şirketlere özgü, kendine has özellikleri olan bir kurum olarak değerlendirmek gerekir. İskatın amacı sermayenin temin edilmesi ve korunmasıdır. Bu hem şirket hem de alacaklılar açısından önem arz eden bir durumdur. Bu nedenle ıskatın, yalnızca sermaye koyma borcunun zamanında yerine getirilmemesi durumunda ve kanunda yer alan koşullar çerçevesinde uygulanabilen bir yaptırım olduğunu söylemeliyiz. Buna göre ıskat, sermaye koyma borcunun ifasında temerrüde düşen pay sahiplerine karşı sermayenin teminini sağlamak maksadıyla yönetim kurulunun başvurabileceği yaptırımlardan birisidir.

1.3.2. İskatın Esas Sözleşmedeki Yeri ve TTK m.340 Kapsamında Değerlendirilmesi

Esas sözleşme bir yönü ile şirket anayasası diğer yönü ile ise pay sahipleri arasında bir sözleşmedir⁶⁵. Bu kapsamda TBK m.26-27 sınırları içerisinde sözleşme özgürlüğü ilkesinin esas sözleşme içinde geçerli olması gerekir. Ancak TTK m.340 anonim ve limited şirketlerde (TTK m.579\1) bu hususu kısıtlayan hükümler getirmektedir. Türk Ticaret Kanunu’nda anonim şirketlerin kuruluşu başlığı altında esas sözleşme alt başlığında esas sözleşmenin içeriği ve emredici hükümler düzenlenmiştir. TTK m.340’da düzenlenen emredici hükümlerde anonim şirketlere ilişkin hükümlerden ancak kanunda buna açıkça izin verilmesi durumunda sapılabileceği düzenlenmiştir. Yani anonim şirketlerin esas sözleşmesinde yapılacak değişikliğin sınırı kanunun açık iznine tabi tutulmuştur. Kanunun açık izninin bulunmadığı durumlarda esas sözleşmeyle

⁶⁴ Deryal, Yahya, Ticaret Hukuku Bilgisi, 4.Baskı, Trabzon, 2010, s.260; Ekinci, s.153; Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.96; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062; Doğanay, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt 1, Beta Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2004, s.1223, 1225

⁶⁵ Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayıncılık, Güncellenmiş 13. Baskı, İstanbul, 2019, s.129.

kanunu aşan bir düzenleme yapılamayacaktır⁶⁶. Bununla birlikte *Pulaşlı ve Şener*, kanunda açık bir hüküm olmaması kaydıyla, hakkaniyet ilkesi ve menfaatler dengesi dikkate alındığında kanundaki hükümden sapabilmek uygun görülebiliyorsa, kanuni kuraldan farklı bir hükme esas sözleşme de yer verebilmenin mümkün olduğunu savunmaktadır⁶⁷. Ayrıca TTK m.340'ın gerekçesinde de, kanunda TTK m.340 kapsamında yapılan bu düzenlemenin aksinin esas sözleşmede kararlaştırılabileceği öngörülmemiş olmakla birlikte hakkaniyet ilkesi veya menfaatler dengesi dikkate alındığında aksini kararlaştırmak uygun görülebiliyorsa yine bu şekilde bir düzenlemenin de esas sözleşmeyle öngörülebilmesinin olanaklı olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerle ilgili hükümlerin emredici olduğu kabul edilmiştir⁶⁸. Doktrinde birçok yazar TTK m.340'da yapılan söz konusu düzenlemenin sözleşme serbestliği ilkesine sınırlama getirdiğini savunmaktadır⁶⁹. Söz konusu hükmün sözleşme serbestliğine sınırlama getirdiğine şüphe yoktur ancak kanun koyucu bu hükümle şirketlerde istikrarı sağlamayı, çoğunluğun keyfi uygulamaları engellemeyi ve küçük pay sahiplerini korumayı amaçlamaktadır⁷⁰.

Sonuç olarak TTK'da ki anonim şirketlere ilişkin kuralların hepsi emredici niteliktedir. Kanunda ki Anonim şirketlere ilişkin hükümlerden farklı bir düzenlemenin şirket esas sözleşmesinde ön görülebilmesi için Kanun'un buna açıkça izin vermesi ya da hakkaniyet ilkesi veya menfaatler dengesi dikkate alınarak (kanunda belirtilmemiş olmasına rağmen) uygun bulunması gerekir⁷¹.

Türk Ticaret Kanunu m.340'a göre ıskata ilişkin hükümlerinde emredici olduğu⁷² ve kanunda buna açıkça izin verilmediği sürece esas sözleşmeyle bunun aksine bir düzenleme yapılmaması gerekmektedir. Emredici hükümlere aykırılık durumunda uygulanacak yaptırım Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilmemiştir. Uygulanacak

⁶⁶ Bahtiyar, s.129.

⁶⁷ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 1*, s.728; Şener, s.307.

⁶⁸ Şener, s.306.

⁶⁹ Kendigelen, Abuzer, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, İstanbul On İki Levha Yayıncılık, 2016, s.229; Şener, s.307.

⁷⁰ Şener, s.307.

⁷¹ Şener s.309.

⁷² "...İskata ilişkin hükümler emredici niteliktedir. TTK 407 ve 408. maddelerinde öngörülen hükümlere aykırılık halinde ıskat sonucu doğmaz..." 11 HD 30.06.2014 tarih ve 1258\12518 sayılı kararı. Kendigelen, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları, s.287-288.

yaptırımın belirlenmesinde doktrindeki genel görüş emredici hangi hükme aykırılık varsa o hükme aykırılığa ilişkin yaptırımın uygulanmasıdır⁷³.

Türk Ticaret Kanunu m.480/1'e göre anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirkete karşı tek borçlarının kanunda belirtilen istisnalar dışında sermaye koyma borcunu yerine getirmek olduğu ve yine m.482'de ise, ıskatın sadece sermaye koyma borcunun süresi içinde yerine getirilmemesi durumunda söz konusu olacağı emredici bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak Yargıtay'ın bazı kararlarında sermaye koyma borcunu yerine getirmemenin haricinde ıskata neden olan koşulların esas sözleşmede düzenlenebileceğini kabul ettiği görülmektedir⁷⁴. Fakat bu durum Türk Ticaret Kanunu m.480/1'e göre açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Esas sözleşmede ıskatın uygulanmasını ortadan kaldıran düzenlemelere yer verilip verilemeyeceği ile ilgili doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. *Göle* esas sözleşmeye şirketin ıskat hakkını ortadan kaldıran hükümlerin konulamayacağını belirtmiştir⁷⁵. *Tekinalp* ise ıskata ilişkin usulü hükümlerin emredici olduğunu bunlarla ilgili düzenleme yapılamayacağını ancak esas sözleşmede ıskatın uygulanmayacağını öngörülebileceğini belirtmiştir⁷⁶. *Battal* ise ıskatın genel kurul kararıyla veya esas sözleşmeyle bazı şartlara bağlanabileceğini hatta geçici bir süre tamamen askıya alınabileceğini belirtmiştir⁷⁷.

Öncelikle esas sözleşme ile ıskatın uygulanmasının bertaraf edilmesi sermayenin korunması ilkesiyle bağdaşmaz. Çünkü şirketi, sermayenin tahsil edilmesinde ki en etkili ve en caydırıcı yöntemden mahrum bırakmak sermayenin temininde sıkıntılara yol açabilir. Sermaye koyma borcunu ödemede temerrüde düşen pay sahibine icra takibi ya da ifa davası uygulanmasına rağmen sonuç alınamayabilir. Bu durumda sermayenin tahsil edilebilmesi için şirketin son hareket tarzı ıskat olacaktır. Dolayısı ile şirketin ıskat yaptırımını uygulayarak paylarının satılmasını suretiyle

⁷³ Ayhan, Rıza\Çağlar, Hayrettin\Özdamar, Mehmet, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s.185; Karasu, Rauf, Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s.70.

⁷⁴ TD 16.01.1968 tarih ve E. 4479, K. 243 sayılı kararı (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.97 dn:42)

⁷⁵ Göle, s.114; Aynı şekilde İkinci, s.157; Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.97; Doğanay, s.1223, Değirmenci, s.11; Kayıran, Leyla, Anonim Ortaklıkta Sermaye Koyma Borcunun Yerine Getirilmemesinin Sonuçları (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, 2019, s.81.

⁷⁶ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062

⁷⁷ Battal, s.56.

sermayesini tamamlama olanağını kaldıran söz konusu düzenleme sermayenin temini ve korunması ilkesiyle bağdaşmaz⁷⁸.

Yargıtay bir kararında sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda sadece ıskatın uygulanacağı hükmünün esas sözleşmede yer alabileceğini belirtmiştir⁷⁹. Ancak bu durumda da anonim şirketin yaptırım uygulama hakkına kısıtlama getirmektedir. Şirketi doğrudan ıskat yaptırımına zorlamak ilk başta caydırıcı gibi görünse de şirketin sermayeyi temin etmesini zorlaştıracaktır. Çünkü uygulanacak yaptırımı şirket belirlese ödeme gücü bulunan pay sahibinden daha hızlı bir şekilde sermaye temin edilebilecektir.

Bu noktada pay sahibinin sermaye koyma borcunda temerrüde düşmesi durumunda nasıl bir yaptırım uygulanacağına yönetim kurulu karar vermelidir. Yönetim kurulu pay sahibinin ve şirketin mevcut durumunu göz önünde bulunduracak ve hangi yaptırımın uygulanması gerektiğine karar verecektir. Ancak burada yönetim kurulu hangi yaptırımı uygulayacağı konusunda zorunluluk altında bırakılmamalıdır.

Yönetim kurulu, sermayenin temininde hangi yaptırımın yararlı olacağını değerlendirecek ve o doğrultuda karar verecektir. Yönetim kurulunun pay sahiplerinin temerrüde düşme durumu olmadan ya da şirketin mevcut durumu değerlendirilmeden herhangi bir yaptırım uygulaması ve bu konuda zorlanması Türk Ticaret Kanunu m.482 hükümlerine aykırıdır.

Esas sözleşmeyle ıskatın uygulanmasına yönelik hükümlerin hafifletilmesi ya da yumuşatılması mümkün değildir⁸⁰. Ayrıca esas sözleşmede Kanun'da düzenlenmiş olan emredici düzenlemelere aykırı düzenlemelere yer vermek de doğru değildir. Örneğin m. 483/1'deki belirtilen bir aylık sürenin daha aşağı çekilmesi mümkün değildir⁸¹. Kanunda yer alan koşulların hafifletilmesi, öncelikli olarak pay sahiplerinin zarar görmesine neden olabilir. Kaldı ki böyle bir durumda pay sahiplerinin ıskatın ağır sonuçları ile karşı karşıya kalmasının kolaylaşması söz konusudur. Bu durum anonim şirketlere olan ilginin azalmasına neden olacaktır. Bu nedenle kanun koyucu, ıskatın

⁷⁸ Ekinci, s.158.

⁷⁹ Yar.11.HD 17.04.1978 tarih ve E.1983, K.2023 sayılı kararı (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.98 dn:46.)

⁸⁰ Ekinci, s.157; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062; Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.96.

⁸¹ "...temerrüde düşen ortağa verilen süre bir aydan aşağı olamaz. Aksi halde, ortağın çıkarılma kararı geçersizdir..." Yar.11. HD 27.01.1992-E.5237/K.344 (Eriş, s.2502)

koşullarını oldukça sıkı bir şekilde belirlemiştir. Burada ıskata ilişkin hükümlerin Türk Ticaret Kanunu'nda pay sahipliğini sona erdiren nitelikte olmasına rağmen pay sahiplerini şirketin keyfilikleri karşısında koruduğu görülmektedir. Dolayısıyla ıskatın uygulanmasında Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen koşullara göre hareket edilmesi önem arz etmektedir.

Doktrinde esas sözleşmede ıskatın uygulanmasına yönelik hükümlerin hafifletilmemesi gerektiğiyle ilgili görüş birliği olduğunu söyleyebiliriz. Ancak ıskat uygulama hükümlerinin esas sözleşmede ağırlaştırılıp ağırlaştırılmayacağına yönelik görüş farklılıkları bulunmaktadır. *Tekinalp* ıskata ilişkin usulü hükümlerin emredici olduğunu ve ıskatın sözleşme çerçevesinde hafifletilemeyeceğini ileri sürmektedir⁸². *Göle* ise görüşünde; kanunun emredici niteliğine aykırı düşmeden ıskatın ne şekilde uygulanacağını esas sözleşmede düzenlenebileceğini ifade etmektedir⁸³. *Çevik ve Battal'a* göre ise söz konusu düzenlemenin pay sahibi yararına emredici hüküm niteliğinde olduğudur⁸⁴.

Çelik, esas sözleşmede ıskatın bertaraf edilemeyeceği ve ıskat uygulama koşullarının hafifletilmesi ya da ağırlaştırılması yönünde bir değişikliğin olamayacağı kanaatinde⁸⁵. Bunun nedeni, ıskata ilişkin düzenlemelerin Türk Ticaret Kanunu'nda şirket, pay sahipleri ve alacaklıların menfaatlerini koruyacak biçimde düzenlenmiş olmasıdır. Esas sözleşmede Türk Ticaret Kanunu'na aykırı hükümlerin bulunması şirket, pay sahipleri ve alacaklıların menfaatlerine ters düşebilmektedir. Kanaatimizce *Çelik*'in görüşü en doğru ve en makul görüştür. Esas sözleşmeyle ıskat usulünün ağırlaştırılması doğru değildir. Zira böyle bir durumda esas sermayenin temini daha da zorlaşacaktır. Ayrıca ıskat caydırıcılığını da kaybedecektir.

Anonim şirketlere özgü uygulanan ıskat, bütün boyutları ile ele alındığında benzer düzenlemelerden oldukça farklı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ıskatın hukuksal niteliği bakımından diğer düzenlemeler ile açıklanması pek mümkün görünmemektedir.

⁸² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062.

⁸³ Göle, s.114; Aynı yönde Ekinci, s.157; *Değirmenci* ise Esas sözleşmede pay sahibi lehine, kanunun emredici kurallarına aykırı olmadan ıskat usulünün düzenlenebileceğini savunmaktadır. İskat ihtarinin sayısını arttıran ya da ödeme için verilen 1 aylık sürenin arttırılabileceğini savunmaktadır. (*Değirmenci*, s.11)

⁸⁴ Çevik, O.Nuri, Anonim Şirketler, Seçkin Yayınevi, 4.Baskı, Ankara, 2002, s.738; Battal, s.65.

⁸⁵ Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.99.

BÖLÜM II

ISKATIN UYGULANMA KOŞULLARI VE ISKATIN UYGULANMA USULÜ

2.1. ISKATIN UYGULANMA KOŞULLARI

İskatın anonim şirketlerde uygulanabilmesi için bir takım koşulların yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Pay sahibinin sermaye koyma borcundan ötürü temerrüde düşmüş olması bu koşulların en başında gelmektedir. Fakat burada ıskat yaptırımının uygulanabilmesi için pay sahibinin sadece sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmüş olması değil, pay sahibinin borcunu ödemesi için yeniden davet edilmiş olması ve bunun için kendisine bir ay süre verilmiş olması da gerekmektedir. Pay sahibi kendisine verilen bu bir aylık sürede borcunu ödemediği takdirde ıskat söz konusu olmaktadır. Yani pay sahibinin sermaye koyma borcunu ödemediği temerrüde düşmesi ıskat müessesinin uygulanabilmesi için bir ön şarttır diyebiliriz⁸⁶.

Kanun koyucu, sermayenin alacaklılar, pay sahipleri ve şirket için taşıdığı önemi göz önünde bulundurarak, ıskat yaptırımının uygulanmasında temerrüde düşen pay sahibinin cezalandırılmasından ziyade alacaklıların, pay sahiplerinin ve şirketin menfaatlerine öncelik tanımıştır. Bu nedenle kanun koyucu, pay sahibinin sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmesine rağmen ıskatın hemen uygulanması yönünde bir karar vermemiştir.

Kanunda, ıskat yaptırımının uygulanmasına yönelik belirlenmiş olan koşullar belirtilmiş olup, bu koşullar emredici niteliğe sahiptir⁸⁷. Söz konusu koşullardan herhangi birinin esas sözleşme ile değiştirilmesi ya da kaldırılması söz konusu değildir. Dolayısıyla sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşen paylar üzerinde ıskat yaptırımının uygulanabilmesi için Kanun'da belirtilen koşulların tam olarak yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

⁸⁶ Battal, s.54; Yargıtay'ın da bu yönde kararı mevcuttur. "...ortağın ortaklıktan çıkarılması için öncelikle temerrüde düşmüş olması gerekir..." Yar.11.HD 10.05.1991 tarih ve E. 1307, K. 3033 sayılı kararı (Eriş, s.2494).

⁸⁷ Göle, s.114; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1062; Doğanay, s.1223; Çevik, s.738; Battal, s.60; Başbuğoğlu, s.624; Değirmenci, s. 1.

2.1.1. Sermaye Koyma Borcunun Ödenmesinde Temerrüde Düşülmesi

İskat yaptırımının uygulanmasında, sermaye koyma borcunu yerine getirilmemiş olması tek başına yeterli olmayıp, pay sahibinin sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmüş olması ilk koşul olarak var olması gerekmektedir⁸⁸. Temerrüt koşulları Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup, pay sahibinin temerrüde düşmesi durumunda da Borçlar Kanunu'nda belirtilen hükümler uygulanmaktadır⁸⁹.

Türk Ticaret Kanunu m.482 ve Türk Borçlar Kanunu m.117/2 gereğince; esas sözleşmede belirtilen ya da ilan edilen vadede sermaye borcunun yerine getirilmemiş olması halinde pay sahibi uyarı yapılmaksızın temerrüde düşer. Fakat sermaye borcunun ifası için sözleşmede ihbar şartı olması yönünde bir madde belirtilmiş ise borcun vadesi ihbar ile belirlenmektedir⁹⁰.

İskat sürecinin başlatılmasında, pay sahibinin sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmüş olması gerekmektedir. Dolayısıyla pay sahibinin sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmüş olmasının dışındaki herhangi bir neden, ıskat sürecinin başlatılabilmesi açısından mümkün değildir. Başka bir ifade ile sermaye koyma borcundan dolayı temerrüde düşmüş olması ıskatın sürecinin başlatılabilmesi için bir ön koşuldur diyebiliriz⁹¹.

2.1.1.1. Sermaye Koyma Borcu

Sermaye şirketin kurulabilmesi için var olması gereken zorunlu unsurlardan birisidir. Şirketin ticari hayatında faaliyet gösterebilmesi ve amacına ulaşılabilmesi için sermayeye ihtiyacı vardır. Sermaye olmadan şirketin amacına ulaşabilmesi ve ticari hayatta var olabilmesi imkânsızdır. Bu nedenle her pay sahibi belli bir sermayeyi şirkete getirmek zorundadır.

⁸⁸Yrg.11.HD 15.12.2000 tarih ve E.10580, K.10123 sayılı yayımlanmamış kararı (Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1057c.) Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesi ortaklıktan çıkarma sebebi olarak düzenlenmemiş olmasına rağmen, TTK 482 ve 483'de düzenlenen prosedürün yerine getirilmesiyle ortaklıktan çıkarılma sonucunun ortaya çıkabilmesi mümkündür. Bu konuda anonim şirketleri diğer şirketlerden ayıran nokta, anonim şirketlerde ortaklıktan çıkarılma durumunun ancak bu şekilde söz konusu olması, buna karşılık diğer şirketlerde sermaye koyma borcunu yerine getirmemenin dışında çeşitli çıkarma sebeplerinin de düzenlenmiş olmasıdır.

⁸⁹Göle, s.85; Yılmaz, Yavuz, Anonim Şirketlerde Ortağın İskatı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998, s.23.

⁹⁰Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1024. Aynı yönde bkz. Değirmenci, s. 22.

⁹¹ Battal, s.54; "...ortağın ortaklıktan çıkarılması için ortağın öncelikle temerrüde düşmüş olması gerekir..." Yar.11.HD 10.05.1991 tarih ve E. 1307, K. 3033 sayılı kararı (Eriş, s.2494).

Anonim şirketlerinin esas sözleşmelerinde bulunan hedeflerine ulaşması ve çalışmalarını yürütebilmesi maksadıyla gereksinim duyduğu kaynağa sermaye denmektedir. Şirketin sermaye gereksinimi kurucu gerçek veya tüzel kişiler tarafından sağlanmaktadır. Anonim şirkete sermaye getirilmeden pay sahibi olunamaz.

Sermaye koyma borcu anonim şirketlerde pay sahibi olabilmenin en önemli şartıdır. Sermayenin anonim şirket için zorunlu olmasından dolayı üstlenilen sermayenin tam olarak ödenmesi çok önemlidir. Nitekim, üstlenilen sermayenin ilgili kişiler tarafından verilmemesi durumunda tatbik edilecek yaptırımlar Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilmiştir. Bununla birlikte m.329'da pay sahiplerinin yalnızca üstlenmiş oldukları sermaye payı ile şirkete karşı mesul oldukları hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre anonim şirket pay sahiplerinin mesuliyeti, şirkete vermeyi üstlendikleri sermaye ile sınırlıdır. Bundan dolayı üstlenilen sermaye tutarını geçen borçlar için pay sahiplerinin mesuliyeti bulunmamaktadır⁹².

Sermaye kavramı, anonim şirketlerde diğer kuruluşlara kıyasla çok daha önemlidir. Çünkü anonim şirketlerde pay sahipleri tarafından taahhüt edilen sermayenin şirkete verilmesi gerek şirket tüzel kişiliği gerekse alacaklılar bakımından epey bir önem arz etmektedir. Anonim şirketin çalışmalarını gerçekleştirebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi, üstlenilen sermayenin şirkete verilmesiyle olanaklıdır. Ayrıca anonim şirketler yalnızca malvarlıkları ile mesul olduğundan dolayı, şirket sermayesi, alacaklılar için bir teminat oluşturmaktadır⁹³. Anonim şirketlerde sermayenin şirket tüzel kişiliği ve alacaklılar bakımından sahip olduğu önem nedeniyle sermayenin teminine ait birçok düzenleme yapılmıştır. Şirket kuruluşunda minimum sermaye tutarının tayin edilmesi (TTK m.332), sermayenin tümüyle üstlenilmesi mecburiyeti (TTK m.335), sermayenin tümüyle üstlenildiğine dair noter tasdiki ve işlem denetçisi raporu (TTK m.341,351), anonim şirketin kendi paylarını üstlenmesinin yasaklanması (TTK m.388), aynî sermaye taahhütlerinin değerinin bilirkişiler aracılığıyla tayin edilmesi (TTK m.343), sermaye taahhütleri hakkında usulsüzlük yapanların hukuki ve cezai açıdan mesul tutulmaları (TTK m.549 vd.), itibari ederden daha düşük ederle hisse senedi çıkartılamaması (TTK m.347) ve anonim şirketin kendi paylarını kural gereği edinmemesi (TTK m.379) bu düzenlemelere örnek teşkil etmektedir.

⁹²Moray, Serbay, Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Anonim Şirketlerde Sermaye Koyma Borcu, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO, Sayı: 122, 2014, s.129.

⁹³Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.107; Kayıran, s.89.

Tüm pay sahipleri şirkete üstlendikleri sermayeyi getirmekle sorumludurlar. Bu sorumluluk pay sahiplerinin asli edim yükümlülüğünü teşkil etmektedir. Söz konusu borcun taahhüt (borçlanma) ve tasarruf olmak üzere iki aşaması mevcuttur⁹⁴. Pay sahipleri, yol ve yöntemine göre düzenlenerek imzalanmış şirket sözleşmesiyle birlikte şirkete sermaye olarak koyacakları değerlerin devir ve temlikini de üstlenmek mecburiyetindedir (TTK m.128/1). Bu borçlanma pay sahipleri aracılığıyla şirketin tüzel kişiliği lehine gerçekleşmekte, sermaye koyma borcunun alacaklısı şirketin tüzel kişiliği olmaktadır. Taahhüt aşamasından sonra pay sahipleri üstlendikleri sermaye ederini şirkete devretmekle mükelleftirler. Devir işlemi sermaye koyma borcunun tasarruf aşamasını oluşturmaktadır. Ayrıca bu aşama bitmeden pay sahibinin sermaye koyma borcu da bitmiş sayılmamaktadır.

6762 sayılı eski Ticaret Kanunu, ticaret kuruluşlarının tümü için, sermaye sisteminin korunmasına yönelik bazı ek düzenlemeler yapmıştır. Minimum sermaye miktarı hem eskisinde hem de yenisinde 50.000 TL olarak korunmuş ancak Türk Ticaret Kanunu'nda özellikle aynı sermaye olarak koyulacak olan değerlerin sınırı genişletilmiş ve günümüz koşullarına uygun bir duruma getirilmiştir. Böylece Türk Ticaret Kanunu m.127'de ticaret kuruluşlarına koyulabilecek sermaye unsurları nakdî ve aynî gibi bir ayrıma gitmeden genel olarak belirtilmiştir. Yalnız Türk Ticaret Kanunu'nun 342'nci maddesinin 1. fıkrasında anonim şirketlere getirilebilecek aynı sermayenin sınırı diğer kuruluşlara oranla daraltılmıştır. Pay sahiplerinin sınırlı sorumlu olmasından dolayı, anonim şirketlerde sermaye kavramı bilhassa şahıs şirketlerine kıyasla daha büyük bir öneme sahiptir⁹⁵. Bu nedenle anonim şirketlerde sermaye kurumuna özel olarak ilave düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (TTK m. 342-343).

Anonim şirketlerde, pay sahibinin tek borcu, taahhüt ettiği nakdi ve aynı sermayeyi yerine getirmektir⁹⁶. Yani kanun, anonim şirketlere gerek nakdi gerekse aynı sermaye taahhüdünde bulunma hakkı tanımıştır. Böylelikle anonim şirketlere nakit, mal ve bir takım haklar sermaye olarak konulabilmektedir. Yalnız yasada ya da şirketin esas sözleşmesinde tersine bir düzenleme mevcut değil ise sermaye taahhütlerinin şirketin

⁹⁴Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 1, N.128.

⁹⁵Kırca, İsmail/Çelik, Feyzan/Manavgat, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1, BTHAE, Ankara, 2014, s.350.

⁹⁶ "...Anonim ortaklıklarda, pay sahibinin borcu, taahhüt ettiği payların karşılıklarını ifaya yöneliktir. Bu ilke, hem nakdi, hem de aynı sermaye taahhüdü için geçerlidir..."Yar.11.HD 29.05.2018 tarihli 2016/9492 E.2018/4038 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

kuruluş evresinde hemen ifa edilmesine gerek yoktur. Sermayenin taahhüt edilmiş olması kâfi sayılmaktadır⁹⁷.

Ortaklık paylarının karşılığının nakit olarak üstlenilmesi ve ödenmesi durumunda nakdi sermayeden bahsedilmektedir⁹⁸. Nakdi sermaye, herhangi bir değerlemeye bağlı tutulmasına gerek olmaması açısından şirket sermayesini en doğru biçimde yansıtan sermaye çeşididir. Anonim şirketlerde sermayenin nakit olarak koyulması, şirket açısından daha olumlu neticelere yol açmaktadır. Çünkü nakdi sermayenin hiç bir biçimde ederinin belirlenmesine lüzum olmaması ve herkes için aynı edere sahip olması nedeniyle borçlanması ve ödenmesi aşamaları daha kolay olmaktadır⁹⁹.

Nakdi sermaye unsurları para, alacaklar ve kıymetli evraklardan oluşmaktadır¹⁰⁰. Taahhüdünü direkt olarak parayla gerçekleştiren pay sahibinin, şirket sözleşmesinde tersi yönde bir hüküm bulunmuyorsa şirket merkezinin yer aldığı ülkenin parasıyla ödeme yapması gerekmektedir (TBK m.99/1). Ödeme gerçekleştirilecek olan yer ise, ülkedeki bir bankada şirket namına açılacak özel bir hesaptır (TTK m.345). Anonim şirketlerde para olarak üstlenilen sermayenin asgari dörtte birinin peşin(şirketin tescilinden önce), geri kalan meblağın ise şirketin tescilini izleyen 24 ay içerisinde yerine getirilmesi mecburidir (TTK m.344). Nakdi sermaye borcunun vaktinde ifa edilmemesi durumunda, temerrüt faizi uygulanmaktadır. Gecikme faizinin uygulanabilmesi için aynı zamanda tazminat hakkını zarara uğratmaması da gerekmektedir (TTK m.129). Bununla birlikte yönetim kurulu, ihtar çekmek suretiyle borçlu pay sahibinden anaparayı temerrüt faiziyle isteyebilir, tazminat isteyebilir ya da ıskat yöntemine de müracaat edebilir (TTK m.480 vd.).

Nakdi sermaye haricinde iktisadi bir değere sahip ve devredilebilir özellikteki olan, aynı zamandan şirketin amaç ve faaliyet alanına uygun olan değerler aynı sermaye olarak adlandırılmaktadır¹⁰¹. Taşınır ve taşınmaz malların söz konusu olduğu aynı sermayenin içeriği daha kapsamlı olup değişik iktisadi haklarda bu tür içerisinde yer

⁹⁷Domaniç, Hayri, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi C.II, İstanbul,1988, s.6; Tekil, Fahiman, Anonim Şirketler Hukuku, Alkim Yayınevi, İstanbul, 1998 s.101; Göle, s.12-13.

⁹⁸Göle, s.11.

⁹⁹ Kırca/Çelik/Manavgat, s.345.

¹⁰⁰Bahtiyar, s.54.

¹⁰¹Güney, Necla, Anonim Şirketlerde Kuruluş, Vedat Yayınevi, İstanbul, s.98-99; Kırca/Çelik/Manavgat, s.350.

almaktadır. Anonim şirketlere konulabilecek olan aynı sermaye unsurları, taşınmaz ve taşınır mallar ile bunların üzerindeki kullanma ve faydalanma hakları, fikri mülkiyet hakları, maden ruhsatnameleri, ticari kuruluşlar, haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, isimler ve işaretler gibi değerlerle kişisel emek ve ticari saygınlıktan oluşmaktadır (TTK m.127).

Aynı sermaye öğelerinin anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilmesinden sonra, bunların tasarruf aşamaları da yasada belirtilmiştir (TTK m.128). Şirketlerin çalışmalarını gerçekleştirebilmesi ve üçüncü şahıslara karşı borçlarını ödeyebilmesi için sermaye taahhütlerini toplamış olmaları büyük bir önem taşımaktadır. Bu sebeple, ortaklığa konulması taahhüt edilen nakdi ve aynı sermayenin tasarruf aşamasının gerçekleşmesi için zorunlu tedbirler alınmaktadır¹⁰².

Türk Ticaret Kanunu'nun 128'inci maddesinde aynı sermaye öğelerinin şirkete getirilmesiyle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Bunların arasında, taşınmazların şirkete sermaye olarak konulmasını öngören şirket sözleşmesinin tapudaki resmi sözleşmeye bağlı bulunmadan gerçekleştirilmesi, sözleşmenin ardından taşınmazların tapuya şerh verilmesi mecburiyeti, taşınırın ise emin bir kişiye teslim edilmesinin zorunlu olması, şirketin taşınır üzerindeki kullanma yetkisi için esas sözleşmenin tescil ve ilanının kâfi olması, taşınmazların ise tapu siciline şirket namına tescil edilmesi zorunluluğu, ticaret siciline tescil edilen şirket sözleşmesinden sonra ticaret sicil müdürünün gerekli yerlere kendiliğinden bildirimde bulunması gibi eski yasada yer almayan pek çok yöntem getirilmiştir. Bununla birlikte pay sahipleri tarafından üstlenilen hakların muhafaza edilmesi amacıyla, şirket tüzel kişiliğinin pay sahiplerine karşı ifa davası açabileceği ve kurucular aracılığıyla pay sahiplerine karşı ihtiyati tedbir talep edilebileceği hükme bağlanmıştır¹⁰³. İhtiyati tedbir durumunda, iki hafta içerisinde esas hakkındaki davanın açılması zorunludur, tersi durumda tedbir resen ortadan kalkmaktadır (HMK m.397/1).

Sermaye borçlanmalarının ifa edilme yöntem ve koşulları sermaye taahhüdünün konusuna göre değişik biçimlerde düzenlenmiştir. Buna göre anonim şirketlerde nakdi sermaye borçlanmalarının ödenme biçim ve koşullarının ana sözleşmede düzenlenmesi mecburidir (TTK m.339/2-c). Fakat esas sözleşmede yer alan

¹⁰²Kırca/Çelik/Manavgat, s.353-354.

¹⁰³Çelik, Aytakin, "Anonim Şirketlerde Aynı Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler", GÜHFD, Cilt: 15, Sayı: 3, 2011, s.31.

düzenlemelerin yasanın emredici hükümlerine ters düşmemesi gerekmektedir. Aynı sermaye borçlanmalarının ise şirketin tesciliyle beraber ifa edilmesi gerekmektedir. Çünkü aynı sermaye borçlanmaları şirketin tesciliyle beraber muaccel duruma gelmektedir¹⁰⁴. Esas sözleşmede aynı sermaye borçlanmalarının ifa edilme biçim ve koşulları hakkında değişik düzenlemeler yapılması olanaksızdır.

Sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibi, şirkete karşı borçlanmaktadır (TTK m.128). Pay sahibinin sermaye koyma borcunun ortadan kalkması için esas sözleşmede yer alan miktar ve türdeki sermayeyi şirkete getirmesi gerekmektedir. Ters durumda pay sahibinin şirkete karşı sermaye koyma borcu sürecektir. Bundan dolayı aynı sermaye borçlanmalarının nakit olarak, nakdi sermaye borçlanmalarının da aynı olarak yerine getirilmesi imkânsızdır. Aynı biçimde pay sahibinin aynı sermaye borçlanmasına konu oluşturan değerlerden farklı bir şeyi şirkete getirmesi de sermaye koyma borcunu ortadan kaldırmamaktadır¹⁰⁵.

Anonim şirketlerde sermaye borçlanmalarının esas sözleşmede geçtiği biçimde yerine getirilmesi çok önemlidir. Bu durum aynı sermaye borçlanmalarında nakdi sermaye borçlanmalarına oranla çok daha fazla bir öneme sahiptir. Çünkü nakdi sermaye borçlanmalarının esas sözleşmeye uygun bir biçimde ifa edilmemesi halinde şirketin aynen ifa, icra takibi, gecikme faizi, cezai şart ve ıskat yöntemlerini kullanarak bakiye sermaye koyma borcunu ve maruz kaldığı zararı alması olanaklıdır. Fakat aynı sermaye borçlanmalarının ifa edilememesi halinde, yasa ve esas sözleşmede yer alan hükümlere göre söz konusu bu taahhütlerin esas sözleşmede geçtiği biçimde yerine getirilmesi bazen mümkün olmayabilmektedir. Çünkü aynı sermaye koyma borcunun yerine getirilmesinde temerrüde düşülmesi durumunda pay sahibinden aynen ifa talebinde bulunulabilmesi için sermaye olarak üstlenilen değer pay sahibinin tasarrufunda olması gerekmektedir.

¹⁰⁴Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1025.

¹⁰⁵Çelik, Anonim Şirketlerde Aynı Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler, s.34.

2.1.1.2. Sermaye Koyma Borcunun İfa Edilmesi

Sermaye borcunun ifasının talep hakkı anonim şirkete aittir. Şirket adına başka birisi sermaye koyma borcunun ifasını isteyemez¹⁰⁶.

Tüm borçlarda olduğu gibi sermaye koyma borcunda da iki aşama bulunmaktadır. Bunlar taahhüt ve tasarruf aşamalarıdır. Türk Ticaret Kanunu'nda bu aşamalarla ilgili özel düzenlemeler mevcuttur. Aşağıda izah edilen özel kurallara riayet edilmemesi durumunda sermaye olarak getirilecek bu değerlerin şirkette sermaye olarak kabul edilebilmesi mümkün değildir.

Türk Ticaret Kanunu m.127'de "*taşınırlar ve her çeşit taşınmaz*" ile "*taşınır ve taşınmazların yararlanma ve kullanma hakları*"nın da ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabilecekleri ibaresi yer almaktadır. Yani taşınmazların kendisi sermaye olarak konulabileceği gibi bunların yararlanma ve kullanma haklarının da anonim şirketlere sermaye olarak konulması olanaklıdır. Taşınmazların şirkete sermaye olarak konulması hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun 128. maddesinde bazı özel düzenlemeler yer almaktadır. Pay sahipleri aracılığıyla şirkete aynı sermaye konulduğunda, ilk önce bilirkişi vasıtasıyla taşınmaza değer biçtirilmesi ve bu değerlerin şirket sözleşmesinde bulunması gerekmektedir. Sermaye olarak getirilen taşınmazlara bilirkişi vasıtasıyla koyulacak değerler, ilgililer tarafından onaylanmış sayılmaktadır (TTK m.131/1). Şirket sözleşmesinde ya da esas sözleşmede tersi öngörülmemişse, sermaye olarak getirilen taşınmazların mülkiyeti şirkete ait ve hakları da şirkete devredilmiş olmaktadır (TTK m.131/2). Şirkete sermaye olarak konulan taşınmazlar, taahhütte bulunan pay sahipleri aracılığıyla tapuya şerh ettirilmektedir. Taşınmazın esas sözleşmede taahhüt edilmesi ve tapuya şerh edilmesi mülkiyetin devrine sebep olmamaktadır. Öğretide bu düzenlemenin mülkiyetin devri için gerçekleştirilecek taahhüt ve tasarruf işlemleri arasındaki zamanda, taşınmaz üzerinde uygulanacak tasarruflar bakımından üçüncü şahısları ikaz etmek ve şirketin kuruluşu evresinde oluşabilecek problemleri engellemek maksatlı özel bir tedbir olduğu belirtilmiştir¹⁰⁷. Öğretide aynı zamanda söz konusu bu maddenin uygulanış amacının sermayede güveni temin ederek sermayeyi muhafaza

¹⁰⁶ "...davacının dayandığı 15.07.2008 tarihli protokole göre 80.000 TL sermaye borcunun davahlar tarafından şirkete ödeneceğinin taahhüt edildiği, buna göre davacının şirket adına parasının tahsilini talep etmesinin doğru olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesi yerindedir..." 11 HD 16.12.2014 tarih ve 1114\19886 sayılı kararı. (Kendigelen, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları, s.285.)

¹⁰⁷Şener, s.115; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.63.

etmek olduğu dile getirilmiştir¹⁰⁸. Ayrıca tüm bu işlemlerin gerçekleştirilmesiyle, şirketin kuruluşundan önce sermaye koyma borcunun ifa edilip edilmediği ticaret sicili müdürü vasıtasıyla kendiliğinden denetlenmiş olacaktır¹⁰⁹.

Türk Ticaret Kanunu'nun 128. maddesinin 5. ve 6. fıkralarına göre, taşınmaz malların şirkete sermaye olarak getirilmesi durumunda şirketin söz konusu bu taşınmazın tüm kullanım haklarını yönetebilmesi için taşınmazın tapu siciline kaydettirilmesi gerekmektedir. Ticaret sicili müdürlerinin tescil için tapu siciline kendiliğinden müracaat etme yetkisi mevcuttur. Bir anonim şirkete bir taşınmaz sermaye olarak konulduğunda, şirketin ticaret siciline kaydettirilmesinden sonra ticaret sicili müdürü tapu siciline bildirimde bulunacaktır.

Alacağımı sermaye olarak şirkete aktarmış bulunan bir pay sahibinin, alacakları şirket aracılığıyla tahsil edilmedikçe sermaye koyma borcu sona ermeyecektir (TTK m.130/1). Alacak, vadesi dolmamış ise aksi belirlenmiş olmadıkça, vade gününden, muaccel ise esas sözleşme tarihinden başlayarak bir ay içinde şirket tarafından tahsil edilmelidir (TTK m.130/2). Bu tanınan bir aylık süre hak düşürücü bir özellikte olmayıp; şirket idarecileri için yönerge niteliğinde düzenleyici bir süredir. Alacak herhangi bir sebepten ötürü, bu bir aylık süre içinde tahsil edilemediğinde, pay sahibi, sürenin sona ermesinden sonra geçen her günün gecikme faizini de ödeyecektir (TTK m.130/3). Bununla birlikte gecikmeden ötürü şirketin tazminat talep etme hakkı da bulunmaktadır (TTK m.130/3). Bu bir aylık süre, idarecilerin hatası sonucu geçirilmişse, idarecilerin sorumluluğu söz konusu olmaktadır. Alacağın sadece belli bir bölümü tahsil edilmişse, dile getirilen konular alacağın tahsil edilmemiş bölümü için de geçerlidir (TTK m. 130/4). Ayrıca senede bağlanmış bir alacak şirkete sermaye olarak getirildiğinde, sermaye borcunun ortadan kalkması için, senet ederinin tahsil edilmiş olması gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 128. maddesinin 2. fıkrasında taşınır malların anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilmeleri için “*güvenilir bir kişiye tevdi edilmeleri*” şartı karara bağlanmıştır. Taşınır mallar özellikleri gereği aynı sermaye olarak değerlendirildikleri için anonim şirketlere sermaye olarak konulabilmeleri için Türk Ticaret Kanunu m.342 gereğince üzerlerinde sınırlı bir aynı hak, haciz ve tedbir

¹⁰⁸Tekinalp, Ünal, Sermayenin Korunması İlkesi, Prof.Dr. Rona Serozan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s.24.

¹⁰⁹Kayıhan, Şaban, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s.81.

olmaması, paraca değeriendirilebilen ve devrolunabilen bir özelliikte olmaları gerekmektedir. Ayrıca, daha önce de ifade edildiği gibi Türk Ticaret Kanunu m.343 gereğince şirketin merkezinin yer aldığı yerdeki asliye ticaret mahkemesi aracılığıyla göreve getirilen bilirkişiler tarafından sermaye olarak konulmak istenen taşınırlara değer tespitinin yapılması gerekmektedir (TTK m. 343).

Kanun koyucu taşınırların şirkete sermaye olarak getirilmesinde, sermayenin muhafaza edilmesini ve korunmasını güvenilir kişiye tevdi edilmesi ile yoluyla sağlanmayı amaçlamıştır¹¹⁰. Bir taşınır değerinin anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi durumunda söz konusu taşınmazın değerinin bilirkişiler tarafından belirlenip oradan da yediemin deposuna bırakılarak tevdi belgesinin alınması gerekmektedir. Bu tevdi yapılmadıkça taşınır aynı sermaye olarak onay almayacak, tevdiinin yapıldığını gösteren bir dokümanın alınmamasının neticesi olarak da ticaret sicil müdürü şirketin tescilini gerçekleştiremeyecek ve böylelikle şirket tüzel kişilik elde edemeyecektir¹¹¹.

Fikri mülkiyet haklarının da şirkete sermaye olarak konulabilmesi için, ilk önce bilirkişi aracılığıyla değerinin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu değer ile birlikte fikri mülkiyet hakkının niteliklerinin de şirket sözleşmesinde yer alması gerekmektedir. Bunun yanında sermaye taahhüdünün, ilgili sicile şerh ettirilmesi de gerekmektedir. Daha sonra şerh ile alakalı doküman, şirketin kuruluş belgeleri ile beraber ticaret sicili müdürüne ibraz edilmelidir. Fikri mülkiyetin özel siciline yapılan bu şerh iyi niyeti ortadan kaldırmaktadır (TTK m. 128/2).

2.1.1.2.1. İfa Zamanı

Pay sahibinin sermaye koyma borcunun ödenmesinde temerrütten bahsedilebilmesi için söz konusu borcun muaccel duruma gelmiş olması gerekmektedir. Sermaye koyma borcu muaccel olmadan pay sahibinden bakiye sermaye koyma borcunun ödenmesi beklenemez. Sermaye koyma borcunun ödenme vakti üstlenilen sermayenin aynı ya da nakdi olmasına göre farklılık göstermektedir. Anonim şirketlerde aynı sermaye taahhüdünde borç, kuruluşta esas sözleşmede, esas sermaye artırımında ise, artırıma ilişkin kararın taahhüt edilip tapuya şerh edilmesi ve esas sözleşmenin veya

¹¹⁰Bilgili, Fatih ve Demirkapı, Ertan, Şirketler Hukuku Dersleri, Dora Basım, 5.Basım, Bursa, 2017, s.57;Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.64.

¹¹¹Şener, s.116.

artırma ilişkin kararın ticaret siciline tescil edilmesiyle muaccel olur¹¹². Anonim şirketin tescilden sonra borçlanılan taşınmazların kendi namına tescilini istemesi ve aynı sermaye borçlanmalarını şirketin tüzel kişiliğini kazanmasından sonra direkt olarak sahip sıfatıyla tasarruf etmesi (TTK m. 128/4), tescille muacceliyet prensibinin benimsenmesini mecbur kılmaktadır. Bu prensip uyarınca anonim şirketin tescilinden itibaren taşınmazların zilyetliğinin şirkete aktarılması, taşınmazların ise şirket namına tescil edilmesi gerekmektedir. Şirkete sermaye olarak konulan alacaklarda ise esas sözleşme ya da iştirak taahhünamesine temlikin yazılması kazandırıcı bir özellik taşıdığından anonim şirket tescil ile birlikte bu alacakların sahibi olur¹¹³.

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerde üstlenilen nakit sermayenin % 25'inin tescil işleminden önce geriye kalan bölümünün de en geç 24 ay içerisinde verilmesi gerekmektedir. % 25'lik bölümün bir bankada, oluşturulmakta olan şirket namına düzenlenecek özel bir hesaba yalnızca şirketin yararlanabileceği biçimde yatırılması gerekmektedir (TTK m. 345/1). Pay sahiplerinin bankaya yatırılan bu nakdi yalnız başına veya birlikte çekebilmeleri olanaksızdır. Şirket tüzel kişiliğini elde etmesiyle birlikte bu para üzerinde tasarruf edebilmektedir. Fakat şirketin tüzel kişilik kazanamaması durumunda bankada duran nakit pay sahiplerine geri verilmektedir(TTK m.345/2).

Esas sözleşmede nakdi sermaye borçlanmalarına ait ödeme süresi ve taksitler net bir biçimde ifade edilmişse ödeme süresinin gelmesiyle beraber bakiye sermaye borcunun ifa edilmesi gereken bölümü resen muaccel duruma gelmektedir. Türk Ticaret Kanunu m.344/1'de nakdi sermaye borçlanmalarının en geç 24 ay içerisinde ifa edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenleme nakdi sermaye borçlanmalarının ödeneceği maksimum süreyi anlatmaktadır. Bu nedenle sürenin esas sözleşmeyle daha ileri bir zamana ertelenmesi olanaksızdır (TTK m.344/1). Ancak söz konusu sürenin 24 aydan önce yapılmasıyla ilgili düzenleme esas sözleşmede yapılabilir. Eğer esas sözleşmede nakdi sermaye koyma borçlarının ne zaman ifa edileceğiyle ilgili düzenleme yoksa yönetim kurulu en geç 24 ay içerisinde bu borcu pay sahibinden talep etmelidir. Aksi takdirde yönetim kurulunun sorumluluğu ortaya çıkar.

¹¹² Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.636; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1026; Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s.185.

¹¹³ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1031.

Esas sözleşmede nakdi sermaye taahhütlerinin ödeme vadeleri belirlenmişse, vadesi gelince muaccel olur(TBK m.117/2). Esas sözleşmede söz konusu ödeme vadeleri belirtilmeyip söz konusu ödeme zamanını belirleme yetkisi yine esas sözleşmeyle genel kurul ya da yönetim kuruluna bırakılabilir. Bu çeşit bir düzenleme söz konusu ise bakiye sermaye borcu yönetim kurulu aracılığıyla saptanan tarihte muaccel duruma gelmektedir¹¹⁴. Bu şekilde sermaye koyma borcunun ödenme zamanının yönetim kurulu ya da genel kurula bırakıldığı durumlarda söz konusu borç taksitlerle ya da peşin olarak talep edilebilir. Başka bir usul esas sözleşmede belirtilmemişse bakiye sermaye koyma borcu pay sahiplerinden ilan yöntemiyle talep edilmektedir(TTK m. 481/1).

Şirket sözleşmesinde hüküm mevcutken ödeme çağrısında bulunulmasına gerek yoktur. Ancak yine de ödemeye çağrı yapılmışsa söz konusu çağrı bir hatırlatma niteliğindedir¹¹⁵. Şirket sözleşmesinde bakiye sermaye koyma borcunun ödeme vakti ile ilgili herhangi bir hüküm yer almaması ve bu hususta genel kurul veya yönetim kurulunun yetkilendirilmemesi durumunda, yönetim kurulu şirketin tüzel kişilik kazanmasını takiben her daim, bakiye sermaye koyma borcunun hemen ödenmesini isteyebilmektedir¹¹⁶ (TBK m.90). Bu durumda sermaye koyma borcu yönetim kurulunca ilan yoluyla istenir (TTK m.484/1). Bu durumda borç, ilanda belirtilen zamanda muaccel duruma gelmektedir. Fakat bu durumda da yönetim kurulu pay sahiplerine uygun bir süre vermelidir¹¹⁷. Buna karşılık ödeme vaktini tayin etme yetkisinin genel kurul veya yönetim kurulunda olduğu durumlarda TBK m.90 tatbik edilemez. Bu durumda sermaye koyma borcu sadece pay sahiplerinin yetkili organlar aracılığıyla ödemeye çağırdığı veya bu organlar aracılığıyla tayin edilen vadenin gelmesiyle muaccel duruma gelmektedir¹¹⁸. Son olarak anonim şirket, pay sahibinin

¹¹⁴ "...Esas sözleşmede sermaye koyma borcunun ödeneceği tarihin gösterilmemiş olması halinde bu borcun, yetkili organın apel işlemini yapması ile muaccel olacağı... Yar.11. HD 02.07.2014 tarih ve 2013-15954\12741 sayılı kararı. (Kendigelen, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları, s.286.)

¹¹⁵ Kır, Okay, Anonim Şirketler, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2019, s.478.

¹¹⁶ "...Anonim ortaklık ana sözleşmesinde aksine hüküm yoksa bu ortaklık, ortaklığa karşı borç niteliğinde olan pay bedellerini her zaman isteyebilir..."Yar. TD. 17.05.1968 tarih ve E.2015 K.3018 sayılı kararı (Eriş, s. 2485); Göle, s.52.

¹¹⁷ Göle, s.67

¹¹⁸ Domaniç, s.813; Steiger, Von, İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku Çev. Tahir Çağa, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1968, s.191.

üstlendiği sermaye taahhüdünden vaz geçme hakkına sahip değildir. Şirket mutlaka sermaye koyma borcunu mutlaka tahsil etmelidir¹¹⁹.

2.1.1.2.2. İfa Yeri

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerin kuruluş evresinde ifa edilmesi gereken en az %25'lik nakdi sermayenin ödeme yeri, şirket namına oluşturulmuş 5411 sayılı Bankacılık Yasası'na tabi bir bankada açılacak olan özel bir hesaptır (TTK 345/1). Geriye kalan bölümün de ifaya davette belirtilen yerde ödenmesi gerekmektedir. Tescilin ardından ifa edilmesi gereken bölümün ödeme yerinin esas sözleşmeyle düzenlenmesi de olanaklıdır. Sözleşmede bu hususta bir düzenleme gerçekleştirilmemişse yönetim kurulu aracılığıyla ödeme yerinin belirlenmesi gerekmektedir. Yönetim kuruluda ödeme yerini belirlemezse muaccel duruma gelen sermaye koyma borcunun bir para borcu olmasından ötürü Borçlar Kanunu'nun 89. maddesi uyarınca şirket merkezinde ödenmektedir. Ödeme yerinin tespit edilememesi ayrıca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğurmaktadır (TBK m.89).

2.1.1.2.3. Sermaye Koyma Borcunun Takasa Konu Olması

Şirketin sermaye artırımında nakdi sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibinin ayrıca şirketten bir alacağı bulunuyorsa bunu sermaye koyma borcu ile takas etme imkânına sahiptir. Böylece şirketten olan alacağı takas edilen pay sahibi borcunu ödemiş sayılmaktadır¹²⁰. Bunun haricinde pay sahiplerinin üçüncü şahıslardan olan senetli veya senetsiz alacağını şirkete sermaye olarak getirmek istemesi durumunda, söz konusu alacak şirket aracılığıyla tahsil edilmedikçe, pay sahibi sermaye koyma borcunu yerine getirmiş sayılamaz (TTK m.130/1). Yasa koyucu pay sahiplerinin üçüncü şahıslardan olan alacağının tahsilini çabuklaştırmak amacıyla, Kanun'un 130. maddesinin 2. fıkrasında, tersine bir sözleşme bulunmadıkça vadesi dolmamış alacak hakkının vade gününden, muaccel alacağın ise şirket sözleşmesi ya da esas sözleşme tarihinden başlamak üzere bir ay içinde tahsil edilmesini hükme bağlamıştır. Ayrıca

¹¹⁹ "...Anonim ortaklık, paydaşın üstlendiği ve borç niteliğinde olan sermaye taahhüdünü ortaktan istemek zorundadır. Ortaklık bunu istemekten vazgeçmek hakkına sahip değildir. Aksine bir düşüncenin kabulü, ortaklık sermayesinin korunması amacına aykırı düşer..." YHGK 01.03.1967 tarih ve E.1966\T 1511\K.133 sayılı kararı (Eriş, s.2490)

¹²⁰Göle, s.52; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1046

vadesinde tahsil edilemeyen alacak hakkı için pay sahibinin gecikme faizi ödemesi de gerekmektedir (TTK m.130/3).

Pay sahibinin sermaye koyma borcunu, anonim şirketten olan alacağıyla takas etmesi mümkündür. Ancak bu şekilde bir takas ancak takasa konu olan borçların aynı türden olmasına ve yine takasa konu olan borçların muaccel hale gelmesine bağlıdır. Bu yüzden aynı sermayenin nakit alacak ile takası mümkün değildir¹²¹. Fakat şirketçe dağıtılan kar payı ile sermaye koyma borcu takas edilebilir¹²². Ayrıca Göle'ye göre sermaye koyma borcunun takasa konu olabilmesi için takas sonucunda esas sermayede azalma olmamalıdır¹²³.

2.1.1.2.4. Sermaye Koyma Borcunun Zamanaşımına Uğraması

TBK m.146'da kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça her alacağın 10 yıllık bir zamanaşımı tabi olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında ise TBK m.147'de ise “...ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki alacaklar...” beş yıllık zamanaşımı süresine tabi tutulmuştur. Bu yüzden sermaye koyma borçlarında zamanaşımı süresi vadeden itibaren beş yıl olarak uygulanmaktadır¹²⁴. Söz konusu bu zaman aşımı süresinin esas sözleşmeyle değiştirilmesi mümkün değildir keza TBK m.148'de zamanaşımı sürelerinin sözleşmeyle değiştirilemeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu m.483'e göre ıskata maruz kalan mütemerrit pay sahibine sermaye koyma borcunu ödemesi için verilen 1 aylık süre zaman aşımı süresini durdurmaz (TBK m.153).

Zamanaşımı alacağın muaccel olduğu andan itibaren işlemeye başlamaktadır (TBK m.149), Sermaye koyma borcu esas sözleşmede yer alan tarihte muaccel duruma gelmektedir. Ödeme süresini belirleme yetkisinin yönetim kurulu veya genel kurulda olduğu hallerde ise zamanaşımı süresi bu organlar aracılığıyla tayin edilen vadede başlamaktadır¹²⁵, Türk Borçlar Kanunu'nun 149. maddesindeki açık düzenlemeye karşın sermaye koyma borcunun muaccel duruma gelmesinin bir bildirim yapılmasına bağlı olduğu durumlarda, zamanaşımı süresi bildirimde bulunulan tarihten itibaren işlemeye başlar. Sonuç olarak sermaye koyma borcu muaccel olana kadar ve şirket tüzel

¹²¹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1048

¹²² Göle, s.52.

¹²³ Göle, s.52.

¹²⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.639; Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.185.

¹²⁵ Göle, s.53.

kişiliği devam ettiği sürece zamanaşımı söz konusu olamaz¹²⁶. Fakat sermaye koyma borcu muacceliyet kazandıktan sonra beş yıllık zaman aşımına tabi olacaktır.

Doktrinde konuyla ilgili Türk Ticaret Kanunu net bir düzenleme olmadığından dolayı kimi hukukçular pay sahipliği sıfatı sürdüğü müddetçe sermaye koyma borcunun zamanaşımına uğramayacağını savunmaktadırlar¹²⁷. Nitekim Yargıtay'ın da bu doğrultuda almış olduğu kararları mevcuttur¹²⁸. Sermaye koyma borcunun zamanaşımına uğraması hususunda özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Anonim şirketlerde sermayenin korunmasını sağlamak maksadıyla birçok düzenlemeye yer verilmesine rağmen sermaye koyma borcunun zamanaşımına uğramasıyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiştir. İngiliz hukukunda sermaye koyma borcunun 12 yılda zamanaşımına uğrarken İskoçya'da ise bu süre 20 yıldır¹²⁹. Kanaatimizce olması gereken hukuk bakımından pay sahipliği sıfatı devam ettiği sürece ve şirket tüzel kişiliği devam ettiği sürece bu sürenin zamanaşımına uğramaması gerekir.

2.1.1.3. Sermaye Koyma Borcunu Yerine Getirecek Kişi

Sermaye koyma borcunu ifa edecek kişinin belirlenmesi ıskat bakımından oldukça önemlidir. Zira ıskat yaptırımıyla yalnızca sermaye koyma sorumluluğunu yerine getirmeyen pay sahipleri karşı karşıya kalmaktadır.

Sermaye koyma borcu, sermaye taahhüdünde bulunan bireylere aittir (TTK m.128/1). Borçlu, kural gereği pay defterinde yer alan kayıtlar dikkate alınarak belirlenmektedir¹³⁰. Fakat sermaye koyma sorumluluğunun borçlusu her daim sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibi değildir. Değeri tümüyle ödenmemiş bir payın bir başka kişiye devredilmesi durumunda sermaye taahhüt eden pay sahibi sermaye koyma yükümlülüğünden kurtulabilmesi olanak dahilindedir. Anonim şirketlerde kural gereği payın devredilmesinde herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Fakat karşılığı tümüyle ödenmemiş bulunan bir payın veya hisse senedinin bir başka kişiye devredilebilmesi için anonim şirketin izni gerekmektedir. Çünkü değeri tümüyle ödenmemiş bir payın

¹²⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.639

¹²⁷ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1052; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.793.

¹²⁸ "...her ne kadar ortaklık devam ettikçe sermaye koyma borcu zamanaşımına uğramaz ise de, TTK'nın 407'nci maddesindeki temerrüdün genel hükümleri, ana sözleşme ile özel biçimde düzenlenebilir..." Yar. 11. HD 17.04.1978 tarih ve E.1983 K.2023 sayılı kararı (Eriş, 2497)

¹²⁹ Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.124 dn:187.

¹³⁰ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1039.

devralınması, Türk Borçlar Kanunu'nun 195. maddesi uyarınca borcun üzerine alınması manasına gelmektedir. Söz konusu payı teslim alan şahıs devrin pay defterine kaydedilmesiyle birlikte payın ödenmemiş bölümünün ödeme sorumluluğunu da üzerine almış olmaktadır. Payı devreden şahsın ödenmemiş bölümden ötürü yükümlülüğü de kural gereği son bulmaktadır (TTK m.501/3). Payı devreden kişinin payı taahhüt eden kişi olmaması durumunda payı devreden kişinin sorumluluğu son bulmaktadır ancak payı devreden kişinin payı taahhüt eden kişi olması durumunda devreden kişinin sorumluluğu Türk Ticaret Kanunu m.501/2 gereği devam edebilir.

Anonim şirketlerde, bir paya birden çok şahsın sahip olması olanaklıdır. Şayet bir pay üzerinde birden çok bireyin mülkiyet hakkı söz konusu ise bu bireylerden her biri payın ödenmemiş bölümünden zincirleme sorumlu olmaktadır¹³¹. Bundan ötürü sermaye koyma borcunun tümüyle ödenmemesi durumunda ıskat yaptırımının tatbik edilmesi, bu pay sahiplerinin hepsini etkileyecektir. Yani ilgili pay sahipleri kendi hisselerine düşen miktarı ödeyip ıskat yaptırımının uygulanmasından kurtulamaz. Yani kısmi ıskat söz konusu olamaz.

2.1.1.4. Sermaye Koyma Borcunun İfası İçin Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunulması

Temerrüdün söz konusu olabilmesi için bakiye sermaye borcunun ödenmesi konusunda yetkili organın bir karar alması ve bunu sözleşmede öngörülen usul ve şekilde talep etmesi, uygulamadaki ifade ile apel işlemini yapması gerekir¹³². Ancak esas sözleşmede çağrının nasıl yapılacağı ile ilgili hüküm bulunmuyorsa payların bedelleri ilan yoluyla istenmelidir. Pay bedelini ödemeye çağrının, esas sözleşmeyle düzenlendiği durumlarda şeffaflık ilkesi gereğine dikkat edilerek pay sahibin haber almasını zorlaştıran şekilde düzenlenmemesi gerekmektedir¹³³.

Pay bedelini ödemeye çağrı yani sermaye koyma borcunun ifa edilmesi ile ilgili olarak çağrıda bulunulması doktrinde apel¹³⁴ olarak adlandırılmaktadır¹³⁵. Apel

¹³¹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1032.

¹³² "...Temerrüdün söz konusu olabilmesi için de bakiye sermaye borcunun ödenmesi konusunda yetkili organın bir karar alması ve bunu sözleşmede öngörülen usul ve şekilde talep etmesi, uygulamadaki ifade ile, apel işlemini yapması gerekir..." Yar.11.HD 29.05.2018 tarihli 2016/9492 E. 2018/4038 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹³³ Altaş, Soner, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, Seçkin Yayınları, 9. Baskı, 2019, s. 450.

¹³⁴Apel, Fransızca'da çağırma anlamına gelen appeler kelimesinin aynen kullanımından kaynaklanmaktadır.

¹³⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1025.

kişiyeye özel bir duyuru olmayıp sermaye borcu yönünden aynı durumda olan tüm pay sahiplerine gönderilmesi gereken genel bir duyurudur. Sermaye koyma borcunun ifa edilmesi ile ilgili olarak çağrıda bulunulması, pay sahibinin temerrüte düşürülmesi bakımından yapılması gerekmektedir. Ödemeye çağrı, sermaye koyma borcunun ifa vaktinin genel kurul veya yönetim kurulu vasıtasıyla tespit edileceği hallerde söz konusu olmaktadır. Ancak esas sözleşmede, sermaye koyma borcunun ödeme süreleri ve miktarı duraksamaya neden olmayacak şekilde belirlenmiş ise pay sahibine ihtar gerekmeksizin temerrüt oluşur¹³⁶. Pay sahipleri, şirket tescil edilmeden önce nakdi sermayenin asgari %25'ini ifa etmeleri zorunlu olduğu için ödemeye çağrılmaları gerekmemektedir (TTK m. 344-345).

Ödemeye davet yazısı ister ilan yoluyla isterse esas sözleşmede belirtildiği gibi yapılsın ödeme zamanı, ödenmesi gereken sermaye borcunun oranı veya tutarı, ödemenin nereye yapılacağı açık ve net bir şekilde belirtmesi gerekir. Bu noktaları içermeyen bir ilan pay sahipleri yönünden herhangi bir sonuç doğurmamalıdır¹³⁷. “En kısa zamanda, ilk fırsatta” gibi belirsiz ifadeler kullanılmamalıdır. Bu şekilde ifadeler kullanılması durumunda ödemeye davet yazısı geçersiz olur ve temerrütten bahsedilemez¹³⁸.

Ödemeye davet yazısı genel bir duyuruyla sermaye borcunu ödemeyen tüm pay sahiplerine yapılmalıdır. Tam tersi yani pay sahiplerinden birine ya da bazılarında yapılması durumunda eşit işlem ilkesine aykırı hareket edilmiş olur. Bu da ödeme yapan pay sahibinin diğer pay sahiplerinden önce kar payı hakkını kazanmasına ya da ödeme yapmayan pay sahibinin Türk Ticaret Kanunu m.483 gereğince ıskatına neden olabilir. Bu şekilde eşit işlem ilkesine aykırı hareket edilmesi kararın hükümsüzlüğü ya da iptaline neden olur¹³⁹.

Sermaye borcunu ödemeye davet yazısının ıskat ihtarını içermemesi gerekmektedir¹⁴⁰. Doğrudan ıskat ihtarının gönderilebilmesi için ilan veya ihtaraya gerek

¹³⁶ “...Şayet anasözleşmede, sermaye borcunun ödeme süreleri ve miktarı duraksamaya neden olmayacak biçimde belirlenmiş ise pay sahibine ihtar gerekmeksizin temerrüt oluşur...” Yar.11.HD 29.05.2018 tarihli 2016/9492 E.2018/4038 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹³⁷ Eriş, s.2486.

¹³⁸ “...Genel kurul kararında, arttırılan şirket sermayesinin 1\4'lük kısmının tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ödeneceği şeklindeki ibare kesin bir vadeyi içermediğinden kabulü gerekir...” Yar. 11 HD 05.03.2012 E.12264 K.3255 sayılı kararı (Eriş, s.2493)

¹³⁹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1051a.

¹⁴⁰ “...Apel çağrısının pay sahiplerine ilan suretiyle yapılması gerektiği, aynı ilanın aynı

olmaksızın esas sözleşme hükümlerince kendiliğinden mütemerrit olmaları, bunun için ise pay sahiplerinin borçları ve ödeme tarihinin esas sözleşmede net olarak belirlenmiş olması gerekir¹⁴¹.

Aynı sermaye borçlanmalarında tescille muacceliyet prensibi söz konusu olduğu için burada da pay sahiplerinin ödemeye davet edilmelerine gerek yoktur. Aynı sermaye taahhütleri şirketin tesciliyle muaccel hale gelir. Emredici nitelikte olan tescille muacceliyet ilkesine aykırı olarak esas sözleşmeyle dahi düzenleme yapılamaz¹⁴². Bakiye sermaye koyma borcunun ifa vaktinin esas sözleşmeyle tespit edildiği hallerde hiçbir organın temerrüde düşmüş pay sahibine çağrıda bulunmasına gerek olmamakla birlikte pay sahibini bilgilendirmek için taahhütlü mektupla ihbarda bulunulabilir¹⁴³. Bununla birlikte bakiye sermaye koyma borcunun ifa vaktini tayin etme yetkisinin yönetim kuruluna bırakıldığı hallerde ise pay sahibine ödeme için davette bulunulması mecburidir.

2.1.2. Yönetim Kurulu Tarafından Ödeme İçin Yeniden Çağrı ve İhtar Yapılması

Pay sahibinin sermaye koyma borcunun ödenmesinde temerrüde düşmesi icra takibi, aynen ifa, gecikme faizi ve tazminat istenebilmesi bakımından yeterli olmasına karşın, ıskat yaptırımının uygulanabilmesi için kâfi değildir. İskat yaptırımı esnasında tatbik edilmesi gereken kurallar Türk Ticaret Kanunu m.483’de emredici biçimde düzenlenmiştir.

İskatın tatbik edilmesi bakımından pay sahibinin sermaye koyma borcunun ifası hususunda tekrardan davette bulunulması yalnız başına kâfi değildir. Bununla birlikte davetin kesinlikle bakiye sermaye borcunun bir ay içinde ifa edilmesi aksi durumda mütemerrid olan paylarla alakalı haklardan mahrum kalacağı yani ıskata maruz kalacağı ihtarını da içermesi gerekmektedir. Pay sahibi henüz temerrüde düşmeden birinci davetin hemen ardından ikinci davetin gerçekleşmesi bir aylık süre ve

zamanda ıskata yönelik ihtar olarak değerlendirilemeyeceği...” Yar.11 HD 04.03.2014 tarih ve 2012-14911\4093 sayılı kararı. Kendigelen, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin Kararları, s.288.

¹⁴¹ “...Davacılar doğrudan ıskat ihtarının gönderilebilmesi için ilan veya ihtar gereksizdir ana sözleşme hükümlerince kendiliğinden mütemerrit olmaları, bunun için ise ortakların borçları ve ödeme tarihinin ana sözleşmede net olarak belirlenmiş olması gerekir...” Yar.11.HD 24.11.2016 tarihli 2015/12168 E., 2016/9107 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹⁴² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1026.

¹⁴³ Göle, s.69.

ihhtar koşuluna riayet edilmiş olsa bile geçersizdir. Zira ıskat yöntemine başlanabilmesi için ön koşul pay sahibinin temerrüde düşmüş olmasıdır¹⁴⁴. Tekrardan ödeme davetinin biçimi temerrüde düşülen payların nama (isme) veya hamiline yazılı olmasına göre değişiklik göstermektedir. Şayet temerrüde düşmüş ortaklar arasında isme yazılı hisse senetleri sahipleri bulunuyorsa davetin ilan yerine iadeli taahhütlü mektupla ve internet sitesi iletilmesiyle gerçekleştirilmesi gerekmektedir (TTK m. 483/2). İsmeye yazılı pay sahiplerine ilan yoluyla davette bulunulması olanaksızdır. Hamiline yazılı hisse senetlerinin ifasında temerrüde düşülmüşse davet, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmesine getirilmektedir. İlanın haricinde şirketin internet sitesinde yayımlanacak bir iletiyle de mütemerrid pay sahibine ihtarda bulunulması gerekmektedir.

2.1.3. Yönetim Kurulu Tarafından Ödeme İçin Bir aylık Süre Verilmesi

Sermaye koyma borcunun ifa edilmesinde mütemerrit pay sahibinin anonim şirketten ıskat edilebilmesi için yeniden yapılan çağrı ve ihhtar ile birlikte kendisine bir aylık bir sürenin tanınmış olması gerekmektedir¹⁴⁵. Bir aylık süre tanınmadan alınan ıskat kararı geçersiz sayılmaktadır¹⁴⁶.

Pay sahibine bir aylık yeni bir süre tanınmasının nedeni, ıskatın tatbik edildiği paylar üzerindeki pay sahipliği unvanını sonlandıran ve şirketten çıkarılma neticesine yol açabilen bir yaptırım olmasından kaynaklanmaktadır¹⁴⁷. Pay sahibine bir aylık sürenin hiç tanınmaması ya da bu sürenin eksik tanınması ıskat müessesesinin uygulanmasına mani olmaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 483/2 maddesine göre bu bir aylık sürenin davet ve ihhtarın bulunduğu iadeli taahhütlü mektubun alındığı tarihten sonra başlayacağı belirtilmiştir. Buna göre temerrüde düşmüş pay sahibi sadece kendisine verilen en az bir aylık müddet içerisinde bakiye sermaye borcunu ödememesi durumunda ıskat yaptırımıyla karşı karşıya kalabilmektedir. Ancak pay sahibine bir aylık müddet tanınması ve bu müddetin sonunda sermaye koyma borcunun ödenmemesi kesinlikle ıskat yaptırımının tatbik edileceği anlamı taşımamaktadır. Yönetim kurulu bu

¹⁴⁴ "...Pay sahibi usulüne uygun temerrüde düşürülmeden TTK m.483'de ön görülen ıskat ihhtarı çekilemez..." Yar. 11 HD 12.07.2011 tarih ve E.2009\13842, K.2011\8718 sayılı kararı.(Altaş, s.452 dn: 36)

¹⁴⁵"...Temerrüde düşen ortağa verilen süre bir aydan aşağı olmaz. Aksi halde, ortağın çıkarılma kararı geçersizdir..." Yar.11.HD 27.01.1992 E.5237 K.344 (Eriş, s.2502); Başbuğoğlu, s.627.

¹⁴⁶ Eriş, s.2502.

¹⁴⁷ Doğanay, s.1225 dn:55.

bir aylık müddet içerisinde ödemenin gerçekleşmemesi durumunda diğer yollara da müracaat edebilmektedir.

2.1.4. Pay Sahibinin Bir Aylık Süre İçerisinde Ödeme Yapmaması

Pay sahibi kendisine verilen bir aylık sürenin sonunda ödeme yapmaması durumunda yönetim kurulu ıskat kararı alabilir. Ancak söz konusu bir aylık süre sonunda ödeme yapılmayıp yönetim kurulunca da ıskat kararı alınmamışsa ve bu arada da mütemerrit pay sahibi ıskattan kurtulmak için ödeme yaparsa yönetim kurulu ödemeyi kabul etmek zorundadır. Çünkü ıskatın amacı da zaten sermayenin korunmasıdır. Mütemerrid pay sahibinin, ıskattan kurtulabilmesi için sermaye borcu yanı sıra temerrüt faizini de ödemesi şarttır.

Pay sahibi kendisine verilen bir aylık sürenin sonunda ödeme yapmaması durumunda yönetim kurulu ıskat kararı alabilir. Ancak söz konusu bir aylık süre sonunda ödeme yapılmayıp yönetim kurulunca da ıskat kararı alınmışsa pay sahibi, ıskat kararı kendisine tebliğ edilene kadar sermaye borcunu temerrüt faiziyle ödeyerek ıskattan kurtulabilir¹⁴⁸. Temerrüde düşen pay sahibinin ıskata mani olabilmesi için sermaye borcu yanı sıra gecikme faizi ve şirketin maruz kaldığı zararı da telafi etmesi gerektiğinin onayı şarttır. Çünkü yalnızca sermaye koyma borcunun ifasının ıskat kararı verilmesine mani olacağını kabul etmek ıskatı caydırıcı bir yaptırım olmaktan çıkarmaktadır. Bununla birlikte ıskat yasada belirtilen koşulların gerçekleşmesiyle kendiliğinden oluşan bir yaptırım değildir. Pay sahibinin anonim şirketten ıskat edilebilmesi için kesinlikle yetkili organlar vasıtasıyla bu doğrultuda bir kararın verilmiş olması gerekmektedir. Pay sahibinin sermaye koyma borcunu ifa etmemesi durumunda hangi yaptırımın tatbik edileceğine yönetim kurulu karar vermektedir. Bu sebeple ıskat müessesesini uygulama yetkisi de yönetim kuruluna aittir. Mütemerrid pay sahibine ilişkin payların ıskat edilebilmesi için yönetim kurulunun pay sahibine tanınan bir aylık müddetin sonunda bir araya gelerek ıskat kararı vermesi gerekmektedir. Fakat yönetim kurulu, koşulları gerçekleşmiş olsa dahi ıskat kararı almak mecburiyetinde değildir. Yalnız ıskat kararı verilip bu durum pay sahibine tebliğ edildikten itibaren alınan bu karardan geri dönüş yoktur.

¹⁴⁸ Başbuğoğlu, s.624; Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.154; İmregün, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1968, s.285.

İskatta temerrüde düşen pay sahibi maddi neticelerin yanı sıra şirketteki hukuki durumunu etkileyen bazı sonuçlara da katlanmak zorunda kalabilmektedir. Bu konu ıskatı diğer yaptırımlardan ayırmaktadır. Bu neticelerden en önemlisi pay sahibinin temerrüde düştüğü paylar üzerindeki haklarını yitirmesidir. İskatın bunun haricinde, pay sahibinin gerçekleştirdiği kısmi ödemelerden yoksun bırakılması, payın bir başka kişiye satılması durumunda açık kalan bölümle alakalı temerrüde düşen pay sahibinin yükümlülüğünün sürmesi gibi bazı sonuçları da bulunmaktadır. İskat kararına karşın temerrüde konu teşkil eden paylar anonim şirketteki varlığını devam ettirmektedir. Çünkü ıskat yaptırımından etkilenen pay değil pay üzerindeki pay sahipliği sıfatıdır. İskat kararıyla beraber temerrüde konu teşkil eden paylar üzerindeki pay sahipliği unvanı son bulmakta ve bu paylar üzerindeki haklar geçici bir müddet anonim şirkete devrolmaktadır. Bu aşamada şirket bu paylara ilişkin hakların hiç birisini bir kişi adına kullanamaz. Bundan sonraki süreçte yönetim kurulunun tek yetkisi bu paylara pay sahibi adayını aramak ve payları bir başkasına satmaktır¹⁴⁹. İskat ile payın satılması arasındaki devirde yönetim kurulunun, bu paylar üzerindeki hakları kullanabilmesi olanaksızdır. Yönetim kurulunun satışa sunduğu payı alan kişi, ıskat edilen pay sahibinin haklarını değil ıskat uygulanan paydan doğan haklara sahip olur¹⁵⁰.

2.2. TEMERRÜDE DÜŞEN PAY SAHİBİNE KARŞI UYGULANABİLECEK YAPTIRIMLAR

Türk Ticaret Kanunu'nda sermaye koyma borcunun taşıdığı önemden dolayı sermayenin şirkete nasıl getirileceği ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olmakla birlikte sermaye koyma borcunun şirkete zamanında getirilmemesi durumunda başvurulacak yaptırımlar da ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunun vaktinde ifa edilmemesinin yaptırımları Türk Ticaret Kanunu m.482-483'te düzenlenmiştir. Buna göre sermaye taahhüdünün vaktinde ifa edilmemesi durumunda, gecikme faizi, tazminat, cezai şart gibi yaptırımlar tatbik edileceği gibi ıskat müessesesine de müracaat edilebilmektedir. Türk Ticaret Kanunu m.482'de aynen ifa yaptırımları arasında belirtilmediği için söz konusu yaptırımın uygulanmasında tereddüt oluşmuştur¹⁵¹.

¹⁴⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.638.

¹⁵⁰ Göle, s.129.

¹⁵¹ Konuyla ilgili detaylı açıklama 2. Bölüm II-A'da yapılmıştır.

Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunun zamanında ifa edilmemesi durumunda başvuru yapılan yaptırımların bir kısmı diğer yaptırımlarla birlikte uygulanabilirken, bazı yaptırımlar ise uygulanması durumunda diğer yaptırımlara başvurma imkanını ortadan kaldırır. Ayrıca söz konusu yaptırımların uygulanabilmesi için bazılarında sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi yeterliyken bazılarında ise ekstra şartların olduğu görülmektedir¹⁵².

Sermaye koyma borcunun zamanında yerine getirilmemesi durumunda yukarıda belirtilen yaptırımlardan hangisinin uygulanacağına karar verme yetkisi yönetim kurulundadır. Yönetim kurulu şirketin menfaatlerine göre ve eşit işlem ilkesine göre en uygun yaptırımı seçmekte serbesttir. Yani yönetim kurulu, sermaye koyma borcunu ödemediği temerrüde düşmüş ve aynı şartlar altında bulunan iki pay sahibinden birisine aynen ifa yaptırımını uygularken diğerine ıskat yaptırımını uygularsa eşit işlem ilkesine aykırı hareket etmiş olur. Ancak borcunu ödemesinin imkansız olduğu anlaşılan pay sahibini ıskat ederek, durumu ödemeye müsait olan pay sahibine ifa veya cezai şart yaptırımını uygulanması eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmez.

Son olarak pay bedelini ifa da temerrüde düşen pay sahibinden temerrüt faizinin istenilmesi cezai yaptırım ve tazminatın istenilmesine engel değildir¹⁵³.

2.2.1. İcra Takibi Yapılabilir ya da İfa Davası Açılabilir

Türk Ticaret Kanunu'nda "*pay bedelini ifa borcu ve ifa etmemenin sonuçları*" başlığı altında, temerrüdün sonuçlarının düzenlendiği 482 ve 483. maddelerinde pay sahiplerine tatbik edilecek yaptırımlar arasında icra takibi ve ifa davası yer almamaktadır. Ancak ticaret şirketleri genel hükümlerin düzenlendiği kısımda m.128/7'de ise şirketin tüm pay sahiplerinden sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebileceği düzenlenmiştir. Yargıtay'da eski Ticaret Kanunu'nun 407 ve 408. (TTK m. 482-483) maddelerinde ifa davası ve icra takibine yer verilmemiş olmasını, söz konusu bu davaların açılmasına engel teşkil eden bir

¹⁵² Örneğin tazminat sadece sermaye koyma borcunda temerrüde düşmekle talep edilebilirken cezai şartın istenebilmesi için ayrıca esas sözleşmede cezai şartın düzenlenmiş olması gerekmektedir.

¹⁵³ Altaş, s.451.

düzenleme olarak değerlendirmemiş ve anonim şirketlerde tatbik edilmesi gereken bir yaptırım olduğuna karar vermiştir¹⁵⁴.

İcra takibi ve ifa davası her ne kadar Türk Ticaret Kanunu m.482’de düzenlenmemiş olsa da sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda uygulanabilir. Söz konusu bu yaptırımların amacı şüphesiz sermayenin teminini sağlamaktır. Yönetim kurulu şirketin menfaatlerini ve mütemerrid pay sahibinin durumunu göz önünde tutarak ıskat ya da ifa talebinde bulunmakta takdir yetkisine sahiptir. İskat ve ifa talebi birbirinin alternatifi olup aynı anda uygulanamaz¹⁵⁵. Yönetim kurulu icra takibi yoluna başvurarak ıskat gibi ağır bir yaptırımın uygulanmasını sonraya bırakılabilir. Ayrıca TTK m.128/7’ye göre de zaten tüm şirketlere bu imkan tanınmıştır. Sonuç olarak anonim şirketlerde nakdi ve ayni sermaye koyma borçlarının yerine getirilmesi için icra takibi yapılabilir veya ifa davası açılabilir¹⁵⁶. Ayrıca sermaye koyma borcunun yerine getirilmesinin ifası için dava açılması şirketin gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini istemeye engel değildir¹⁵⁷.

“Sermaye koyma borcunu ifada temerrüde düşen pay sahibine, nakdi sermaye taahhüdünün gecikme faiziyle birlikte ödenmesi, taşınmazların tescili, taşınırın teslimi dava ve icra yoluyla istenebilir. Sermaye koyma borcunu ayni sermaye koyarak gerçekleştirecek pay sahibi ifa talebinde bulunulabilmesi için, talep esnasında söz konusu ayni sermayenin temerrüde düşen pay sahibinde bulunması gerekir. Aksi durumda aynen ifa talebi netice doğurmayacaktır. Ayrıca ifa talebiyle ayni sermayenin taahhüdü arasında geçen sürede söz konusu ayni sermaye iyi niyetli 3. Kişilerin eline geçerse ya da yok olursa aynen ifa talebi geçersiz olur. Bu sebeple şirket bu tip olumsuz neticelerle karşı karşıya kalmamak amacıyla ortağın ayni sermaye taahhüdüyle bu taahhütlerin ödenmesi arasında geçen sürede ihtiyati tedbir isteğinde bulunmalıdır (TTK m.128/8). Ayrıca anonim şirketin tasfiye kararı almış olması sermaye koyma borcunun

¹⁵⁴ “...sermaye borcundan dolayı temerrüt hali tahakkuk etmişse yönetim kurulu isterse, bu borcun ifası ile birlikte tahakkuk eden faizini, tazminat veya cezai şartın birlikte ödenmesini talep eder, isterse ortağı ıskat etme yolunu tercih eder...” Yar.11.HD 20.02.2009 tarih E.2007/12223, K.2009/1906 sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹⁵⁵ Değirmenci, s.7; Doğanay, s.1222.

¹⁵⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.801; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1055; Göle, s.104; Doğanay, s.1222.

¹⁵⁷ Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.182.

tahsil edilmesine engel değildir. Tasfiye aşamasında da sermaye koyma borcunu temin etmek maksadıyla icra takibi yapılabilir¹⁵⁸.

2.2.2. Gecikme Faizi Mutlak Suretle İstenir

Şirket, pay sahibinden sermaye koyma borcunu ödemesini talep edebileceği, dava açabileceği ya da maruz kaldığı zararın karşılanmasını isteyebileceği gibi, sermaye koyma borcunu vaktinde ifa etmeyen pay sahibinden temerrüt faizi de isteyebilecektir. Temerrüt faizi bir borcun vadesinde yerine getirilmemesi sonucu söz konusu olan asıl borca bağlı ferî bir borçtur. Temerrüt faizi kanundan doğan bir faiz türü olduğu için uygulanabilmesi için esas sözleşmede bir hüküm olup olmamasının bir önemi yoktur.

Temerrüt faizine, Türk Ticaret Kanunu'nda hem genel hükümler içerisinde hem de anonim şirketlere ilişkin özel düzenleme içerisinde olacak şekilde iki farklı maddede yer verilmiştir. TTK m.482/1'de özel düzenleme yapılmış olup "*sermaye koyma borcunu süresinde ödemeyen pay sahibi, ihtara gerek duyulmaksızın, temerrüt faizi ödemekle mükelleftir*" hükmü düzenlenmiştir. Yine TTK'nın 129. maddesinde de; "*vaktinde ödenmeyen para ise, 128. madde uyarınca tazminat hakkının zarara uğramaması koşuluyla, tersine şirket sözleşmesinde ya da ana sözleşmede bir karar yoksa şirketin tescilinden itibaren temerrüt faizi de ödemesi gerektiği*" hükme bağlanmıştır.

Gecikme faizi, icra takibi ve ifa davasından farklı olarak yalnızca nakdi sermaye koyma borçlarının ödenmesinde temerrüde düşülmesi durumunda söz konusu olmaktadır. Yani bu yaptırımın uygulanabilmesi için temerrüde düşülen sermaye koyma borcunun mutlaka para cinsinden olması gerekir. Dolayısıyla aynı sermaye koyma borçlarının ifasında temerrüde düşülmesi durumunda gecikme faizi söz konusu olamaz¹⁵⁹.

Temerrüde düşen pay sahibi, kusuru olmasa dahi gecikme faizi ödemek mecburiyetindedir¹⁶⁰. Şirketin temerrüt nedeniyle zarara uğrayıp uğramamasının

¹⁵⁸ "...Ortaklık tasfiye kararı almış olsa bile, kesinleşen sermaye alacağının, icra takibi veya ilgili mahkemede dava açılarak, ortaklardan tahsil edilir..." Yar. 11 HD 24.09.2002 tarih ve E-3758 K.797 sayılı kararı (Eriş, s.2493)

¹⁵⁹ Kılıçoğlu, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Bası, Ankara, 2012. s. 460.

¹⁶⁰ Göle, s.106; Domaniç, s.727; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.801.

gecikme faizinin talep edilebilmesi bakımından hiçbir önemi yoktur. Ayrıca gecikme faizi istenebilmesi için ihtara da lüzum bulunmamaktadır (TTK m.482).

Esas sözleşmede gecikme faizinin ödeme süresi ve koşulları belirtilebilir. Şayet anonim şirketin temerrüde düşmüş pay sahibine ödemesi gereken hazırlık dönemi faizi ve kar payı mevcut ise, gecikme faiziyle bunların takas edilebilmesi de mümkündür¹⁶¹. Ödeme süresinin esas sözleşmede belirlenmediği durumlarda faizin, sermayenin taahhüt edildiği veya şirketin tüzel kişiliğini elde ettiği andan sonra değil genel kurul veya yönetim kurulu aracılığıyla tespit edilen ödeme süresinin gelmesinden sonra işletilmeye başlanması gerekmektedir.

Doktrinde anonim şirketlerde temerrüde düşen pay sahibine karşı gecikme faizinin uygulanmasının zorunlu olup olmadığı tartışmalıdır. Bazı yazarlar anonim şirketin gecikme faizinde vazgeçebileceğini savunurken¹⁶² bazı yazarlar ise anonim şirketin böyle bir hakkının olmadığı savunmaktadır¹⁶³. Yargıtay ise gecikme faizinin ödenmemesi kararını iptal ettiği görülmektedir¹⁶⁴. Gerçekten de temerrüde düşen pay sahibinden mutlaka gecikme faizi talep edilmelidir. Çünkü aksi takdirde alacaklılar zarara uğrayabilir. Ayrıca yönetim kurulunca gecikme faizinin talep edilmemesi dürüstlük ve eşit işlem ilkesine de aykırılık oluşturur bu da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur.

Payını usulüne göre devretmiş pay sahibinin söz konusu işlemi pay defterine işlemesiyle pay sahipliği sıfatı sone erer. Dolayısı ile pay sahipliği sıfatı sona eren pay sahibinden de temerrüt faizi istenemez. Ancak payını devreden, devralan pay defterine kaydedilmişse pay sahibinin temerrüt faizi sorumluluğu devam eder¹⁶⁵.

Pay sahiplerinin sermaye koyma borcu, TTK m.3 gereğince ticari iş sayılmaktadır. Ticari işlerde temerrüt faizi oranı TTK m.8 gereği taraflar arasında emredici hükümlere aykırı olmadan Medeni Kanun'un 2'nci maddesi çerçevesinde serbestçe kararlaştırılabilir¹⁶⁶. Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan faiz oranlarının üst sınırları (TBK m.88/2 ve m.120/2) adi işlerde uygulama alanı bulmakla birlikte ticari

¹⁶¹ Çelik, s.141.

¹⁶² Steiger, s.193.

¹⁶³ Göle, s.131; Değirmenci, s.22; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.801; Çelik, s.142.

¹⁶⁴ TD.9.1.1968 tarih E.4887 K.113 sayılı kararı.

¹⁶⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1057b.

¹⁶⁶ Ortaç, Nurdan, Ankara Barosu Dergisi, 2014/2, s.126; Kılıçoğlu, s.620.

işlerde uygulanmaz¹⁶⁷. Temerrüt faiz oranı sözleşmede aksi kararlaştırılmamış olduğu müddetçe 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin Kanun m.2/1'e göre belirlenmekte olup Bakanlar Kurulu'nun 19.12.2005 tarih ve 2005/9831 sayılı kararı ile temerrüt faizi oranı %9 olarak belirlenmiştir. Ancak ticari işlerde kısa vadeli avanslar için uygulanan faiz oranının daha yüksek olması durumunda arada sözleşme olmasa dahi kısa vadeli avans faizi istenebilir (3095 s. Kanun m.2/2). Sonuç olarak sermaye koyma borcunu ödemede temerrüde düşmüş pay sahibine ticari temerrüt faiz oranı olarak Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı uygulanır¹⁶⁸. Kısa vadeli avans faizi 01.10.2019 tarih ve 30915 sayılı Resmi Gazete kararıyla %18,25 olarak belirlenmiştir¹⁶⁹.

2.2.3. Tazminat (Munzam Zarar) Talep Olunabilir

Anonim şirketlerde sermaye koyma borcunu ödemede temerrüde düşen pay sahibine karşı uygulanacak yaptırımlardan birisi olan tazminat hakkı TTK m.128/7 ve TTK m.482/4'de düzenlenmiştir. TTK m.128/7'de sermaye koyma borcunu ifada temerrüde düşen pay sahibine karşı şirketin uğradığı zararın tazminini isteyebileceği ve TTK m.482/4'de de tazminatın temerrüde düşen pay sahibine karşı uygulanacak yaptırımlardan birisi olduğu belirtilmiştir.

İskatla beraber tazminat isteğinde bulunulup bulunulamayacağı konusu öğretilerde tartışmalı bir konudur. Bununla ilgili öne sürülen birinci görüşe göre, yönetim kurulu gecikmiş ifa yerine ıskat yaptırımını tatbik etme yolunu tercih etmişse temerrüde düşen pay sahibinden tazminat isteğinde bulunulamaz¹⁷⁰. Buna karşılık ikinci bir görüşe göre, anonim şirketin ıskat prosedürü ile beraber tazminat isteğinde bulunabilmesi olanaklıdır¹⁷¹. Yargıtay'da ıskat edilen ortaktan tazminat istenebileceğini hükme

¹⁶⁷ "...ticari işlerde temerrüt faiz oranı serbestçe belirlenecektir. Bu durumdaki TBK'daki 88 ve 120'nci maddelerindeki hükümlerin ticari işler bakımından uygulanabilirliği bulunmamaktadır..." Yar. 19. HD 18.09.2013 tarihli ve 2013/10777, 2013/14096 sayılı kararı. (Ortaç, s.126)

¹⁶⁸ "...Pay sahibinin apel borcu için temerrüt halinde ticari faiz olan avans faizi istenebilir..." Yar.11.HD 16.11.2009 tarihli ve E.5834 K.11856 sayılı kararı. (Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1057-b); Eriş, s.2493.

¹⁶⁹ Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının 02.01.2020 tarih ve 30996 sayılı kararı ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530/7 maddesi uyarınca mal ve hizmet tedarikinde alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faizi oranı sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu durumlarda uygulanacak faiz oranı yıllık %15 olarak tespit edilmiştir.

¹⁷⁰ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1056; Göle, s.119.

¹⁷¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.293; İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.222; Değirmenci, s.63; Kayıran, s.74; Çelik, s.145.

bağlamış¹⁷² olup konuyla ilgili son kararında bu düşüncesinden vazgeçmiştir. Yargıtay ıskat edilen pay sahibinden tazminatın, cezai şartın ve temerrüt faizinin istenemeyeceğini hükme bağlamıştır¹⁷³.

Türk Ticaret Kanunu'nda ıskatla birlikte tazminat talebinin uygulanmasını kısıtlayan her hangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca ıskata karşın bakiye sermaye koyma borcunun tümüyle tahsil edilememesi de mümkün olup, şirketin tazminat isteğinde bulunmasına müsaade edilmemesi şirketin ve alacaklıların zarara uğramasına neden olabilmektedir. Bu yüzden anonim şirket, sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesi nedeniyle çıkan zararı mutlaka tazminat olarak talep etmelidir. Aksi takdirde şirketin sermayesinde azalma meydana gelebilecektir. Bu da mal varlığının korunması ilkesine aykırılık teşkil edecek ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz konusu olabilecektir. Bu yüzden ıskat yaptırımının uygulanması tazminat talebine engel olmamalıdır.

Anonim şirket de nakdi sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda ortaya çıkan zarar gecikme faizi talep edilerek karşılanabilir. Ancak ortaya çıkan zarar gecikme faizi karşılamıyorsa, karşılanmayan miktar tazminat talebi olarak istenebilir¹⁷⁴. Yani tazminat miktarı şirketin uğradığı toplam zarardan gecikme faizinin çıkarılması sonucu kalan miktardır. Tazminat şirketin gecikmiş ifa nedeniyle gecikme faizini aşan zararını ifade eden munzam zararın karşılığıdır¹⁷⁵. Yani munzam zarar temerrüt faiziyle kapanmayan zararın karşılığı olarak kabul edilmektedir.

Aynı sermaye borçlarında ise gecikme faizi söz konusu olmayacağından dolayı borçların tamamı tazminat olarak istenebilir.

TBK m.122'ye göre; “ *Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da*

¹⁷² “...ortağın hissedarlık sıfatından mahrum edilmesi halinde şirketin ayrıca tazminat hakkı saklıdır...” Yar.11.HD 30.01.1964 E.3339 K.316. (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.145 dn:281)

¹⁷³ “...TTK'nın 407-408'nci maddelerine göre sermaye borcundan dolayı temerrüt hali tahakkuk etmişse yönetim kurulu isterse, bu borcun ifası ile birlikte tahakkuk eden faizini, tazminat veya cezai şartın birlikte ödenmesini talep eder, isterse ortağı ıskat etme yolunu tercih eder. İskat yolunun tercih edilmesi halinde ancak TTK'nın 480/3'üncü maddesinde ortaklıktan ıskat edilen mütemerrit pay sahibinin sadece, yeni pay sahibinin ödemeleri ile kapanmayan açıklardan dolayı ortaklığa karşı sorumluluğu devam eder. Mütemerrit pay sahibinin ıskatı halinde temerrüt faizi ve munzam zarar ödemekle yükümlü tutulması mümkün değildir.” Yar.11. HD 20.02.2009 tarih ve 2007/12223 E.2009/1906 sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹⁷⁴ Domaniç, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi s.729.

¹⁷⁵ Şener, s.606; Göle, s.109.

gidermekle yükümlüdür.” Yine TBK m.180\2’ye göre; *“Alacaklının uğradığı zarar kararlaştırılan ceza tutarını aşıyorsa alacaklı borçlunun kusuru bulunduğunu ispat etmedikçe aşan miktarı isteyemez.”* Dolayısıyla tazminat isteğinde bulunabilmesi için gecikme faizinden farklı olarak pay sahibinin kusurlu olması da gerekmektedir¹⁷⁶. Fakat burada sözleşmeden doğan bir borç söz konusu olduğundan pay sahibinin kural gereği temerrüde düşmede kabahatli olduğu varsayılmaktadır. Pay sahibi bir kabahati olmadığını ileri sürüyorsa bunu kanıtlamakla mükelleftir¹⁷⁷. Pay sahibinden tazminat istenebilmesi için pay sahibinin kabahatli olmasının haricinde aynı zamanda bu konuda ihtar yapılması da gerekmektedir¹⁷⁸. İhtarda şirketçe belirlenen süre içerisinde sermaye koyma borcunun ödenmemesi durumunda tazminat yaptırımına başvurulacağı mutlaka belirtilmelidir. Aksi takdirde şirket tazminat hakkını kaybeder.

2.2.4. Cezai Şart İstenebilir

Pay sahibinin sermaye koyma borcunu yerine getirmemesi durumunda uygulanabilecek yaptırımlardan bir diğeri de cezai şarttır. Bu yaptırımın tatbik edilebilmesi için diğer yaptırımlardan farklı olarak esas sözleşmede bu doğrultuda bir hükmün yer alması gerekmektedir (TTK m.482/3). Esas sözleşmede pay sahiplerinin temerrüde düşmesi durumunda sözleşme cezası ödenmesi öngörülmüşse pay sahipleri sözleşme cezasını ödemek zorundadır. Sözleşme cezasının uygulanabilmesinde pay sahibinin nakdi sermaye ya da aynı sermaye taahhüdünde bulunmasının bir önemi yoktur. Ayrıca TTK m.481/2 gereği tali (ikincil) yükümlükler hakkında da esas sözleşmeyle sözleşme cezası öngörülebilir¹⁷⁹.

Cezai şart Türk Borçlar Kanunu’nda da m.179 ve devamında düzenlenmiştir. TBK m.179/1’de *“Bir sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu için bir ceza kararlaştırılmışsa, aksi sözleşmeden anlaşılmadıkça alacaklı ya borcun ya da cezanın ifasını isteyebilir.”* hükmüne yer verilmiş olup cezai şart ifanın yerine geçen bir edim olarak düzenlenmiştir. TBK m.179\2’de ise borcun belirlenen yer ve zamanda ödenmemesi durumunda cezai şart kararlaştırılmışsa cezai şartın asıl borçla birlikte düzenlenebileceği belirtilmiştir. TBK m.179\3’de ise cezai şartın sözleşmeyi sona

¹⁷⁶ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.221; Göle, s.109; Domaniç, s.728.

¹⁷⁷ Domaniç, s.729; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.802.

¹⁷⁸ Göle, s.110; İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.221.

¹⁷⁹ Altaş, s. 450.

erdirme aracı olarak belirlendiği durumlarda borçluya cezai şartı ödeyerek sözleşmeden dönme ve fesih hakkı tanınmıştır.

Anonim şirketlerde ise cezai şart asıl borcun yerine uygulanan bir yaptırım olarak değil aksine asıl borçla birlikte talep edilebilecek bir yaptırım olarak düzenlenmiştir. Anonim şirketlerde mütemerrid pay sahibi sözleşme cezasını ve sermaye koyma borcunu ödemediği borcundan kurtulamaz. Zira anonim şirketinde cezai şartı istemekten vazgeçmesi mümkün değildir.

Cezai şartın uygulanmasıyla ilgili hüküm ilk esas sözleşmede bulunmuyorsa sonradan esas sözleşmeye bu doğrultuda bir hüküm konulabilmesi için genel kurul kararıyla esas sözleşmede değişiklik yapılmalıdır. Ancak bu durumda da tüm pay sahiplerinin onayı gerekmektedir¹⁸⁰.

Cezai şart esas sözleşmede nakdi bir edim olarak belirlenmelidir¹⁸¹. Cezai şart olarak oydan, kardan, iptal davası açmaktan yoksunluk gibi pay sahibi haklarından yoksunluk sonucunu doğuran cezalar düzenlenmemelidir¹⁸².

Esas sözleşmede cezai şart yaptırımını belirlenmişse bunun miktarının da kesinlikle esas sözleşmede geçmesi gerekmektedir. Yönetim kurulunun cezai şarttan vazgeçebilmesi olanaksızdır¹⁸³. Yani yönetim kurulunun konuyla ilgili takdir yetkisi yoktur. Esas sözleşmeyle kararlaştırılan cezai şartın yönetim kurulu kararıyla uygulanmaması mümkün değildir. Buna karşılık pay sahipleri esas sözleşmedeki cezai şartın miktarının çok fazla olduğunu öne sürerek mahkemeden cezai şartın miktarının aşağıya çekilmesini TBK m.182\3'e göre isteyebilirler¹⁸⁴. Fakat mütemerrid pay sahibi tüccar sıfatına sahip ise iktisadi bakımından büyük zararlara sebep olmadığı müddetçe cezai şartın çok yüksek olduğu gerekçesiyle indirilmesini talep edememektedir (TTK m.22). Ancak anonim şirkette pay sahibi olmak, pay sahiplerine tacir sıfatı kazandırmadığı için TTK m.22 uygulama alanı bulamaz¹⁸⁵.

¹⁸⁰ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1058; Doğanay, s.1221.

¹⁸¹ Şener, s.604.

¹⁸² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1058; Şener, s.605;Bahtiyar, s.293, Eriş, s.2490.

¹⁸³ Göle, s.131; Değirmeci, s.22; Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarma s.146; Buna karşılık Tekinalp, yönetim kurulu cezai şarttan vazgeçebileceğini savunmaktadır. (Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1058)

¹⁸⁴ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1058; Göle, s.113. Şener, s.605-606.

¹⁸⁵ Şener, s.606.

Temerrüt durumunda şirketin cezai şart istemesi, sermaye koyma borcunun ödeme talebinden vazgeçildiği manası taşımamaktadır (TBK m.179/2). Çünkü anonim şirket sermaye koyma borcunun ödenmesinden kat'i surette vazgeçmemektedir. Cezai şartın talep edilebilmesi için tazminat isteğinden farklı olarak şirketin gecikmeden dolayı zarara uğramış olması da gerekmemektedir (TBK m.180\1)¹⁸⁶.

Cezai şartın tatbik edilebilmesi için oluşması gereken bir diğer koşul ise, pay sahibine cezai şartın uygulanacağına dair bir ihtarda bulunulmasıdır. Yönetim kurulu Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile yapılacak bir ilanla cezai şartın ifasını pay sahibinden istemelidir (TTK m.483/1). İhtarda pay sahibine bir aylık süre tanınarak bu süre dahilinde ödeme yapmaması durumunda cezai şartın istenebileceğinin net bir biçimde belirtilmesi gerekmektedir (TTK m.483). Aksi takdirde esas sözleşmede cezai şartla ilgili düzenleme olsa bilse cezai şart istenemez.

Doktrinde ıskat ile birlikte sözleşme cezasının talep edilip edilemeyeceği ile ilgili görüş ayrılıkları bulunmaktadır. *Göle*; sözleşme cezasının asıl borca bağlı ferî bir borç olması nedeniyle ıskat sonucu pay sahibi ile şirket arasındaki hukuki ilişki son bulacağından dolayı cezai şartın istenemeyeceğini ancak esas sözleşmede ıskat yaptırımıyla birlikte sözleşme cezası da öngörülmüşse cezai şartın istenebileceğini savunmaktadır¹⁸⁷. *İmregün* ise ıskat sonucu çıkarılan ortağın esas sözleşmede kararlaştırılmış olması şartıyla cezai şartı ödemesi gerektiği görüşündedir¹⁸⁸. Yargıtay'da ıskat ile sözleşme cezasının, temerrüt faizinin ve tazminatın istemeyeceği görüşündedir¹⁸⁹.

2.2.5. İskat Yaptırımı Uygulanabilir

Sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda uygulanabilecek yaptırımlardan bir diğeri de ıskattır. İskat, pay sahibinin sermaye koyma borcunu ifasında temerrüde düşmesi durumunda, karşılıkları tümüyle ödenmeyen paylara ait ortaklık sıfatının pay sahibinin ters yöndeki iradesine karşın elinden alınmasıdır. İskat yaptırımının tatbik edilmesiyle yalnızca karşılıkları vaktinde ödenmeyen paylar için pay sahipliği sıfatı ortadan kalkmaktadır. İskat neticesinde şirketten çıkarılmanın söz konusu

¹⁸⁶ Göle, s.113; Şener, s.605.

¹⁸⁷ Göle, s.112; Ekinci s.152; Değirmenci s.62.

¹⁸⁸ İmregün, Kara Ticaret Hukuku Dersleri, s.222.

¹⁸⁹ "...pay sahibinin ıskatı halinde temerrüt faizi ve munzam zarar ödemekle yükümlü tutulması mümkün değildir..." Yar.11. HD 20.02.2009 tarih ve 2007/12223 E.2009/1906 sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

olabilmesi için ıskat yaptırımıyla karşı karşıya kalan şahsın anonim şirkette başka payının bulunmaması ya da bu şahsın elinde bulundurduğu tüm paylara ıskat yaptırımının tatbik edilmiş olması gerekmektedir. Bu durum ıskat müessesesini şirketler hukukunda yer alan diğer çıkarılma hallerinden ayırmaktadır¹⁹⁰.

Sermaye koyma borcunun ifasında temerrüde düşülmesi, diğer tüm ticaret şirketlerinde pay sahipliğinden çıkarılma nedeni sayılmaktadır. Fakat ıskat tatbik edildiğinde pay sahibine herhangi bir ödemede bulunulmaması üstelik bazı hallerde pay sahibinin şirkete karşı olan borcunun devam etmesi gibi nedenlerden ötürü (TTK m.483/3) diğer ticaret şirketlerindeki çıkarılmaya ait düzenlemelerden ayrılmaktadır¹⁹¹.

Pay sahibinin sermaye koyma borcunda temerrüde düşmesi durumunda hangi yaptırımın tatbik edileceğine yönetim kurulu karar vermektedir. Yönetim kurulu mütemerrid pay sahibini ve şirketin o anki durumunu dikkate alarak hangi yaptırımın hayata geçirilmesi şirketin yararına ise o yaptırımı uygulayacaktır. Bu bakımdan yönetim kurulu ne ıskatı ne de diğer yaptırımları uygulama mecburiyeti altında bırakılmamalıdır¹⁹². Pay sahibi temerrüde düşmeden ve şirketin o anki durumu dikkate alınmadan yönetim kurulunu belirli bir yaptırımı tatbik edilmesi ya da tatbik edilmemesi hususunda zorlamak Türk Ticaret Kanunu'nun m.482-483 hükümleri ile bağdaşmamaktadır.

ıskat müessesesinin başlatılabilmesi için, pay sahibinin sermaye koyma borcunun ödenmesinde temerrüde düşmüş olması gerekmektedir. Sermaye koyma borcunun ödenmesinde, temerrüt hariç diğer bir nedenle ıskat müessesesine müracaat etmek mümkün değildir. Ortaklık ilişkisi içerisinde pay sahiplerinin anonim şirkete karşı pay bedelini ödeme, ikincil sorumlulukları gerçekleştirme gibi değişik yükümlülükleri bulunmaktadır. Fakat pay sahiplerinin bu yükümlülüklerini ifa edememeleri her daim ıskat yönteminin uygulanacağı anlamına gelmemektedir. Çünkü ıskat, pay sahipleri ile şirket arasında söz konusu olabilecek her çeşit sorumluluğun ihlali durumunda başvurulabilecek bir yaptırım değildir. ıskatın tatbik edilebileceği tek durum, sermaye koyma borcunun vaktinde ifa edilmemesidir¹⁹³.

¹⁹⁰Değirmenci, s.20.

¹⁹¹Tekinalp, Ünal, Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sıfatının Kazanılması ve Yitirilmesi, s.162; Baştuğ, s.8; Değirmenci, s.19-20.

¹⁹²Steiger, s.191.

¹⁹³Göle, s.116; Çevik, s.738; İmregün, Kara Ticaret Hukuku Dersleri, s.221; Selvi, A.Murat, Anonim

Sermaye borcunun ödenmemesi halinde ıskat usulü yasada özel olarak düzenlenmiş olduğundan bu hususun haklı sebep olarak kabul edilerek Türk Ticaret Kanunu m.483'de öngörülen usul uygulanmadan ortağın çıkarılması mümkün değildir¹⁹⁴.

2.2.5.1. İskatın Uygulanmasında Eşit İşlem İlkesinin Önemi

Eşit işlem ilkesine 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu'nda sadece Yargıtay kararlarında yer verilmiş olup kanunda yazılı olarak yer verilmemiştir. Buna karşılık Türk Ticaret Kanunu'nda doğrudan bir düzenlemeye gidilerek Türk Ticaret Kanunu m.357'de “*Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur*” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. İlgili Kanun maddesi ile pay sahipleri arasındaki tüm eşitsizliklerin değil objektif kriterlere göre eşitsizliğin önlenmesi amaçlanmaktadır¹⁹⁵.

İskatın uygulanması aşamasında da eşit işlem ilkesi önem arz etmektedir. Dürüstlük kuralının anonim şirketlerde yansımaları olan bu ilke ile aynı şartlar altında bulunan pay sahiplerine ayrımcılık yapmadan aynı muamelenin yapılması gerekmektedir.

Anonim şirketlerde ıskatın uygulanması aşamasında; ödeme için yapılan çağrıda, pay bedellerinin istenmesinde, ilgili pay sahibine uygulanacak yaptırıma karar verilmesinde ve payların değerlendirilmesinde eşit işlem ilkesine uyulması önemlidir.

Bakiye borcun ödenmesi çağrısında bazı pay sahiplerine çağrıda bulunulmaması, ya da çağrı konusu pay bedellerinde ya da vadelerinde farklılık olması eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil eder. Eğer bu şekilde eşit işlem ilkesine aykırı yapılmış bir çağrı söz konusu ise ve bu çağrı yönetim kurulu tarafından yapılmışsa m.391/1 gereği pay sahibi bu kararın batıl olduğunun tespitini mahkemeden isteyebilir. Türk Ticaret Kanunu m.391/1-a'ya göre “*yönetim kurulunca alınan eşit işlem ilkesine aykırı kararlar batıldır.*” Ancak genel kurulca alınan eşit işlem ilkesine aykırı kararlarla

Ortaklıkta Payın Devri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2. Baskı, 2012, s.40.

¹⁹⁴ “...Dava 6102 sayılı TTK'nın 640/3 maddesi gereğince ortağın haklı sebeplerle çıkarılması istemine ilişkin olup... Sermaye borcunu ödememesi halinde ıskat usulü özel olarak yasada düzenlenmiş olduğundan bu hususun haklı sebep kabul edilerek yasanın 483. maddesinde öngörülen usul uygulanmadan ortağın çıkarılması mümkün değildir...” Yar.11.HD 18.09.2017 tarihli 2016/1728 E., 2017/4475 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

¹⁹⁵ Yağmur, Setenay, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 13, Sayı 144, Ağustos 2018, s.97.

ilgili Kanun'da düzenleme bulunmamakla birlikte m.447'de herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak buna rağmen karar batıl sayılmalıdır¹⁹⁶.

Sermaye koyma borcunda temerrüde düşen pay sahibine hangi yaptırımın uygulanacağını seçerken de eşit işlem ilkesine riayet edilmelidir. Örneğin aynı şartlarda bulunan bir pay sahibine icra takibi yapılırken diğerine ıskat yaptırımını uygulamak eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil eder. Ancak somut olayda haklı gerekçelerin olması durumunda, şirketin ve pay sahiplerinin menfaati olması durumunda pay sahiplerine eşit davranılmaması eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmez¹⁹⁷. Yani ödeme gücü olan pay sahibine karşı cebri icra yoluna başvurulurken ödeme gücü olmayana karşı ıskat yaptırımına başvurulması eşit işlem ilkesine aykırı değildir.

İskat yaptırımını uygulanmış pay sahibinin paylarının yönetim kurulunca değerlendirilmesi aşamasında eşit işlem ilkesine uyulup uyulmayacağı ile ilgilide Kanun'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Türk Ticaret Kanunu m.357'ye de pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesine yer verilmiştir. Ancak payların değerlendirilmesi aşamasında eski pay sahibi ıskata maruz kalarak pay sahipliğini kaybettiği için yönetim kurulunun payların değerlendirilmesi aşamasında eşit işlem ilkesinin uygulama alanı dışında olduğunu belirtebiliriz. Ancak yine bu aşamada yönetim kurulu tamamen keyfiliğe sahip değildir çünkü yönetim kurulundan beklenen özen yükümlülüğü gereğince anonim şirketin diğer pay sahiplerine karşı sorumluluğu devam etmekte olup dürüstlük kuralı (MK m.2) ile de bağlıdır¹⁹⁸. Aksi halde yönetim kurulu sorumluluğu söz konusu olur (TTK m.553). Kanımızca payların değerlendirilmesi aşamasının açık arttırmayla yapılması payın en yüksek bedelle satılmasını sağlayacaktır ve bu sayede de yönetim kurulu özen yükümlülüğünü göstermiş olacaktır.

¹⁹⁶ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N.1051a.

¹⁹⁷ Yıldız, Şükrü, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Seçkin Yayınevi, 1.Baskı, Ankara, 2004, s.209.

¹⁹⁸ Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s.387.

2.2.5.2. İskat İhtarının Şekli Ve İçeriği

2.2.5.2.1. İskat İhtarı

Anonim şirketlerde yönetim kurulunun ıskat yaptırımını uygulayabilmesi için öncelikle pay sahibine ihtar göndermesi, gönderilen bu ihtarda kendisine ödeme için bir aylık süre verilmesi ve son olarak da ihtarda ıskat yaptırımına başvurulacağını açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunu m.483'e göre ıskat ihtar, pay sahibinin sermaye koyma borcunu yerine getirmede temerrüde düşmesinden sonra gönderilir. Sermaye koyma borcunun muaccel olması için ihbarda bulunulması gereken hallerde öncelikle ihbarın yapılması gerekir¹⁹⁹. İhbarın amacı sermaye koyma borcunu muaccel hale getirmek olduğu için burada ıskat müessesine başvurulacağını bildirmeye gerek yoktur. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir²⁰⁰.

İskat ihtarının gönderilmesiyle ilgili herhangi bir süre kısıtlaması olmamakla birlikte en erken temerrüde müteakip gönderilebilir.

İskat ihtar, sermaye koyma borcunu ödemedeki temerrüde düşen pay sahibine ya da onun kanuni temsilcisine gönderilir. Burada pay sahibinden kastedilen kişi pay defterine kayıtlı olan kişidir. Payın birden fazla sahibi olması durumunda Türk Ticaret Kanunu m.477 gereğince işlem yapılır. Bu durumda ıskat ihtar, temsilci atanmışsa ona yoksa söz konusu payın maliklerinden birine yapılır.

2.2.5.2.2. İhtarın Şekli

İskat ihtarının şekli Türk Ticaret Kanunu m.483/1 'e göre "...mütemerrit pay sahibine, 35 inci maddede yazılı gazete ile esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilan yoluyla şirketin internet sitesinde de yayımlanacak bir mesajla ihtarda bulunulur..." biçiminde düzenlenmiştir. Bununla birlikte m.483/2'de "...Nama yazılı pay senetlerinin sahiplerine bu davet ve ihtar, ilan yerine, iadeli taahhütlü mektupla ve internet sitesi mesajı ile yapılır..." şeklinde ayrı bir düzenlemeye yer verilmiştir.

¹⁹⁹ Değirmenci, s.41; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1024.

²⁰⁰ "...Temerrüde düşürülmeyen ortağa, TTK'nın 408'inci maddesinde ön görülen ihtar yapılmaz. Eğer, bu ihtar yapılmış ise, bu ihtar bir sonuç doğuramaz..." Yar.11.HD. 23.11.1982 E.4697 K.4895 (Eriş, s.2503)

Kanun metninden de açıkça anlaşılacağı üzere ıskat ihtarının hem Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile hem de esas sözleşmede belirtilen şekilde şirketin internet sitesinde de yayımlanacak mesajla yapılır. Burada özellikle esas sözleşmede ilan yapılmasıyla ilgili bir hüküm varsa bu hükme uyulmalıdır. Çünkü m.483’de ilan esas sözleşmenin ön gördüğü bir biçimde yapılacağı emredici bir şekilde düzenlenmiştir²⁰¹.

Türk Ticaret Kanunu m.483/2’de “*Nama yazılı pay senetlerinin sahiplerine bu davet ve ihtar, ilan yerine, iadeli taahhütlü mektupla ve internet sitesi mesajı ile yapılır. Bir aylık süre, mektubun alındığı tarihten başlar.*” denilerek başka bir düzenlemeye yer verilmiştir. Söz konusu madde de nama yazılı pay sahiplerine ihtarın ilan yerine iadeli taahhütlü mektupla yapılacağı belirtilmektedir. Ancak ilgili maddede hamiline yazılı pay sahiplerine ihtarın nasıl yapılacağı belli olmamakla birlikte yoruma açık hale gelmiştir. Konuyla ilgili doktrinde genel olarak iki görüş bulunmaktadır;

- Bunlardan ilki nama yazılı pay sahiplerine ilan taahhütlü mektupla; hamiline yazılı pay sahiplerine ise ilan yoluyla yapılması,
- İkincisi ise ihtarın her zaman taahhütlü mektupla yapılacağıdır.

İlk görüşü savunan yazarlar Kanun’un 483/2 maddesinden yola çıkarak ihtarın şeklini nama yazılı ve hamiline yazılı paylar olarak ikili bir ayrımla incelemektedir²⁰². Yargıtay’ın da ilk görüşü benimseyen bir görüşü mevcuttur²⁰³. Göle is ikinci görüşü savunmaktadır²⁰⁴. Kanun’un 483/1 maddesinde yer alan ilan koşulunun gereksiz olduğunu anılan hükmün Türk Ticaret Kanunu’na uymadığını ve 1881 sayılı İsviçre Borçlar Kanunu sisteminde kaldığını savunmaktadır.

Kanımızca da ve hükmün lafzından da anlaşıldığı üzere birinci görüşün doğru olduğudur. Bu yüzden nama yazılı pay sahiplerine ihtar iadeli taahhütlü mektupla yapılmalı aynı zamanda da şirketin internet sitesinde mesajla yayımlanmalıdır.

²⁰¹ “...Somut olayda nama yazılı paylar yönünden taahhütlü mektup ödemeye çağrı (ihbar) için yeterli ise de davalı şirket yönetim kurulunun 12.03.2012 tarihli kararıyla ödemeye davetin taahhütlü mektup yanında, ayrıca ticaret sicili gazetesinde de ilan ilan edilmesi öngörülmüştür. Nitekim anonim ortaklık tarafından ödemeye davet yazısı hem taahhütlü mektupla gönderilmiş, hem de Ticaret Sicili Gazetesine ilan edilmiş ise de, ortaklık ana sözleşmesinin 13. Maddesindeki hüküm uyarınca, şirkete ait ilanların şirket merkezinin bulunduğu yerde çıkan bir gazetede ayrıca ilanı koşuluna uyulamadığı gibi... uyulması zorunlu merasime riayet edilmemiştir...” Yar.11.HD 24.11.2016 tarihli 2015/12168 E.,2016/9107 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

²⁰² Battal, s.63; Yılmaz, s.51.

²⁰³ Yar.11.HD 23.11.1982 tarih ve E.4679 K.4895 sayılı kararı (Başbuğoğlu, s.627)

²⁰⁴ Göle, s.121.

Hamiline yazılı pay sahiplerine ise ilan m.483/1’ de belirtilen usulle ilan yoluyla yapılması gerekmektedir.

İhtarın ilan yoluyla yapılması gerektiği durumlarda ilanın hem Türkiye Ticaret Sicili Gazetesin de hem de esas sözleşmenin ön gördüğü şekildeki vasıtalarla yapılması gerekmektedir. Ayrıca bunlara ek olarak şirketin internet sitesinde yayımlanacak bir mesajla da ihtarın bulunulmalıdır. Bununla birlikte Yargıtay, esas sözleşmede başkaca hüküm yoksa, ilan suretiyle değil de ortaklara taahhütlü mektupla çağrıda bulunulması halinde tebliğ edilen bu çağrı, gazetede ilandan daha kuvvetli bir bildirme yolu olduğundan bununda geçerli olması gerektiğini belirtmiştir²⁰⁵.

2.2.5.2.3. İhtarın İçeriği

İskat ihtarının içeriği Türk Ticaret Kanunu m.483/1’de belirtildiği üzere “...ihtarda, mütemerrit pay sahibinin temerrüde konu olan tutarı bir ay içinde ödemesi, aksi hâlde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceği belirtilir...” biçiminde düzenlenmiştir. Buna göre ihtarın, mütemerrit pay sahibi öncelikle temerrüde konu olan tutarı bir ay içinde ödemeye davet edilmeli müteakiben ödemediği takdirde kendisi hakkında ıskat kararı alınacağı, pay sahibi olduğu haklarından yoksun bırakılacağı açıkça yazılmalıdır. Eğer açıkça yazılmazsa ve pay sahibi hakkında hangi yaptırımın uygulanacağıyla ilgili belirsiz ifadeler kullanılırsa ıskat için ihtar koşulu yerine getirilmiş sayılmaz²⁰⁶. İskat ihtarında temerrüde düşülen miktar ve ödeme yerinin bulunması zorunlu değildir²⁰⁷.

İhtar edilen pay sahibine ödeme için verilmesi gereken süre bir aydır. Söz konusu süre Türk Ticaret Kanunu m.483’de emredici şekilde düzenlendiği için sürenin kısaltılması ya da uzatılması söz konusu değildir. Taahhütlü mektupla yapılan ihtarın sürenin başlangıç zamanı mektubun pay sahibine ulaştığı gündür. İlan yoluyla yapılan

²⁰⁵ “...Ortaklara ödenmeyen pay bedelleri ilan yoluyla istenebilir ancak ilan suretiyle değil de ortaklara taahhütlü mektupla çağrı da bulunulması da yeterli olacaktır.” ...Bununla birlikte 406. Maddede yazılı olduğu şekilde ilan suretiyle değil de ortaklara taahhütlü mektupla çağrıda bulunulması halinde tebliğ edilen bu çağrı, gazetede ilandan daha kuvvetli bir bildirme yolu olduğundan bununda geçerli olduğunu kabul etmek gerekir...” Yar.11.HD 14.05.2015 tarihli ve E.2014\10338, K.2015\6915 sayılı kararı. (Kır, s.480.)

²⁰⁶ “...pay borcunun ödenmemesi halinde, TTK’nın 407’nci maddesinde ön görülen seçeneklerden hangilerinin uygulanacağını açık ve seçik biçimde belirtmesi gerekir. Bu açıklığı içermeyen uyarılar geçersizdir...” Yar.11.HD 03.06.1982 tarih ve E.2121 K.2676 sayılı kararı.(Eriş, s.2503)

²⁰⁷ Teoman, Yaşayan Ticaret Hukuku, s.95.

²⁰⁷ Göle, s.121.

iharlarda ise ihtarın ilan edildiği gün başlangıç tarihidir. Eğer Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılan ilan ile esas sözleşmede öngörülen şekilde yapılan ilan ve şirketin internet sitesinde yapılan ilan aynı gün yapılmamışsa en son yapılan ilan tarihi ihtarın süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

Ayrıca kanunda belirtilen bir aylık süreden anlaşılması gereken bir aydır otuz gün değildir. Burada TBK m.92/3 uygulama alanı bulur.

Son olarak eğer ki payları temsilen hisse senedi çıkarılmışsa ıskat edilen pay sahibinin iptal edilen hisse senetlerini yönetim kuruluna iade etmesi gerekmektedir²⁰⁸. Bu yüzden böyle bir durumda da ihtarda, ödeme yapılmadığı takdirde söz konusu hisselerin şirkete iade edilmesi gerektiği belirtilmelidir.

²⁰⁸ Göle, s.124.

BÖLÜM III

ISKAT KARARI VE ISKAT KARARININ SONUÇLARI

3.1. ISKATIN UYGULANMA ZAMANI

TTK m.335 “Anonim şirket kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur” hükmüne göre anonim şirketlerin kuruluşunun tescile bağlanmadığı görülmektedir. Fakat şirketin tüzel kişilik kazanması için ticaret siciline tescili gereklidir(TTK m.355/1). Şirketin kurulduğu dönemle tescil edildiği dönem arasında kalan zamana ön anonim şirket ilişkisi söz konusu olur.

Anonim şirketlerde kuruluş aşamasında yani tescil gerçekleşmeden önce pay mevkileri oluşmadığından dolayı ıskatın uygulanması mümkün değildir²⁰⁹. Çünkü pay, sermaye artırımın tescili ya da anonim şirketin kuruluşunun tescili ile varlık kazanır. Dolayısı ile ıskat da paylara uygulanan bir yaptırım olduğundan dolayı uygulama alanı bulamaz.

Tasfiye aşamasında ise ıskatın uygulanabilirliği ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Tasfiye aşaması şirketin sona ermesi durumunda karşı karşıya kaldığı bir süreçtir. Bu süreçte şirketin aktiflerini satma borçlarını ödeme gibi yapılması gereken işlerini tasfiye memurları yerine getirir. Dolayısı ile tasfiye aşamasında sermaye koyma borcunun ödenmesi talep etme yetkisi tasfiye memurlarında olacaktır. TTK m.542/1-a’da tasfiye memurlarına pay bedellerinin ödenmemiş olan kısımlarını tahsil etme yetkisi verilmiştir. Ancak TTK m.542/1-b hükmünde de tasfiye memurlarına tasfiyenin gerektirmediği yeni bir işlem yapamayacağı belirtilmiştir. Doktrinde de TTK m.542/1-b hükmünden yola çıkarak ıskatın tasfiye amacıyla bağdaşmadığı bu yüzden de ıskatın tasfiye aşamasında uygulanamayacağı savunulmaktadır²¹⁰. Tasfiye aşamasına girmiş ve TTK m.533/2 gereği ticaret unvanına “tasfiye halinde” eklenmiş olan bir şirkete yeni pay sahibi bulabilmek imkânsıza yakın olduğu için tasfiye durumunda ıskatın

²⁰⁹ Ekinci, s.158; Değirmenci, s.35; Göle, s.115; Karşı görüş, Çelik, s.111-113;Bahtiyar, s.274, Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.638.

²¹⁰ Ekinci, s.160; Değirmenci, s.35; Bilgili/Demirkapı, s.382; Göle s.115; Karşı görüş için Çelik, Anonim Şirketlerde Çıkarma, s.113.

uygulanmaması gerekmektedir. Bu durumda ıskatın yerine icra takibi yoluna başvurulması daha isabetli olacaktır²¹¹.

3.2. ISKAT KARARI

3.2.1. Yetkili Organ

Sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen pay sahibine hangi yaptırımın uygulanacağı ile ilgili karar yetkisi yönetim kurulundadır. Dolayısıyla ıskat kararının verilmesi ve ıskat prosedürünün uygulanması yetkisi yönetim kuruluna aittir²¹². Fakat bu yetkinin esas sözleşmeyle genel kurula bırakılıp bırakılmayacağı tartışmalıdır. Bazı yazarlar genel kurulun yetkilendirildiği durumlarda yönetim kurulunun ıskat kararı olarak genel kurulun onayına sunması gerektiği görüşündedirler²¹³. Ancak doktrinde genel olarak bu görüşün aksi savunulmaktadır. Yani ıskat prosedürünü uygulama yetkisi yönetim kuruluna aittir ve bu yetki esas sözleşmeyle genel kurula devredilemez²¹⁴. Türk Ticaret Kanunu m.481'in gerekçesinde ödemeye çağrının mutlaka yönetim kurulu tarafından yapılacağı belirtilmiş olup buradan çıkışla da pay sahibinin ödemeye çağrısıyla başlayan ve temerrüde düşen pay sahibine çeşitli yaptırımların uygulanmasıyla sona eren prosedürü uygulama yetkisi yönetim kurulundadır diyebiliriz.

3.2.2. Kararın Şekli

ıskat kararının diğer yönetim kurulu kararlarından şekil olarak farkı yoktur. Türk Ticaret Kanunu m.390'da belirtildiği gibi yazılı olmak zorunda olup ayrıca söz konusu karar imzalı bir tutanakla tespit edilmelidir. Kendisi hakkında ıskat kararı alınan üyenin ya da üyelerden birinin toplantı tutanağını imzalamaktan kaçınması durumunda, durum tutanağa geçirilir daha sonra imzadan kaçınan üyeye yazılı olarak bildirilir²¹⁵.

²¹¹ Değirmenci, s.36.

²¹² "...ıskat prosedürünü uygulama konusunda yetkinin yönetim kuruluna ait olup, bu yetkinin devredilemez yetkilerden olduğu..." Yar.11.HD 28.11.2019 tarihli 2018/2214E., 2019/7637 K. sayılı kararı (www.uyap.gov.tr)

²¹³ Doğanay, s.1224,1225; Göle, s. 118 dn: 166.

²¹⁴ Domaniç, s.527; Değirmenci, s.38; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N.1060a.

²¹⁵ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.215.

Yönetim kurulunun toplanmasının olanaksız ya da çok güç olduğu durumlarda, toplantı yapmaksızın ıskat kararı alınabilir²¹⁶.

3.2.3. Karar Alınması

Temerrüde düşen pay sahibinin paylarının ıskat edilebilmesi için öncelikle yönetim kurulunca pay sahibine ödeme yapması için verilen bir aylık sürenin dolması ve bu sürenin dolması sonucunda yönetim kurulunun toplanması ve ıskat kararı alması gerekir. Ancak yönetim kurulu yukarıda belirtilen şartların oluşmasına rağmen ıskat kararı almak zorunda değildir²¹⁷. Ancak *Mehmet HELVACI* sermaye koyma borcunun yerine getirilmesinde temerrüde düşülmesi halinde yönetim kurulunun ıskat usulünü başlatması gerektiğini aksi halde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu olacağını ileri sürmektedir²¹⁸ ancak doktrindeki genel görüş bunun tam tersidir²¹⁹. Sonuç olarak ıskat yaptırımı uygulamaya başlanmış olsa bile yönetim kurulu bu uygulamayı bırakıp diğer yollara başvurabilir²²⁰. Ancak yönetim kurulunun ıskat kararını alıp bunu ilgili pay sahibine bildirmesine müteakip kararından dönemez²²¹.

Yargıtay ise yönetim kurulunun sermaye koyma borcunu ödemeyen ortağa karşı icra takibi ya da ıskat uygulayabileceğini eğer bu yaptırımlardan birisini uygulamaması durumunda azınlık pay sahiplerinin mahkemeye başvurarak ıskat prosedürünün uygulanmasını isteyemeyeceği sadece azınlığın yönetim kurulu üyelerine karşı Türk Ticaret Kanunu m.553 gereği sorumluluk davası açabileceğini hükmetmiştir²²².

²¹⁶ Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması (TTK m.330,f.2)”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim-Cilt 2 1982-2001, İstanbul, Beta, 2001 s.487.

²¹⁷ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.222.

²¹⁸ Helvacı, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2 Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2001, s.53.

²¹⁹ Değirmenci, s.6; Yılmaz s.56.

²²⁰ Göle, s.123.

²²¹ Göle, s.133.

²²² “...Yönetim kurulunun şirketin hak ve menfaatleri doğrultusunda sermaye borcunu ödemeyen ortak hakkında icra takibi yapabileceği gibi ıskat usulünü de uygulayabileceği, yönetim kurulu ıskat veya sermayenin ödenmesi konusunda herhangi bir işlem yapmamışsa azınlık pay sahiplerinin mahkemeye başvurarak ıskat prosedürünün uygulanmasını isteyemeyeceği, azlığın hakları arasında yönetim kurulunu ıskat konusunda toplantıya çağırma ve karar almasını sağlama hak ve yetkisinin bulunmadığı, herhangi bir ortak sermaye koyma borcunu yerine getirmemiş ise azınlık pay sahibinin yapabileceğinin 6102 sayılı TTK'nın 369. Maddesi kapsamında görevini özenle ve şirketin menfaatlerine dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altında bulunan yönetim kurulu üyelerine, TTK'nın 553. Maddesine göre kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurları ile ihlal ettikleri iddiasıyla sorumluluk davası açmaktan ibaret olduğu...” Yar.11.HD 28.11.2019 2018/2214 E., 2019/7637 K. sayılı kararı (www.uyap.gov.tr)

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulunun ıskat kararını hangi süre zarfında alacağıyla ilgili bir düzenleme yapılamamıştır. Ancak bu konuda bir düzenleme olmaması yönetim kuruluna keyfi bir tutum sergileme imkanı vermez²²³. İskat kararı pay sahibine sermaye koyma borcunu ödemesi için verilen 1 aylık sürenin dolmasına müteakip en erken bu 1 aylık sürenin sona erdiği günü takip eden gün alınabilir²²⁴. Ayrıca ıskat pay sahibini uzunca bir süre ıskat tehdidiyle karşı karşıya bırakmamak için ıskat kararının ödeme için verilen 1 aylık sürenin tamamlanmasını müteakip makul bir süre zarfında alınması gerekmekte olup bu süre aşırı derece geciktirilmemelidir²²⁵.

3.2.4. Kararın Hukuki Niteliği

Yönetim kurulu ıskat kararını Türk Ticaret Kanunu m.482 ve 483'te belirtilen esaslara göre almalıdır. Aksi takdirde alınan ıskat kararı hiçbir hukuki sonuç doğurmaz. İskat mutlaka yönetim kurulunun bu yönde karar alması ile gerçekleşir. Pay sahibi kendisine verilen süre içerisinde ödeme yapmaması halinde ıskat kendiliğinden gerçekleşmez; yönetim kurulu mutlaka karar almalıdır²²⁶. İhtarla, pay sahibine ödeme yapmadığı takdirde ıskat edilmiş sayılacağı bildirilse dahi karar alınmadığı sürece sonuç değişmez.

İskatın sonuçlarının doğurabilmesi için mütemerrid pay sahibine ulaşması gerekmektedir. İskat kararı yönetim kurulunca tek taraflı olarak alınan bir karar olup pay sahibinin rızasının alınmasına gerek bulunmamaktadır. İskat kararı pay sahibi ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkiyi sonlandırdığı için bozucu yenilik doğuran bir karardır ve tek taraflı bir hukuki işlemdir²²⁷. Bu yüzden şartta bağlanması mümkün değildir.

3.2.5. İskat Kararının Pay Sahibine Bildirilmesi

İskat kararının pay sahibine bildirilmesi gerektiği kanunda yazmamaktadır. Ancak doktrinde de belirtildiği üzere, tüm yenilik doğuran haklar gibi ıskat kararının da muhatabına yani pay sahibine bildirilmelidir. Yönetim kurulunca ıskat kararının alınması, ilgili paylarla ilgili pay sahipliğinin ortadan kalktığı anlamına gelmez; ıskat

²²³ Başbuğoğlu, s.624.

²²⁴ Göle, s.123.

²²⁵ Göle, s.123; Battal, s.56.

²²⁶ Değirmenci, s.53.

²²⁷ Göle, s.123; Değirmenci, s.53.

kararının mutlaka pay sahibine ulaşması gerekir. Ancak ıskat kararının pay sahibine ulaşmasıyla ıskat hüküm ve sonuçları doğar. Dolayısıyla ıskat kararı alındıktan sonra karar pay sahibine ulaşmadan önce ıskat edilecek pay sahibi temerrüde konu olan pay bedelini ödeyerek ıskat kararının hüküm doğurmasına engelleyebilir²²⁸. İskat kararı alınıp kararın ilgili pay sahibine ulaşmadığı durumlarda henüz ıskatın hüküm ve sonuçları doğmadığı için pay sahibince yapılan ödemeler yönetim kurulunca kabul edilmelidir. Eğer ödemeler kabul edilmeyip ıskat yoluna gidilirse karar geçerliliğini kaybedeceği gibi ayrıca yönetim kurulunun sorumluluğu yoluna da gidilebilecektir.

3.3. ISKAT KARARININ SONUÇLARI

Sermaye koyma borcunun zamanında yerinde getirilmemesinin sonucunda uygulanan en ağır yaptırım ıskattır. İskat haricindeki diğer yaptırımlar incelendiğinde mütemerrit pay sahibi için maddi sonuçlar doğuran yaptırımlar olduğu görülmektedir. İskat ise diğer yaptırımlardan farklı olarak maddi sonuçlar doğurmasının yanında pay sahibinin şirketteki hukuki durumunu da değiştiren bir takım sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçlardan en ağırı ise pay sahibinin temerrüde konu olan paylar üzerindeki hâkimiyetinin ve haklarının sonlanmasıdır.

3.3.1. İskatın Pay Sahibi Açısından Sonuçları

3.3.1.1. Pay Sahipliğinin Kaybedilmesi

İskatın pay sahibi bakımından en önemli sonucu temerrüt konusu paylarla ilgili pay sahipliğinin ve ondan kaynaklanan hakların sona ermesidir. İskat kararı temerrüde konu olan paylar üzerinde olumsuz etki yaratmaz. Yani ıskat kararı sonucu temerrüde konu olan paylar şirkette devamlılığını sürdürür. Çünkü ıskat karardan etkilenen pay sahipliği sıfatıdır²²⁹. Kanun'un 482/2'nci maddesinde ki "*mütemerrit pay sahibinin iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından mahrum edilmesi*" cümlesinden de anlaşılacağı üzere ıskatın pay sahibi açısından doğurduğu en önemli iki sonuçtan ilki pay sahipliği haklarını kaybetmesi ikincisi ise pay bedellerine mahsuben gerçekleştirmiş olduğu ödemelerini kaybetmesi yani geri alamamasıdır.

²²⁸ Başbuğoğlu, s.624; Değirmenci, s.55; İmregün, Kara Ticaret Hukuku, s.394.

²²⁹ Göle, s.126; Şenocak, s.281.

İkinci sonucun gerçekleşmesi sadece bedelleri tamamen ödenmemiş paylar için söz konusudur. Bedeli tamamen ödenmiş paylar bakımından pay sahipliği sıfatı sona ermez.

Pay sahipliği sıfatı ıskat kararının alınmasıyla değil bu kararın pay sahibine ulaşmasıyla sona erer. Bu nedenle ıskat kararı pay sahibine ulaşıncaya kadar pay sahipliği sıfatından doğan haklar devam eder ve kullanılabilir. Bu süre zarfında mütemerrit pay sahibi genel kurula katılabilir ve oy kullanabilir. İskat prosedürü devam ettiği sürece oy hakkının sınırlandırılması mümkün olmayıp pay sahipliği sıfatı devam ettiği sürece de devam eder. Ayrıca denetleme, bilgi edinme ve iptal davası açma hakları da pay sahipliği sıfatı sona erene kadar kullanılır. Ancak ıskat yaptırımıyla karşı karşıya kalan pay sahibinin iptal davası açabilmesi için iptal davası sürecinde ıskat kararı alınmamış olması gerekir²³⁰.

3.3.1.2. Yapılan Kısmi Ödemelerin ve Bu Ödemeler Sonucu Kazanılan Hakların Kaybedilmesi

İskat yaptırımının pay sahibi açısından diğer bir sonucu da pay sahibinin ilgili paylara ilişkin önceden yapmış olduğu ödemelerden yoksun bırakılmasıdır. Pay sahibi ilişkisinin kesildiği payların bedellerine mahsuben yaptığı ödemeleri geri alamaz; bunu sebepsiz zenginleşme dahil hiçbir hukuki sebebe dayandıramaz²³¹.

Yönetim kurulunun kısmi ödemeleri pay sahibine iade etmek ya da etmemek konusunda takdir yetkisi bulunmamaktadır. Pay sahibince yapılan kısmi ödemeler ile payın satışı sonucu elde edilen miktar, bakiye sermaye borcunun ödenmesinde kullanılır. Elde edilen miktar sermaye koyma borcunu kapatmaya yetmezse mütemerrit pay sahibinin sorumluluğu devam eder. Ancak elde edilen miktar sermaye koyma borcundan fazla olursa fazla olan miktar Türk Ticaret Kanunu m.519/2-b’de belirtildiği üzere kanuni yedek akçe olarak ayrılır²³². Mütemerrit pay sahibi hiçbir hukuki sebebe dayanarak sebepsiz zenginleşme dahil bu fazlalığı talep edemez. Aynı şekilde şirkette,

²³⁰ İptal davası açılabilmesi için pay sahibinin en azından davanın açıldığı tarihte pay sahipliği sıfatını taşıması gerekir.(KENDİGELEN Abuzer, “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay sahipliği Sıfatının Cüz’i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi” Prof.Dr. Hayri DOMANİÇ’e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt1, İstanbul, 2001, s.308).

²³¹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2,N. 1073.

²³² TTK 519/2-b hükmüne göre “İskat sebebiyle iptal edilen pay senetlerinin bedeli için ödenmiş olan tutardan, bunların yerine verilecek yeni senetlerin çıkarılma giderlerinin düşülmesinden sonra kalan kısmı kanuni yedek akçeye eklenir” Burada dikkat edilmesi gereken nokta ortaya çıkan fazlalığın tamamı kanuni yedek akçe olarak ayrılmamakta olup iptal edilen hisse senetlerinin yerine çıkarılan yeni senetlerin çıkarılma giderleri düşüldükten sonra kalan miktarın kanuni yedek akçe olarak ayrılmasıdır.

yönetim kurulu kararı ya da esas sözleşmeyle söz konusu bu fazlalıktan feragat edemez²³³.

Iskat yaptırımının uygulanması sonucunda pay sahibi sadece yaptığı kısmi ödemelerden yoksun bırakılmaz aynı zamanda yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından da yoksun kalır. Pay sahibinin yapmış olduğu kısmi ödemeler sonucu doğan en önemli hak ise kar payı alma hakkıdır. Iskat yaptırımının uygulanmasıyla, pay sahibi tarafından kar payı talep etme hakkı kaybedilir. Ancak bu durum pay sahibinin ıskatın uygulanmasından önce muaccel hale gelmiş ödemelerini talep hakkını ortadan kaldırmaz. Öte yandan anonim şirket de ıskat kararından önce ödemiş olduğu kar paylarını geri isteyemez²³⁴. Iskatın uygulanmasından önce muaccel hale gelmiş kar payları bakiye sermaye koyma borcu ile takas edilebilir²³⁵.

3.3.1.3. Pay Sahibinden Temerrüt Faizi ve Cezai Şartın İstenebilmesi

Iskat edilen pay sahibine cezai şartın ve gecikme faizinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu kanunda açıkça belirtilmediğinden dolayı tartışmalıdır. Doktrinde de bu konuda maalesef fikir birliği yoktur. Bazı yazarlar ıskatın uygulanması halinde pay sahibinden gecikme faizi istenebileceğini ileri sürmektedir²³⁶. Bu görüşe karşı olarak ıskatla beraber gecikme faizinin istenemeyeceği savunulmaktadır²³⁷. Yargıtay ise ıskat edilen pay sahibinin temerrüt faizi ödemekle yükümlü tutulması gerektiği görüşünde olmakla birlikte temerrüt faizinin de pay sahibinin temerrüde düştüğü andan şirketin pay senetlerini satması gerektiği zamana kadar geçen süreçte işletilmesi gerektiğine karar vermiştir²³⁸.

Iskatla birlikte cezai şartın da uygulanıp uygulanamayacağı konusu da tartışmalıdır. Doktrinde bazı yazarlar ıskatla birlikte cezai şartın uygulanamayacağını

²³³ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1073.

²³⁴ Şenocak, s.283.

²³⁵ Göle, s.126.

²³⁶ Değirmenci, s.61; İkinci, s.191.

²³⁷ Göle, s.119.

²³⁸ "...Davacı ortaklık ana sözleşmesinin eski 13 ve yeni 11'inci maddesi, TTK'nın 407/2'nci maddesinde yer alan seçimlik hakları kullanmayı ortaklık için zorunlu hale getirmiştir. Davalı, apel borcunu ödemesi gereken gündün itibaren TTK'nın 141 ve 407/1'inci maddeleri ve ana sözleşmenin 11'inci maddesi hükümleri gereğince temerrüt faizi ödemekle yükümlü ise de bu yükümlülük ana sözleşmenin eski 13 yeni 11'inci maddesi hükümleri uyarınca davacı ortaklığın pay senetlerini satması gereken zamana kadar olan süre ile sınırlı olarak devam edeceğinden davacının bu süreden fazlası için temerrüt faizi isteyebilmesi objektiflik kuralı ile bağdaşmaz....yukarıda belirtilen süre için faiz tahakkuk edecek faiz saptanarak, bundan, sermayeden ödenen miktar indirildikten sonra artan olursa, onun davalıdan tahsiline karar verilmesi..." Yar.11.HD 17.04.1978 tarihli ve E. 1983 K.2023 sayılı kararı (Eriş, s.2497)

savunurken²³⁹ bazı yazarlar ise ıskat prosedürüne başvurulmanın cezai şart talep edilmesine engel olmayacağını savunmaktadır²⁴⁰.

Sermaye koyma borcunu yerine getirmeyerek temerrüde düşen pay sahibine karşı, aynı amaca hizmet eden yaptırımlardan aynen ifa, ıskat ya da cebri icra aynı anda uygulanamaz. Çünkü söz konusu bu yaptırımların amacı sermaye koyma borcunun yerine getirilmesini sağlamaktır. Ancak gecikme faizi ve cezai şartın amacı pay sahibinin sermaye koyma borcunu yerine getirmeyerek şirkete verdiği zararın teminine yöneliktir. Yani aynen ifa, cebri icra ve ıskatın sermaye koyma borcunun temini amacına hizmet ederken gecikme faizi ve cezai şart ise sermaye koyma borcunun temin edilememesi sonucu ortaya çıkan zararın karşılanması amacına hizmet eder. Bu yüzden ıskatla birlikte cezai şart da gecikme faizi de uygulanabilir. Bunların uygulanmamasına dair kanunda da herhangi bir engel bulunmamaktadır. Aksini düşündüğümüzde yani ıskatla birlikte cezai şart ya da gecikme faizinin uygulanamazsa, sermaye koyma borcu karşılanırsa bile ortaya çıkan zararların nasıl karşılanacağı sorusu ortaya çıkar. O zaman da geriye tek seçenek şirketin zararını karşılayabilmesi için tazminat davası seçeneği kalır. Tazminat davasında da borçlunun kusurlu olması yani sermaye koyma borcunda temerrüde düşen pay sahibinin kusurlu olması gerekmektedir. Eğer pay sahibinin kusuru yoksa tazminat davası açılmaz ve şirket de zararını tanzim edemez. Bütün bu anlatılanlar ışığında ıskatla birlikte cezai şartında uygulanmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Cezai şartın ıskat kararıyla birlikte uygulanamayacağını varsayarsak cezai şartın aynen ifa ve icra takibiyle de uygulanamayacağı sonucuna ortaya çıkar. Zira söz konusu müesseselerin amacı ortak olup sermaye koyma borcunun tahsil edilmesini sağlamaktır. O yüzden cezai şartı uygulanmasında söz konusu yaptırımlar arasında farklılık yaratılmasını gerektirecek bir durum yoktur. Eğer cezai şartın ıskat kararıyla birlikte uygulanamayacağı varsayılırsa cezai şartın aynen ifa ve icra takibiyle de uygulanamayacağı yani cezai şartın hiçbir şekilde uygulanamayacağı sonucuna varılır. Bu da cezai şartın uygulanmasının imkansız hale gelmesi demektir. Bu yüzden ıskatla birlikte cezai şartın uygulanmasında engel bulunmamaktadır.

²³⁹ Ekinci, s.192; Değirmenci, s.62; Göle, s.113. Ancak Göle esas sözleşmede ıskat halince cezai şartın uygulanacağı yazılıysa ıskatla birlikte cezai şartın uygulanacağı görüşündedir.

²⁴⁰ Çelik, s.166.

İskatla birlikte cezai şartın da uygulanabileceğini yukarıda açıklamıştık. Ancak cezai şartın uygulanabilmesi için esas sözleşmede bunun belirtilmiş olması gerekmektedir. Eğer cezai şartla ilgili esas sözleşmede bir düzenleme bulunmuyorsa cezai şart uygulanamaz. Cezai şartın uygulanabilmesi için ayrıca Türk Ticaret Kanunu m.483'e göre mütemerrit pay sahibine ihtarda bulunulur, bu ihtarda mütemerrit pay sahibinin temerrüde konu olan tutarı bir ay içerisinde ödemesi, aksi halde ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceği belirtilir. Söz konusu kanun maddesinde de anlaşılacağı üzere cezai şartın uygulanabilmesi için esas sözleşmede düzenleme olması gerekmekte ve pay sahibine ihtarda²⁴¹ bulunularak bir aylık süre zarfında ödeme yapılamaması gerekmektedir.

3.3.2. İskatın Şirket Açısından Sonuçları

Sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesi durumunda ıskat kararının alınması temerrüde konu olan paylar üzerinde olumsuz etki yaratmaz. Söz konusu paylar ıskat kararına rağmen hukuken varlığını sürdürürler²⁴². Zira ıskat kararından etkilenen pay değil paylar üzerindeki pay sahipliği sıfatıdır. Yani ıskat kararı sonucu sermaye miktarında değişiklik olmaz. Ayrıca ıskat edilen pay sahibinin yapmış olduğu kısmi ödemeler de iade edilmediği için şirket mal varlığında da herhangi bir değişiklik olmaz. İskat sonucu sahipsiz hale gelen paylar üzerindeki haklar geçici olarak anonim şirkete geçer²⁴³. Anonim şirkete geçen söz konusu paylar da yönetim kurulu tarafından başkasına satılır. Burada önemli olan yönetim kurulunun biran önce payları başkasına satıp, sermayenin yerine konulmasıdır. Çünkü anonim şirketin ıskata maruz kalan paylara sürekli olarak sahip olması söz konusu olamaz ve ıskatın amacıyla da bağdaşmaz. Yani buradan ıskatın tamamlanmasından sonra ıskata maruz kalan paylarla ilgili yönetim kurulunun sahip olduğu tek yetkinin, bu paylara pay sahibi bulmak ve payın satışını gerçekleştirmek olduğunu söyleyebiliriz.

İskata maruz kalarak sahipsiz hale gelen payların genel kurulun toplantı yeter sayılarının hesabında göz önüne alınıp alınmayacağı konusu da tartışmalı olmakla

²⁴¹ Mütemerrit pay sahibine ihtar ticaret sicil gazetesi ile esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde ilan yoluyla şirketin internet sitesinde de yayımlanacak bir mesajla yapılır.

²⁴² Göle, s. 126; Teoman, Yaşayan Ticaret Hukuku, s.89; Şenocak, s.281.

²⁴³ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N. 1068.

birlikte doktrindeki genel görüş toplantı yeter sayılarının hesabında sadece tedavüldeki payların esas alınacağıdır²⁴⁴.

Karar yeter sayıları toplantıda hazır bulunan oylara göre belirlendiğinden dolayı (TTK m.418, TTK m.422) söz konusu paylar karar yeter sayısından hiçbir koşulda indirgenemez.

İskatın ortaklık açısından tartışmalı bir diğer sonucu da ıskat edilen payların ıskat edilen ortağa yeniden satılıp satılmayacağıdır. Bazı yazarlar şirketin menfaatine aykırı olmadığı sürece ıskata maruz kalan payların eski pay sahibine satılabileceğini belirtmektedir²⁴⁵. Konuyla ilgili yönetim kurulu söz konusu payların satışında serbestliğe sahip olmasına rağmen şirketinde menfaatlerini göz önünde tutmalıdır. Kendisine iki defa çağrı yapılmasına rağmen ödeme yapmayarak şirketi zarara uğratan pay sahibine, yönetim kurulu böyle bir hak tanımamalıdır. Ayrıca ıskata maruz kalan pay sahibi ıskattan sonra yapılacak pay satışında payları itibari değerinin altında alabilir bu da ıskatın düzenlenme amacına ters düşer.

3.3.3. İskat Edilen Pay Sahibinin Sorumluluğu

Türk Ticaret Kanunu m.483/3 “*Mütemerrit pay sahibi, yeni pay sahibinin ödemelerinden açık kalan tutar için şirkete karşı sorumludur*” biçiminde bir düzenlemeyle, ıskata maruz kalmış pay sahibini, pay bedelinin tamamen ödenmeyen kısmından sorumlu tutmuştur. Hükümde açık kalan tutardan kastedilen ıskat edilen pay sahibinin yoksun bırakıldığı kısmi ödemeler ile payların değerlendirilmesi sonucu elde edilen bedelin toplamının pay bedelini karşılamayan miktarıdır.

İskat yaptırımı uygulanmasına rağmen sermaye koyma borcu kapanmamış olabilir. Sermaye koyma borcu payın itibari değerine göre hesaplanır. Anonim şirketler itibari değerinden aşağı bedelle pay çıkaramaz (TTK m.347). Ancak ıskat yaptırımı sonucu yönetim kurulu payı itibari değeriyle ya da daha düşük bir değerle satabilir. Bu

²⁴⁴ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.279; Karşı görüşü savunan Değirmenci toplantı yeter sayılarının kanunda açıkça esas sermaye göre saptanmış olması karşısında, sahihsiz hale gelen paylarında yeter sayıların hesabında göz önünde bulundurulacağı, diğer bir deyişle toplantı yeter sayısı hesaplanırken esas sermaye miktarından indirilmeyeceği görüşündedir. (Değirmenci, s.63)

²⁴⁵ Battal, s.58; Şenocak, s.286.

durumda da sermaye koyma borcu kapanmayabilir. Bu durumda açık kalan kısım için mütemerrit pay sahibinin sorumluluğu devam eder²⁴⁶.

Bazı durumlarda ıskata maruz kalan pay sahibinin yanında selefleri de sermaye koyma borcunun ödenmeyen kısımlarından sorumlu olabilir. Seleflerin bakiye sermaye koyma borcundan sorumlu olabilmeleri için Türk Ticaret Kanunu m.501/2 gereği payı taahhüt etmiş olması gerekmektedir. Ayrıca m.501/2 gereğince şirketin kuruluşu veya esas sermayenin arttırılması tarihinden itibaren 2 yıl içinde şirket iflas etmiş ve payı (hisse senedini) iktisap eden kimse paydan doğan haklardan yoksun bırakılmışsa (ıskata maruz kalmışsa) payı devreden kişinin yani selefin sorumluluğu devam etmektedir. Ancak burada payı devreden kişinin şirketin kurulması veya esas sermayenin arttırılmasında iştirak taahhüdünde bulunan kimse olması gerekmektedir(TTK m.501/2). Eğer pay bu kişilerden devralındıktan sonra bir başka kişiye devredilmişse aradaki seleflerin sorumluluğu yoluna gidilmez²⁴⁷ (TTK m.501/3). Söz konusu düzenleme Türk Ticaret Kanunu'yla birlikte getirilmiştir. 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu m.414'e göre bu durumda seleflerin sorumluluğu yoluna gidilebiliyordu.

²⁴⁶ Göle, s.128.

²⁴⁷ Almanya Paylı Şirketler Kanununda da seleflerin hisse senedinin devrinin pay defterine kaydedilmesinden itibaren iki yıllık bir süreyle sorumlu olacakları kabul edilmiştir.(Göle s. 60 dn 135)

BÖLÜM IV

ISKATIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ VE BUNA KARŞI BAŞVURULABİLECEK HUKUKİ YOLLAR

4.1. ISKATIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

Türk Hukukunda hükümsüzlük durumları yokluk, butlan ve iptal olarak düzenlenmiştir. Hükümsüzlük kavramı yokluk butlan ve iptali de kapsayan bir üst kavramı ifade eder. Hukuki işlemin yokluğunda ve butlanında yapılan işlemin ve sonucunun en baştan itibaren geçersiz olması sonucu ortaya çıkar. İptal de ise hukuku işlem mahkemece verilecek iptal kararının kesinleşmesi anına kadar geçerliliğini korur.

Iskat edilen pay sahibi temerrüde konu olan paylar üzerindeki pay sahipliğini kaybederek ağır bir yaptırımla karşılaşır. Bu şekilde ağır bir yaptırımın geçerli olabilmesi için ıskat kararının öncelikle kanunun emredici hükümlerine ve esas sözleşmeye uygun bir şekilde alınmış olması gerekmektedir. Eğer ıskat kararı kanunun emredici hükümlerine ya da esas sözleşmeye uygun olmayan bir biçimde alınmışsa kararda, yokluk, butlan ya da iptal söz konusu olabilir.

Iskat kararı bir yönetim kurulu kararı olması sebebiyle yönetim kurulunun, kanunun emredici hükümlerine ve esas sözleşmeye aykırı bir şekilde ıskat kararı alması yönetim kurulunun sorumluluğuna sebep olur²⁴⁸. Yönetim kurulunca haksız bir şekilde ıskat edilen pay sahibi tazminat talebinde bulunabilir²⁴⁹.

Iskatın herhangi bir aşamasında ortaya çıkan hükümsüzlük, bütün işlemlerin yeniden yapılmasını gerektirir; sadece hükümsüz işlemin tekrar yapılması ve ıskatın uygulanması mümkün değildir²⁵⁰.

²⁴⁸ İmregün, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları, Prof.Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, Beta Yayınları, İstanbul, 2001, s.290.

²⁴⁹ Steiger, s.197.

²⁵⁰ Değirmenci, s.83.

4.1.1. Yokluk

Yokluk bir hukuki işlemin kurucu unsurlarının olmaması durumudur²⁵¹. Bir hukuki işlemin kurucu unsurlarının olmaması işlemin unsurlarında eksikliğe yol açar ve işlemi yokluk ile sakat hale getirir. Yok sayılan işlem, hiç doğmamış sayılır ve hukuki bir sonuç doğurması mümkün değildir.

Yönetim kurulu kararlarının yokluğuyla ilgili Türk Ticaret Kanunu'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak yönetim kurulu kararları bakımından karar yetersayısı ya da toplantı yetersayısı sağlanmadan alınan kararların yok hükmünde olduğu belirtilmektedir²⁵².

Yönetim kurulunun sorumluluk alanına giren ve yönetim kurulunun devredilmez yetki alanına giren bir konuda başka organın karar alması da yok hükmündedir²⁵³. Dolayısıyla ıskat kararı yönetim kurulunca alınmalı, kanuna ve esas sözleşmeye uygun olmalıdır. Eğer ıskat kararı yönetim kurulu dışında başka bir organ tarafından alınmışsa karar yok hükmündedir.

Yönetim kurulunca alınan ıskat kararı kanun ve esas sözleşme hükümlerine uygun olmalıdır. Yani yönetim kurulu toplantısında toplantı ve karar nisap sayılarına uyulmaması ya da yönetim kurulu toplantısına üyelerin çağrılmaması kararın yokluğu sonucunu doğurur²⁵⁴. Ancak yönetim kurulu üyelerinin tamamı toplantıya katılmamış, çağrılmamış olsalar bile toplantıya çağrılmayan üyeler sonradan alınan kararı imzalarsa yönetim kurulu kararının yokluğundan bahsedilemez²⁵⁵.

Sonuç olarak yok sayılan ıskat kararı hiç meydana gelmemiştir ve baştan itibaren hiçbir sonuç doğurmaz. Yokluk herkes tarafından ve süreye bağlı olmaksızın ileri sürülebilir²⁵⁶. Yönetim kurulu kararının yokluğunun tespiti davası menfaati olan

²⁵¹ Ayan, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7 Basım, Mimoza Basım, Konya, 2012 s.93

²⁵² Özkorkut, Korkut, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, SPK Yayınları No:41, Ankara, 1996, s. 92; Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.332.

²⁵³ Özkorkut, s.93.

²⁵⁴ Çelik, s.161 dn:378. (Yar.11.HD 17.12.1981 tarih ve E.5383, K.5479, Yar.11.HD 03.06.1982 tarih ve E.2121 K.2676, Yar.11.HD 11.06.1990 tarih ve E.798, K.4612 , 27.01.1992 tarih ve E.5237, K.344 sayılı kararları)

²⁵⁵ İmregün, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları, s.289.

²⁵⁶ Antalya, Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayımevi, İstanbul, 2015, s.96.

herkes tarafından bir süreye bağlı olmaksızın mahkemeden talep edilebilir²⁵⁷. Ayrıca yokluk mahkemece resen dikkate alınır.

4.1.2. Mutlak Butlan

Butlan bir hukuki işlemin geçerli olması için taşınması gereken şartları taşınamaması sonucu, hukuki işlemin en baştan itibaren hüküm ve sonuç doğurmaması şeklinde tanımlanabilir²⁵⁸. Türk Ticaret Kanunu'nda butlanın tanımı yapılmamış olmakla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinde mutlak butlana sebep olan durumlar düzenlenmiştir. Buna göre “*konusu kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olan veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür*” (TBK m.27). Kanun maddesinde geçen kesin olarak hükümsüzlükten anlaşılması gereken mutlak butlandır²⁵⁹. Yani iptal, mutlak butlan ve yokluğun bir üst kavramı olan hükümsüzlük değildir.

Türk Ticaret Kanunu m.391 ile yönetim kurulu kararlarının hangi durumlarda butlan olacağı düzenlenmiştir. Buna göre:

- Eşit işlem ilkesine aykırı olan²⁶⁰,
- Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,
- Pay sahiplerinin özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan veya güçleştiren,
- Diğer organların devredilmez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar batıldır.

Yukarıda TTK m.391'de belirtilen yönetim kurulu kararlarının butlan olduğu haller uygulamada en çok karşılaşılan durumlar olmakla birlikte sınırlı sayı kuralına tabi değildir²⁶¹. Ayrıca yönetim kurulu kararlarının butlanının tespitinde TBK m.27 kapsamında belirtilen mutlak butlan hükümlerine de her zaman başvurulabilir.

²⁵⁷ Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.161; Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.332.

²⁵⁸ Moroğlu, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Onikilevha Yayıncılık, 8.Baskı, İstanbul, 2017, s.30.

²⁵⁹ Kılıçoğlu, s. 92.

²⁶⁰ En çok rastlanan geçersiz yönetim kurulu kararları, eşitlik ilkesine aykırı olanlardır. Altaş, s. 308 dn:109.

²⁶¹ Turanlı, Hüsnü, Anonim Şirket Yönetim kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü, Gazi Üniversitesi Hukuk

Türk Ticaret Kanunu m.483'te ıskat yaptırımının uygulanmasına ilişkin prosedürler açıklanmıştır. Kanuna uygun bir ıskat karardan söz edebilmek için ıskat kararının m.483'te belirtilen şartları sağlaması gerekmektedir. Söz konusu şartlardan birinin veya bir kaçının eksik olması yani yerine getirilmemesi, söz konusu ıskat kararının geçersizliği sonucunu doğurur²⁶². Örneğin pay sahibine ödeme için yeniden çağrı yapılmadan, ihtar yapılmadan ya da bir aylık süre verilmeden ıskat kararı alınırsa pay sahibi söz konusu ıskat kararının butlan olduğunu mahkemeden talep edebilir²⁶³. Ayrıca yönetim kurulunca alınan ıskat kararının karar defterine geçirilmemesi veya kararın imzalanmaması da Türk Ticaret Kanunu m.390/4,5 gereği kararın geçersizliğine neden olur. Aynı şekilde m.391/1-a'da belirtilen eşit işlem ilkesine pay sahiplerinin ödemeye çağrılmasında aykırı davranılmışsa ıskat kararının geçersizliği söz konusu olabilir. Bu durumda pay sahibi ıskat kararına rağmen söz konusu paylar üzerinde sahip olduğu hakları korumaya devam eder.

Yargıtay'ca, sermaye borcunu ödemesi istenen aksi takdirde ıskat edileceği bildirilen ortağın şirketten alacağı olması durumunda ve sermaye taahhüdünün bu alacaktan mahsubuna muvafakat etmesi durumunda yönetim kurulunca alınan ıskat kararının batıl olduğuna ve hükümsüzlüğüne karar verilmiştir²⁶⁴.

ıskat kararının butlan olduğunun tespiti davası herhangi bir süreye ve zamanaşımına tabi değildir²⁶⁵. Yargıtay da yönetim kurulu kararlarının butlan olduğunun tespiti davasının her zaman açılabilirliğini belirtmiştir²⁶⁶. Yargıtay butlana dayalı tespit davası açma hakkının pay sahiplerinde olduğu görüşündedir²⁶⁷. Dolayısı ile ıskat kararının tespiti davası da sadece pay sahibince yapılabilir. Üçüncü kişiler ve şirket alacaklıları tespit davası açmamakla birlikte söz konusu kişiler ıskat karardan dolayı bir zarara uğramışlarsa şirkete karşı tazminat davası açabilirler.

Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Yıl 2013, s.952; Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.332.

²⁶² "...Anonim şirketlerde pay borcunun ödenmemesi nedeniyle ıskata ilişkin hükümler emredici niteliktedir. Bu nedenle TTK'nın 407 ve 408'inci maddelerinde öngörülen şekle aykırılık halinde ıskat sonucu doğmaz ve mütemerrit pay sahibi haklarını korur..." Yar.11.HD 03.06.1982 tarih ve E.2121, K2676 sayılı kararı (Eriş, s.2503)

²⁶³ TD 17.02.1968 tarih ve E.2494 sayılı karar (İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.163)

²⁶⁴ Yar.11.HD 01.03.2018 tarihli 2016/9461 E., 2018/1553 K. sayılı kararı. (www.uyap.gov.tr)

²⁶⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 2,N.1067b.; Ayhan\Çağlar\Özdamar, s.332; Yar.11.HD 14.06.1985 tarih ve E.2205 K.2894 sayılı kararı (Eriş, s.2503)

²⁶⁶ Yar.11.HD 15.10.1993 tarih ve E.4885 K.6526 sayılı kararı. (Turanlı, s.950 dn:53)

²⁶⁷ Yar. 11. HD 21.11.1988 tarih E.2484 K.7015 sayılı kararı. (Tekinalp/Poroy/Çamoğlu; Ortaklıklar Hukuku 1, N.534); Eriş, s.2484.

4.1.3. İptal Edilebilirlik

Hukuki İşlemin iptali dava yoluyla ya da kişinin kendi iradesiyle hukuki işlemin iptal edildiğini karşı tarafa bildirmesi ile gerçekleşebilecek hükümsüzlük hallerinden biridir²⁶⁸. Hukuki işlemin iptaline mahkemece karar verildiğinde kararın kesinleşmesi ile, bildirim yoluyla yapıldığında ise iptal beyanının karşı tarafa ulaşması ile gerçekleşir.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu kararlarının iptal edilebilirliğine yer verilmemiştir. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu m.391'in gerekçesinde de “*yönetim kurulu kararları iptal edilemez*” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Dolayısı ile kanun koyucunun, kanunda belirtilen istisnai haller (TTK m.192/2 ve m.460/5) dışında yönetim kurulu kararlarının iptaline karşı olduğu söylenebilir. Zira icra organı olan yönetim kurulunun şirketin olağan ticari faaliyetlerini ticari hayatın gereklerine uygun olarak yürütebilmesi engellenmiş olacak ayrıca hâkimin şirketin ticari kararlarına, sırlarına kabul edilmeyecek ölçüde karışması şirketin varlığı ile geleceğini tehlikeye düşürmesine neden olabilecektir²⁶⁹.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin genel bir düzenleme bulunmamakla birlikte sadece yönetim kurulunun kayıtlı sermaye sistemine ilişkin kararları aleyhine iptal davası açılabilmesine yönelik düzenlemeye yer verilmiştir (TTK m.460/5). Ayrıca bölünme ve tür değiştirme kararlarının yönetim kurulunca alınması durumunda da yönetim kurulu kararının iptali davası açılabilir (TTK m.192/2)²⁷⁰.

Ayrıca Sermaye Piyasası Kanunu m.18/6'da ve SPK m.93'de kayıtlı sermaye sistemini seçen anonim şirketlerde yönetim kurulu kararlarının iptaline dair düzenlemeler vardır. TTK m.460/5 ile SPK m.18/6 hükümleri arasındaki fark incelendiğinde iptal davası açma süresinin TTK'da bir ay, SPK'da ise 30 gün olarak düzenlendiği görülmektedir. SPK'da düzenlenen yönetim kurulunun kararlarının iptali düzenleyen maddeler özel ve istisnai nitelikte düzenlenmiştir. Söz konusu

²⁶⁸ Ayan, s.96.

²⁶⁹ Moroğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.225.

²⁷⁰ Ayrıca Sermaye Piyasası Kanunu'nda halka açık anonim şirketlerin bazı yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.(SPK m.18/6, 20/2)

düzenlemelerden yola çıkarak yönetim kurulu kararlarının iptalini genel bir kural olarak kabul etmek mümkün değildir²⁷¹.

Yönetim kurulu kararlarının genel kurul kararları gibi iptal edilip edilmeyeceğiyle ilgili doktrinde fikir birliği sağlanamamıştır. Konu İsviçre ve Alman hukukunda bile tartışmalı olmakla birlikte her iki hukukta da yönetim kurulu kararının iptal edilemeyeceği görüşü ağır basmaktadır²⁷². Aynı şekilde Yargıtay da bu konuda net bir görüş sergileyememiştir. Yargıtay kararları incelendiğinde bazı kararlarında yönetim kurulu kararlarına karşı dava açılmayacağını kabul etmiş olmakla birlikte son dönemde ağırlık kazanan görüşü “*yönetim kurulunun pay sahiplerinin kişisel haklarını ihlal eden kararlarına karşı iptal davası açılabileceği*” şeklindedir²⁷³. Yargıtay ıskat kararının da kişisel menfaatleri doğrudan ihlal eden bir karar olduğunu belirtmiş ve ıskat kararına karşı iptal davası açılabileceğini belirtmiştir²⁷⁴.

Doktrindeki genel görüş Kanun’da belirtilen istisnai düzenlemeler dışında yönetim kurulu kararlarının iptalinin talep edilememesi bunun yerine yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu yoluna gidilmesidir²⁷⁵. Çünkü Türk Ticaret Kanunu’nda yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin düzenleme bulunmamaktadır. Kanun koyucu tarafından düzenlenmeyen bir husus hakkında da genel kurul kararları ya da başka düzenlemelerle kıyaslama yapılması yanlıştır. Türk Ticaret Kanunu’nda genel kurul kararlarının yokluğu ve butlanına ait herhangi bir düzenleme bulunmazken genel kurul kararlarının iptali ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir(TTK m.445). Kanunda yönetim kurulu kararlarının iptal edilmesiyle ilgili genel kurul kararlarının iptaline herhangi bir atıf yapılamamıştır.

²⁷¹ Turanlı, s. 956.

²⁷² Moroğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.219; Karayalçın, Yaşar, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hangi Kararları Aleyhine Dava Açılabilir, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu 3, BTHKE Yayınları, Ankara, 1986, s.246.

²⁷³ “...Yönetim kurulunun sermaye artırımı kararında belirtilen pay bedeli ödeme sürelerini apel kararı ile değiştirmesi mümkün değildir. Yönetim kurulunun pay sahiplerinin kişisel haklarını etkileyen bu kararın iptali talep edilebilir...” 11. HD. 03.07.2013 tarihli E.15707/K.14176 sayılı kararı (www.uyap.gov.tr) ; “...Kural olarak yönetim kurulu kararına karşı iptal davası açılmaz. Ancak, pay sahiplerinin haklarını doğrudan doğruya ilgilendiren kararların iptali davası açılabilir...” Yar. 11. HD 05.04.1993 tarih ve E.1379/K.2195 sayılı kararı (Turanlı, s.956 dn:77); Aynı şekilde, “...Ortağın doğrudan doğruya kişisel yararlarını ortadan kaldıran yönetim kurulu kararlarının mahkemede iptali istenebilir...” Yar. 11 HD 20.10.1986 tarih ve E.4539/K.5426 sayılı kararı (Eriş, s.2495)

²⁷⁴ Yargıtay yönetim kurulunca verilen ıskat kararına karşı iptal davası açılabileceğini belirtmiş ve davada 3 aylık hak düşürücü sürenin aranmayacağına dair kararı onamıştır. (Yar.11.HD 27.03.1989 tarih ve E.4963 K.1937 sayılı karar), Çelik, s.164 dn:394.

²⁷⁵ Bilgili/Demirkapı, s.288; Moroğlu, 6012 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.224-225; Çelik, Anonim Şirketlerde ortaklıktan Çıkarılma, s.164; Bahtiyar, s.227.

4.2. KARARA KARŞI BAŞVURULACAK HUKUKÎ YOLLAR

Bu bölümde ıskatın hükümsüzlüğü söz konusu olduğunda pay sahibinin nasıl bir yol izlemesi gerektiğini hangi hukuki yollara başvurması gerektiğini inceleyeceğiz. Öncelikle ıskata maruz kalan pay sahibinin konuyu genel kurulda tartışmaya sunup sunamayacağını daha sonra da yokluğun ve butlanın tespiti davasını inceleyeceğiz.

4.2.1. Iskat Kararının Genel Kurulda Tartışılması

Iskat kararının bir yönetim kurulu kararı olması sebebiyle konuyla ilgili öncelikle genel kurulun yönetim kurulu kararları üzerinde herhangi bir denetim hakkının olup olmadığı incelenmelidir. Doktrinde genel olarak genel kurulun anonim şirketin en yüksek karar organı olduğu ve yönetim kurulunun doğrudan yetkisine girmeyen kararlarının uygulanmasının genel kurulca durdurulacağı savunulmaktadır²⁷⁶. Fakat bunun tam aksine olan diğer görüş ise yönetim kurulunun tamamen bağımsız bir organ olduğunu ve genel kurulun yönetim kurulu kararları üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunamayacağını belirtmektedir²⁷⁷.

Kanun'da genel kurulun üst organ olduğuyla ilgili herhangi açık bir hükmün olmamasından ve yönetim kurulunca alınan ıskat kararının tamamen yönetim kurulunun münhasır yetkisinde olmasından dolayı genel kurulun ıskat kararıyla ilgili herhangi bir tasarrufta bulunması söz konusu olamaz.

4.2.2. Yokluğun ve Butlanın Tespiti Davası Açılması

Kanun'da yönetim kurulu kararlarına karşı başvurulacak hukuki yollar düzenlenmemiştir. Genel kurul kararlarına karşı başvurulacak hukuki yollar düzenlenmiş olmakla birlikte bunların kıyasen uygulanabilmesi mümkün değildir. Yönetim kurulu kararlarında gerek yokluk gerekse butlan halinde, kararın yokluğunun ve butlanının tespiti davası açılır²⁷⁸. Doktrinde ve Yargıtay kararlarında yönetim kurulunun hukuka aykırı kararlarına karşı yokluğun veya butlanın tespiti davası

²⁷⁶ Çamoğlu, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, BTHAE, İstanbul, 1972, s.78; Özkorkut, s.130.

²⁷⁷ Karayalçın, s.263; Helvacı, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, s.75.

²⁷⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 2, s.1334.

açılabilirliği kabul edilmektedir²⁷⁹. Ayrıca yönetim kurulu kararlarının batıl olduğuna ilişkin davaların şirket tüzel kişiliğine karşı açılması gerekmektedir.²⁸⁰.

Kanun'da ki emredici hükümlere aykırı olarak alınan ya da kurucu unsurları eksik olan ıskat kararına karşı herhangi bir süre sınırı olmaksızın hukuki menfaati bulunan herkes yokluğun ve butlanın tespit davasını açabilir. Yargıtay ıskat ihtarı alan pay sahibinin ıskat kararı alınmadan önce tespit davası açabileceğini belirtmiştir²⁸¹. Pay sahibi ayrıca açılan bir tespit davasında HMK m.389'a göre ihtiyati tedbir talep ederek kararın icra edilmesini engelleyebilir. Bu kapsamda alınacak bir ihtiyati tedbir kararıyla payın değerlendirilmesi ve payın üçüncü kişilerce iktisap edilmesi engellenebilir. Tespit davası açılana kadar ya da ihtiyati tedbir kararı uygulanması öncesinde şirketçe payın değerlendirilmesi ya da üçüncü kişiye satılması söz konusu olabilir. Böyle bir durumda ise pay sahibi şirketten ya da yönetim kurulu üyelerinden haksız fiil nedeniyle tazminat talep edebilir²⁸². Söz konusu tazminatın pay bedelinden daha yüksek olması gerekir çünkü anonim şirkette pay sahibi sadece payını değil paydan doğan haklarını da kaybetmektedir.

4.2.3. İptal Davası Açılması

Doktrinde çoğunluk görüşün yönetim kurulu kararlarının kanunda belirtilen istisnai durumlar haricinde iptalinin dava edilemeyeceği olsa da Yargıtay'ın yönetim kurulunun pay sahiplerinin haklarını ihlal eden kararlarının iptal edilebileceğine dair görüşlerinden dolayı konuyla ilgili bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

²⁷⁹ Eriş, s.2459; Özkorkut, s.128; Moroğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.226; Helvacı, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu s.75; Ayrıca yargıtayın bu yöndeki kararı için bkz. Yar.11. HD 26.01.1989 tarih ve E. 3414\260 sayılı kararı (Pulaşlı, dn.1407)

²⁸⁰“... bu tür davalarda şirkete husumet yöneltilmesi yeterli bulunduğundan, mümeyyiz davalıya husumet yöneltilmeyeceği nazara alınarak mümeyyiz davalı aleyhine açılan davanın pasif dava ehliyeti yokluğundan reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, mümeyyiz davalının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir...” Yar. 11. HD 26.03.2014 tarihli ve E. 2013\10919, K.2014\5889 sayılı kararı, (Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.1336)

²⁸¹ “...TTK'nın 408'inci maddesi gereğince sermaye payını yatırmaması, aksi halde haklarını kaybedeceği ihtarını alan ve sermaye payını tam yatırdığı iddiasında olan pay sahibi ile şirket arasında bu konuda bir uyuşmazlık mevcut demektir ve pay sahibi şirketteki haklarından mahrum edilmesi tehlikesi altına girmiştir. Bu durumda da pay sahibinin, sermayesini tam olarak yatırdığının tespiti ile şirketin bu şekildeki muarazasının önlenmesini istemesinde hukuki yararının mevcut bulunduğu kabulü gerekir...” Yar.11. HD 18.04.1986 tarih ve E.1631 K.2346 sayılı kararı (Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 2, N.1067b)

²⁸² Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s.80.

İptal nedeniyle geçersizlik hali sadece sözleşmeye taraf olanlar tarafından ileri sürülebilir²⁸³. Yani sadece pay sahipleri tarafından ileri sürülebilir.

İptal kararı mahkeme kararının kesinleşmesine müteakip geçersiz olur²⁸⁴. Dolayısı ile bir yönetim kurulu kararı olan ıskat kararına karşı açılan iptal davası ıskat kararının uygulanmasını durdurmaz. Yani yönetim kurulunun ıskat kararı almasına müteakip, ıskat yaptırımıyla karşı karşıya kalan pay sahibi iptal davası açsa bile ortaklık haklarından yararlanamaz ve iptal davası devam ettiği sürece pay sahipliği askıda kalır²⁸⁵. İptal davası reddedilip karar kesinleşirse ıskata maruz kalan pay sahibinin ilgili payları üzerindeki pay sahipliği sona erer. Ancak iptal davası kazanılırsa ıskat kararı hiç verilmemiş sayılır ve pay sahipliği ıskat kararı verilmeden önceki durumuyla devam eder.

Yönetim kurulunun ıskat kararına karşı iptal davası açan pay sahibi tedbir kararı aldırarak dava süresince kararın uygulanmasını durdurabilir. Yargıtay; ıskat kararının iptaline ilişkin davada, ihtiyati tedbir kararıyla çıkarma işleminin iptalinin durdurulmasının talep edilebileceği hükmünü vermiştir²⁸⁶. Pay sahibinin tedbir kararı alması durumunda pay sahibi dava sonuçlanıncaya kadar pay sahipliği haklarından yararlanabilir, genel kurul toplantılarına katılıp oy kullanabilir ve sermaye artırım işlemlerine de itiraz edebilir²⁸⁷.

²⁸³ Kılıçoğlu, s.92.

²⁸⁴ Turanlı, s. 953.

²⁸⁵ Çelik, s. 165.

²⁸⁶ "...İhtiyati tedbir kararıyla çıkarma işleminin iptalinin durdurulması talep edilebilir..." Yar.11.HD 25.02.1987 tarih ve E.6804 K.1099 sayılı karar. (Çelik, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, s.165 dn:397)

²⁸⁷ Doğanay, s.1225.

SONUÇ

Iskat, Kanun'da anonim şirketin mal varlığının korunması ilkesinin yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Iskatın amacı pay sahibi tarafından taahhüt edilen sermayenin şirkete biran önce kazandırılmasıdır.

Iskat anonim şirketlere kanunen tanınan bir haktır. Iskat müessesesinin uygulanması için esas sözleşmede hüküm bulunmasına gerek yoktur. Iskat sermaye koyma borcu ödemede temerrüde düşen pay sahibine karşı uygulanacak yaptırımlardan birisidir yani sermaye koyma borcunda temerrüde düşen pay sahibine karşı başvurulacak tek yaptırım değildir. Fakat ıskat sadece ve sadece sermaye koyma borcunda temerrüde düşen pay sahibine karşı uygulanabilecek bir yöntem olup başka hiçbir neden ıskatın uygulanma koşulu olamaz.

Iskat Türk Ticaret Kanunu m.482 ve 483'te iki madde halinde emredici hükümlerle düzenlenmiş olup amacının pay sahiplerinin şirketteki varlığının korunması olduğu görülmektedir.

Anonim şirketlerde ıskat diğer ticari şirketlerde görülen ortaklığın rıza dışı kaybedildiği hallerden farklıdır. Çünkü anonim şirket katı bir sermaye ortaklığıdır yani pay sahiplerinin kişiliğinin bir önemi yoktur. Bu yüzden ıskat anonim şirkete özgü sadece sermaye koyma borcunda temerrüde düşülmesinde uygulanan bir yaptırımdır.

Iskat sermaye koyma borcunda temerrüde düşüldükten sonra uygulanan bir yaptırımdır. Söz konusu sermayenin nakdi ya da aynı sermaye olmasının bir önemi yoktur.

Iskatın uygulanması esas sözleşme ya da genel kurul kararıyla bazı şartlara bağlanabilir. Temerrüde düşmüş pay sahibinin mutlak suretle ıskat edilmesine yönelik bir ana sözleşme hükmünün geçerli olduğu, Yargıtay tarafından verilen bir kararda belirtilmiştir.

Esas sözleşmede kanunun emredici niteliğine aykırı konulara yer verilmesi söz konusu olamaz dolayısıyla ıskatın hükümlerinin hafifletilmesi mümkün değildir. Iskat usulünün hafifletilmesi pay sahiplerinin zarar görmesini kolaylaştırır. Esas sözleşmeyle

ıskat usulünün ağırlaştırılması da doğru değildir. Ağırlaştırılırsa esas sermayenin temini zorlaşır ve ıskat caydırıcılığını kaybeder.

ıskat kararını alacak ve uygulayacak organ yönetim kuruludur. Yönetim kurulunun münhasır yetkisinde olan söz konusu yetkilerin genel kurul tarafından kullanılması uygun değildir. Yani genel kurul ıskat kararı alamaz. ıskatın uygulanması esas sözleşme ya da genel kurul kararıyla bazı şartlara bağlanabilir. Eğer bu şekilde bir sınırlama yoksa yönetim kurulu takdir yetkisine sahiptir.

ıskatın uygulanabilmesi için yönetim kurulunca pay sahibine ya da onun kanuni temsilcisine ihtar gönderilmelidir. İhtarın şeklini düzenleyen Türk Ticaret Kanunu m.483 açık bir düzenleme olmamakla birlikte yoruma açık bir düzenlemedir. Kanun'un 483. maddenin ikinci fıkrasında nama yazılı pay sahiplerine ihtarın ilan yerine iadeli taahhütlü mektupla yapılacağı belirtilmektedir. Ancak ilgili maddede hamiline yazılı pay sahiplerine ihtar nasıl yapılacağı belirtilmemektedir. Kanımızca hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere hamiline yazılı pay sahiplerine ihtar iadeli taahhütlü mektupla yapılmalı aynı zamanda da şirketin internet sitesinde mesajla yayımlanmalıdır.

İhtarda pay sahibinin temerrüde düştüğü bedeli bir ay içinde ödemesi yoksa ıskat edileceği açıkça yazılmalıdır. Pay sahibine ödeme için verilecek süre bir ay olmalıdır. Sürenin başlangıcı taahhütlü mektubun pay sahibine ulaştığı anda ilan yapılması gereken hallerde ise ilanın yapıldığı gündür. Ancak ilanla, şirketin de internet sitesinde yayımlama yapılması gerektiğinden dolayı hangi uygulama en son yapılmışsa süre en son yapılan uygulamadan sonra başlamalıdır.

ıskat kararı yazılı olmalıdır ayrıca imzalı bir tutanakla tespit edilmelidir. Kararda ıskat iradesiyle birlikte, pay sahibinin ismi ve ıskata maruz kalan payların itibari değerleri yer almalıdır. ıskat kararı mütemerrid pay sahibi ile şirket arasındaki ilişkiyi sonlandırdığı için bozucu yenilik doğuran bir işlem olmakla birlikte aynı zamanda tek taraflı yapılan bir işlemdir. ıskat kararı pay sahibine ulaştığı anda hükümlerini doğurur.

ıskata maruz kalan pay sahibi ıskat edildiği paylarla ilgili pay sahipliği hakkını kaybetmekle birlikte paydan kaynaklanan da tüm haklarını kaybeder. Ayrıca ilişkisinin kesildiği paylarla bedellerine mahsuben yapılan ödemeleri de pay sahibi hiçbir şekilde

geri alamaz. Iskat ile birlikte paydan kaynaklanan haklar sona erdiğinden dolayı söz konusu payların üzerinde bulunan intifa ve rehin hakları da sona erer.

Iskatın hükümlerini doğurmasından sonra iskata maruz kalan payların akıbeti konusunda kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Iskat edilen payların sahipsiz hale geldiği ve yönetim kurulunun kontrolüne geçtiği ancak yönetim kurulunun söz konusu paylarla ilgili tek yetkisinin onları süratle değerlendirerek sermayeyi temin etmek olduğunu söyleyebiliriz. Yönetim kurulu söz konusu payları itibari değerinden daha düşük bir bedelle de değerlendirebilir.

Iskat edilen pay sahibinin pay bedelinin kapanmayan kısmından sorumluluğu devam eder. Söz konusu sorumluluk 5 yıl zaman aşımına tabidir.

Kanun'da payın değerlendirilmesinde izlenmesi gereken usul belirtilmemiştir. Yönetim kurulu dürüstlük kurallarına aykırı olmamak kaydıyla payları istediği gibi değerlendirebilir. Payların değerlendirilmesi aşamasında öncelik hakkı tanıyan esas sözleşme hükümleri varsa bunlara da uyulmalıdır.

Pay sahiplerine payları taahhüt etme konusunda eşit işlem ilkesi gereğince eşit imkanlar tanınmalıdır.

Hukuka aykırı iskat kararına karşı yokluğun ve butlanın tespiti davası açılabilir. Iskat kararının genel kurulun oylamasına sunulması ya da genel kurulun söz konusu kararlar ile ilgili tasarrufta bulunması mümkün değildir. Iskatın herhangi bir aşamasında ortaya çıkan hükümsüzlük tüm işlemlerin yeniden yapılmasını gerektirir.

KAYNAKÇA

- Akın, M. Y. (2002). *Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay sahibinin Sadakat Borcu*. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları.
- Altaş, S. (2019). *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Antalya, G. (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Arpacı, A. (1995). *İçtihatlı Kooperatif Kanunu ve Açıklamaları*. İstanbul: Temel Yayınları.
- Arslanlı, H. (1960). *Anonim Şirketler*. İstanbul: İstanbul Fakülteler Matbaası.
- Ayan, M. (2012). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (7 Basım). Konya: Mimoza Basım.
- Ayhan, R., Çağlar, H., Özdamar, M. (2019). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Bahtiyar, M. (2019). *Ortaklıklar Hukuku*. (Güncellenmiş 13. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Başbuğoğlu, T. (1988). *Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu (C.I.)*. Ankara: Yetkin Yayıncılık.
- Baştuğ, İ. (1966). *Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması*. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- Battal, A. (2000, 9-10 Haziran). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Iskat Prosedürü (TTK m. 408) ile ilgili Yargıtay Uygulaması*. Ticaret Hukuku Yargıtay Kararları Sempozyumu, sayı 9, Ankara, 53-67.
- Bilgili, F., Demirkapı, E. (2017). *Şirketler Hukuku Dersleri* (5. Baskı). Bursa: Dora Basım.
- Can, M. E. (2007). *Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları*. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11, 71-95.
- Çamoğlu, E. (2007). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul: Alkım Yayınları.
- Çamoğlu, E. (1972). *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*. İstanbul: BTHAE.
- Çamoğlu, E. (1976). *Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Çelik, A. (2011). *Anonim Şirketlerde Ayni Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler*. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(3), 31-64.

- Çelik, A. (2016). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*. (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Çetiner, S. (2017). *Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Çevik, O. N. (2002). *Anonim Şirketler* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Değirmenci, C. (2006). *Anonim Ortaklıkta Iskat*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Demir, R. (2019). *Kooperatif Ortağının Hak ve Yükümlülükleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deryal, Y. (2010). *Ticaret Hukuku Bilgisi* (4.Baskı). Trabzon: Legal Yayınevi.
- Develioğlu, F. Kılıçkını, N. (1975). *Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul.
- Doğanay, İ. (2004). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi* (Cilt 1). (4.Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Domaniç, H. (1988). *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi C.II*. İstanbul: Temel Yayınları.
- Düşünür, A. (1996). *Anonim Şirketlerde Pay Sahipliğinin Kazanılması Kaybedilmesi ve Hukuki Sonuçları*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,
- Eriş, G. (2017). *Açıklamalı-İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi,
- Göle, C. (1976). *Anonim Ortaklıklarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfade Temerrüt*. Ankara: BTHAE.
- Güney, N. (2014). *Anonim Şirketlerde Kuruluş*. İstanbul: Vedat Yayınevi.
- Helvacı, M. (2001). *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*. (2 Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Hırş, E. (1948). *Ticaret Hukuku Dersleri* (3. Basım). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi.
- İmregün, O. (1968). *Anonim Ortaklıklar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- İmregün, O. (2005). *Kara Ticaret Hukuku Dersleri* (13.Baskı). İstanbul: Filiz Kitapevi.
- İmregün, O. (2001). *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları*. Prof.Dr. Hayri DOMANIÇ'e 80. Yaş Günü Armağanı, C.1, , İstanbul: Beta Yayınevi, 177-292.
- İzmirli, Y. (2001). *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki ve Sorumlulukları*. Ankara: Vedat Kitapçılık.

- Karasu, R. (2015). *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Karayalçın, Y. (1986). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hangi Kararları Aleyhine Dava Açılabilir*. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu 3, Ankara.
- Kayıhan, Ş. (2015). *Şirketler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kayıran, L. (2019). *Anonim Ortaklıkta Sermaye Koyma Borcunun Yerine Getirilmemesinin Sonuçları*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kendigelen, A. (2018). *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları*. İstanbul: Oniki Levha Yayınları.
- Kendigelen, A. (2016). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. İstanbul: İstanbul On İki Levha Yayıncılık.
- Kılıçoğlu, A. (2012). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (16. Bası). Ankara: Turhan Yayınevi.
- Kır, O. (2019). *Anonim Şirketler*. İstanbul: Aristo Yayınevi.
- Kırca, İ., Çelik, F. Manavgat, Ç. (2014). *Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1*. Ankara: BTHAE.
- Moray, S. (2014). Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Anonim Şirketlerde Sermaye Koyma Borcu. *Mali Çözüm, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası*, 122, 129-135.
- Moroğlu, E. (1994). Anonim Ortaklıklarda Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması. *Batider*, 17(3), 47-55.
- Moroğlu, E. (2017). *Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. (Güncellenmiş 8. Baskı). İstanbul: 12 Levha Yayınları.
- Nomer, F. (1999). *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Okutan, G. N. (2004). *Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Sözleşmeleri*. İstanbul: Seçkin Yayınevi.
- Ortaç Orbay, N. (2014). 6102 Sayılı TTK Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 119-133.
- Özkorkut, K. (1996). *Anonim ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü., Çamoğlu, E. (2014). *Ortaklıklar Hukuku 1*. (13. Basım). İstanbul: Vedat Kitapçılık.

- Poroy, R., Tekinalp, Ü., Çamoğlu, E. (2017). *Ortaklıklar Hukuku 2.* (13. Basım). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2017). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (5. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2018). *Şirketler Hukuku Şerhi* (C. 1,2 3. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Selvi, A. M. (2012). *Anonim Ortaklıkta Payın Devri* (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Steiger, V. (1968). *İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku* (Çev. Tahir Çağa). İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Şener, O. H. (2019). *Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı* (4.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şenocak, K. (2007). Anonim Ortaklıkta Iskat Kararının Sonuçları. *GÜHFD*, 11, 279-296.
- Taşdelen, N. (2012). *Limited Ortaklıktan Çıkma Çıkarılma ve Fesih*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Tekil, F. (1998). *Anonim Şirketler Hukuku*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Tekinalp, Ü. (1972). *Kooperatiflerde Ortakların Kişisel Niteliklerinin Önemi, Ortak Sifatının Kazanılması ve Yitirilmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tekinalp, Ü. (2015). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (4. Basım). İstanbul: Vedat Kitapevi.
- Tekinalp, Ü. (2010). *Sermayenin Korunması İlkesi*. (Prof.Dr. Rona Serozan'a Armağan), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Tekinalp, Ü. (2012). *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları* (2. Basım). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Teoman, Ö. (1992). *Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I: Hukuki Mütalaalar, Kitap 1: 1989 – 1991*. İstanbul: Kazancı Yayınevi.
- Teoman, Ö. (2001). “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması (TTK m.330.f.2)*”, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim-Cilt 2 1982-2001*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tuğrul, A. (1960). Anonim Şirketler ve Tatbikat (Yargıtayın 1958 senesi kararları). *AÜHFD*, XVII(1-4), 327-349.
- Turanlı, H. (2013). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17, 951-973.
- Yağmur, S. (2018), Türk Anonim Şirketler Hukukunda Eşit İşlem İlkesinin Uygulanması Açısından Objektif Kriter Kavramı. *Terazi Hukuk Dergisi*, 13(144), 96-105.

Yıldız, Ş. (2004). Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi. (1.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz, E. (1996). *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yılmaz, Y. (1999). *Anonim Şirketlerde Ortağın İskatı*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı - Soyadı : Güvenç ŞAHİN
Doğum Yeri ve Tarihi : Aydın- 02 Kasım 1986

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Milli Savunma Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği (2008)
Girne Amerikan Üniversitesi- Hukuk Fakültesi (2016)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Bölümü (Devam Ediyor)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : -

Projeler : -

İş Deneyimi : Türk Silahlı Kuvvetleri (2008-Halen)

İletişim

E-posta Adresi : güvenç.sahinn@gmail.com

Tarih :